

Středoškolská odborná činnost

Obor SOČ: 15. Teorie kultury, umění a umělecké tvorby

FOLK, COUNTRY A TRAMPING

Autor: Marie Sejková

Škola: Gymnázium, Střední pedagogická škola, Obchodní akademie a Jazyková škola
s právem státní jazykové zkoušky Znojmo

Kraj: Jihomoravský

Konzultant: Mgr. René Dokulil

Znojmo, 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci vypracovala samostatně, použila jsem pouze podklady uvedené v příloženém seznamu a postup při zpracování a dalším nakládání s prací je v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

V dne podpis:

Marie Sejková

Poděkování

Děkuji především Mgr. Renému Dokulilovi, který si na mě při psaní práce vždy udělal čas, konzultoval se mnou veškeré úpravy a pomohl mi ročníkovou práci dokončit.

Dále bych chtěla poděkovat mému otci Petru Sejkovi, který mi pomáhal s ověřením a se správností informací.

Můj poslední dík patří mé kamarádce Michale Doskočilové, která mi velmi pomohla při vyhodnocení praktické části a podporovala mě při psaní práce.

Anotace

Cílem práce bylo představit čtenáři informace o folku a country od dob úplných začátků až po současnost. Vznik, historii, průběh a vývoj těchto žánrů. Práce je rozdělena na dvě části - teoretickou a praktickou část. V teoretické části je tento styl hudby přiblížen lidem, kteří se ve světě folku nepohybují, byť často folkové písničkáře a kapely znají, aniž by věděli, že se k tomuto žánru řadí. Je zde vysvětleno, proč folk i country vznikl, za jakých podmínek, kde a kdo se o to nejvíce zasloužil a jak se hudba šířila. Lze zde najít také informace o trampingu, který se těchto dvou hudebních žánrů úzce dotýká. Práce může zejména mladší čtenáře poučit i o historii českého státu, protože folk, country i tramping vznikl za určitých okolností, které bylo žádoucí v práci uvést.

Praktickou část práce tvoří dotazníky. Slouží ke zjištění informovanosti obyvatel naší republiky o folku, country a trampingu.

Klíčová slova: hudba, folk, country, tramping

Metodika

Samotnému psaní ročníkové práce předcházelo vypůjčení knihy *Legenda folku a country* od Jiřího Vondráka¹. Následovalo sepsání osnovy práce o třech základních bodech - folk, country a tramping - každý bod měl ještě několik podbodů.

Knihy *Legenda folku a country* není však jen naučnou knihou. Je to i „knihou o filmu“ – o seriálu *Legenda folku a country* – jak se natáčel, kdo v jakém díle účinkoval a některé zajímavosti, které se v seriálu neobjevily. Tato kniha byla jedinou použitou literaturou, druhým hlavním zdrojem byl internet. Hlavními webovými stránkami při čerpání byla Wikipedie nebo oficiální stránky písničkářů a muzikantů. Některé informace pak byly zjištěny z ústního podání osob, které se ve folku pohybují. Jedním ze zdrojů bylo také video z naučného pořadu pro základní školy *Slabikář trampingu* od Petra Sejka a Lubomíra Hrdličky.

Praktickou část práce tvoří dotazníky s devíti otázkami. Dotazníky byly rozdány mezi občany různých věkových kategorií. Celkem odpovídalo sedmdesát jedna respondentů – dvacet dva mužů a padesát osm žen. Dvacet tři dotazníků bylo prostřednictvím jedné z žákyň třídy 2.A na pelhřimovském gymnáziu posláno na vyplnění do její třídy, některé prostřednictvím rodinných příslušníků, aby je rozdali v zaměstnání a vyplnění těch zbylých zprostředkovali náhodní lidé z okolí Pelhřimova. Tím lze také vysvětlit znalost zdejších festivalů a hudebních skupin, jež nejsou v republice tolik rozšířené. Při vyhodnocování pak byly dotazníky rozděleny na dvě části podle věku respondentů – mladší a starší. První skupinu tvoří věková kategorie od patnácti do dvaceti pěti let a do druhé skupiny lidí patří všichni, jejichž věk přesahuje dvacet pět let. Všechny otázky byly vyhodnoceny a ke každé otázce v obou kategoriích byl vytvořen graf. Nakonec byly obě skupiny vyhodnoceny dohromady.

¹ Viz VONDRÁK, Jiří a Fedor SKOTAL. *Legenda folku a country*. Brno: JOTA, 2004. ISBN 80-7217-300-6.

OBSAH

Úvod	9
1. FOLK.....	10
1.1 HISTORIE FOLKU.....	10
1.1.1 Folklórně zaměřený proud.....	10
1.1.2 Městský folk.....	10
1.2 FOLK V JEDNOTLIVÝCH ZEMÍCH.....	11
1.2.1 Amerika.....	11
1.2.2 Rusko.....	12
1.2.3 Polsko.....	12
1.2.4 Anglie.....	13
1.3 FOLK V ČESKOSLOVENSKU.....	14
1.3.1 Sdružení Šafrán.....	15
Jaroslav Hutka.....	16
Vladimír Veit.....	16
Vladimír Merta.....	17
Karel Kryl.....	18
Petr Lutka.....	19
Vladimír Třešňák.....	19
Jiří Pallas.....	20
Jan Burian.....	20
Jiří Dědeček.....	21
Zuzana Homolová.....	22
Dagmar Andrtová – Voňková.....	23
1.3.2 Folk mimo sdružení Šafrán.....	23
Jaromír Nohavica.....	24
Karel Plíhal.....	25
Slávek Janoušek.....	27
Pavel Dobeš.....	28
Tomáš Klus.....	29
1.4 FOLK DŘÍVE, FOLK DNES.....	31
1.4.1 Charakteristika dnešní podoby folku.....	31

1.4.2	Folková rádia.....	32
1.5	FOLK ŽIJE!.....	33
1.6	FOLKOVÉ A COUNTRY FESTIVALY.....	34
1.6.1	Folkové festivaly dříve.....	34
1.6.2	Folkové festivaly dnes.....	35
Porta.....		35
Zahrada.....		36
Čechtická lilie.....		36
Folkování nad Lucernou, Mraufest.....		37
Trampský širák.....		38
Svojšický slunovrat.....		39
Folková růže.....		40
Prázdniny v Telči.....		40
2.	COUNTRY.....	42
2.1	HISTORIE COUNTRY.....	42
2.2	PŘEDSTAVITELÉ COUNTRY HUDBY.....	43
2.2.1	Amerika.....	43
2.2.2	Česká republika.....	47
Michal Tučný.....		47
Greenhorns.....		47
Rangers.....		48
Tomáš Linka.....		49
Pavel Bobek.....		49
Pacifik.....		51
Robert Křesťan.....		52
Druhá tráva.....		52
Bratři Nedvědovi a Brontosauři.....		54
Spirituál kvintet.....		55
3.	TRAMPING.....	57
3.1	O TRAMPINGU.....	57
3.2	HISTORIE TRAMPINGU.....	58
3.3	ZVYKY A SYMYBOLY TRAMPŮ.....	60
3.4	OBLEČENÍ TRAMPŮ.....	62
3.5	TRAMPSKÝ SLOVNÍK.....	62

3.6 TRAMPSKÁ HUDBA.....	63
Bratři Ryvolové a Hoboes.....	64
Nezmaři.....	66
Minnesengři.....	67
Pavel Žalman Lohonka.....	68
Jaroslav Samson Lenk.....	69
Vlasta Redl.....	70
Wabi Daněk.....	71
Kapitán Kid.....	72
Vojta Kid'ák Tomáško.....	73
Praktická část.....	75
Mladší.....	79
Starší.....	84
Celkem.....	89
Závěr.....	94
Seznam použité literatury.....	96
Zdroje obrázků.....	99
Seznam obrázků.....	103
Trampský slovník.....	106

Úvod

„*Já jsem ostuda traperů, já mám rád operu, já mám rád folk, rock.*“ zpívá v písničce *Tramp* folkový písničkář *Jaromír Nohavica*. A cože to má vlastně rád? Folk? Co je to?

Právě to se můžete dozvědět v této ročníkové práci. Mnoho lidí o folku nic neví, protože ho považují za ne příliš moderní, třeba i za nezajímavý hudební styl. Někteří z mladší generace mnohdy ani žádného představitele neznají. Proto jsem se rozhodla shrnout historii folku, country a trampingu. Poukázat na některé rysy této hudby, neuvěřitelnou rozmanitost, různorodost a široký záběr stylů, které „český folk“ sdružuje a zdůraznit, za jakým účelem vlastně vznikl. Protože právě to, aniž si to uvědomujeme, je pro vývoj našeho státu velmi důležité.

Proto práce může sloužit komukoli, kdo by se o folku a country chtěl dozvědět více informací, nebo komukoli, kdo by chtěl své znalosti prohloubit. Oba žánry a tramping s nimi spojený je v ní rozebrán od samého začátku a vede průřezem až do dnešní doby, proto je vhodná i pro folku neznalé čtenáře. Obsahuje i vysvětlení pojmů, které mohou být některým lidem cizí.

1. FOLK

1.1 HISTORIE FOLKU

Výraz „folk“ se z angličtiny dá přeložit jako „lid“. V každé zemi má však folk svůj vlastní význam. To, co se v ostatních zemích nazývá „folk“, by se v Čechách spíše dalo nazvat slovem „folklór“. Všechny ale spojuje jedno – jedná se o amatérské písničkáření, které se dá se rozdělit na dva proudy: folklórně zaměřený proud a městský folk.

1.1.1 Folklórně zaměřený proud

Tento proud má anglo-irský původ, je právě folklórně zaměřený a vychází z bělošských, černošských nebo i romských lidových písní a tradic. V písničkách se vyjadřuje touha po jednoduchém světě předků, o venkovském a dělnickém životě a odráží se v nich psychický stav člověka dvacátého století. Publikem je prostý lid, písně se předávají ústní lidovou slovesností a postupně se rozšiřují mezi další obyvatele.

1.1.2 Městský proud

Druhým proudem je tzv. městský folk, který má kořeny v trampské a westernové hudbě, která je dodnes jeho neodmyslitelnou součástí. Rozvíjí se až kolem padesátých až šedesátých let dvacátého století spolu s rock 'n' rollem v Americe a postupně se rozšiřuje do Evropy. Do dnešní podoby vznikl, býval ovlivňován a kombinován s různými jinými žánry po dlouhou dobu. Předtím, než se mu ale oficiálně začalo říkat „folk“, což bylo právě v padesátých až šedesátých letech, se jednalo o trampské písničky, které se postupně vyvíjely z kramářských písní, zpívaly se v kabaretech, dělnických zpěváckých spolcích, na veselkách, ulicích atd.

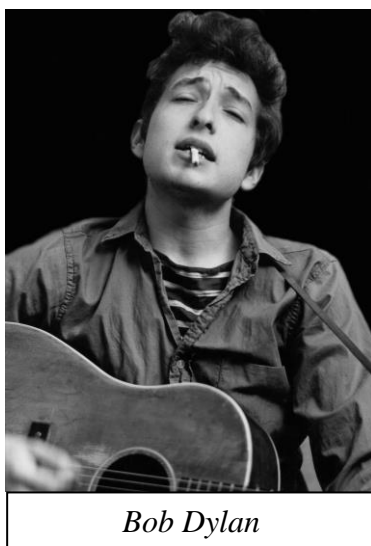
V Československé republice vzniká v šedesátých letech folk nezávisle na Americe nebo anglosaských zemích. K jeho začátkům neodmyslitelně patří písničkářství, protože v tehdejší podobě folku nebyly velmi důležité ani tak hudební skupiny, jako spíš písničkáři. K vývoji velmi podstatně ze strany textů přispěli písničkáři, jako byl *Karel Hašler*, později v Osvobozeném divadle *Jiří Voskovec*, *Jan Werich* a *Jaroslav Ježek* a v divadle Semafor i *Jiří Suchý* s *Jiřím Šlitrem*.

Tento proud folku je už spíše politicky zaměřený. Píseň je prostředkem nesouhlasu s politickým režimem, situací. Písníkář je autorem hudby i textů a sděluje divákům (kterými již nejsou jen prostí dělníci, ale i intelektuální studenti) jak pohlíží na svět, své osobní prožitky, názory. Zpívá o okolním světě, společenské situaci, svých myšlenkách. Některá jeho tvorba je i radostná, lehce legrační, vkusně parodovaná, někdy jde naopak o smutný blues nebo vlastní zpověď. Zdrojem textů je samozřejmě i poezie. Písníkáři jsou často i amatérskými básníky.

1.2 FOLK V JEDNOTLIVÝCH ZEMÍCH

1.2.1 Amerika

Nejznámějším představitelem folku v Americe byl v padesátých letech *Bob Dylan*, který se představil jako nový typ zpěváka – bez zajímavého hlasu, s ne tak velkým pěveckým uměním, ale s originalitou projevu, kterou uměl zaujmout a význačnými texty, které jsou ve folkové muzice mnohdy důležitější, než hudba. Jde o písničkáře, který se řadí k druhému proudu folkového hnutí. Byl považován za vůdce sociálních nepokojů a symbol hudebníků tehdejší doby. Mezi jeho nejproslulejší písničky, které později převzaly i některé rockové kapely a byly přeloženy i do češtiny, patří například *Knockin' On Heaven's Door*, *Blowin' In The Wind*, *Make You Feel My Love*, nebo *Like A Rolling Stone*.

Bob Dylan se nechal inspirovat dalšími americkými folkovými písničkáři, jako byl například *Peter (Pete) Seeger*, jehož nejznámější písní je i do češtiny přezpívána *Where Have All The Flowers Gone (Řekni, kde ty kytky jsou)*. Jako inspiraci *Petera*

Seegera bychom mohli označit dalšího folkového zpěváka z Ameriky, *Woodyho Guthrie*. Mezi ženské představitelky by se dala zařadit například *Joan Baez*, *Joni Mitchel* nebo *Suzanne Vega*, která se dodnes folku věnuje.

Pete Seeger

1.2.2 Rusko

Folk v Rusku nebyl zdaleka tak rozvinutý jako v Americe nebo v Československu. Zatímco u nás je spousta známých představitelů folku, v Rusku jsou známější asi jen dva. Prvním je *Bulat Okudžava*, který již v 50. letech vystupoval se svou vlastní hudbou na ruských vsích. Věnoval se tématu kritice společnosti ve světě a velké vlastenecké války, ve které strávil čtyři roky. Ve svých písních nekladl příliš velký důraz na náboženství.

Druhým ruským písničkářem, básníkem a hercem je *Vladimír Vysockij*, o kterém se lze z písní dozvědět, že nevěřil v Boha vůbec. „Pokud se o tomto tématu zmiňoval, vždy dával jasně najevo, že za vše, co se děje na tomto světě, nesou odpovědnost pouze lidé. Podle Vysockého si člověk stvořil Boha a ne naopak.“²

1.2.3 Polsko

Ani v Polsku není folk rozšířený v tak velké míře jako například u nás. Mezi polské folkaře lze zařadit *Antoninu Krzysztoń* nebo *Marcina Styczeńa*. Antonina začínala v roce 1980, kdy vystupovala na *Festivalu zakázané písničky* v Gdaňsku. Jejím prvním albem bylo album s názvem *Ballady Karla Kryla*, které obsahovaly Krylovy

2 Viz VEPŘEK, Karel. Ruský folk v podání písničkářů Okudžavy a Vysockého. *Český Rozhlas* [online]. 2009 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/hudba/zprava/642336>

pisničky přeložené do polštiny, což mělo velký ohlas mezi posluchači. V dnešní době vystupuje v kostelech a často bez doprovodu. Bývá řazena mezi zakázané autory, ale uvádí se, že těžiště její tvorby netvoří protestsongy. Web *FOLKTIME*³ uvádí: „Neprotestuje, ale spíše informuje, zamýšlí se nebo hledá východisko. Nejčastějšími tématy jejich textů jsou problémy běžného života, přátelství, láska, Bůh, atp.“

Marcin je hudebník, textař a učitel hudby. Věnuje se hudbě už od svého mládí, měl kapelu již na střední škole a byl několikrát oceněn. V roce 2009 navázal kontakt s básníkem *Ernestem Bryllem*, za jehož spolupráce vydal několik desek. V minulosti spolupracoval i s televizí nebo rádiem. Dnes v jednom z polských rádií vysílá svůj pořad s názvem *Hudba duše*.

1.2.4 Anglie

Anglický folk byl jako hudební styl v minulosti také velmi zanedbávaný. Folkových fanoušků bylo minimum obyvatel a hudebníků, kteří se folku v Anglii věnovali, bylo také velmi málo. O pozvednutí folku se ale velmi zasloužila folková zpěvačka *Eliza Carthy*, která je v Anglii nazývána „*Princeznou anglického folku*“. Věnuje se tradičně zaměřenému folku a jejím doprovodným nástrojem jsou housle. „Dvakrát ji nominovali na *Mercury Prize*⁴, získala nespočet významných folkových cen, natočila mnoho vynikajících přelomových alb a anglický folk neustále posouvala do nových dimenzí. Proměnila se také v kurážnou autorku nekonvenčních vlastních písní hledajících podněty klidně i v chytrém popu.“⁵

Dalším známým anglickým folkařem je *Tim Eriksen*, který také hraje spíše tradiční folk – staré balady, milostné a náboženské písně. Ve své hudbě kombinuje souzvuk vokálů, kytaru, banjo nebo housle. Za dobu svého působení na folkové scéně vydal spoustu desek, sólových i ve spolupráci, napsal hudbu k několika filmům, působí v televizi i v rádiích apod.

3 Viz PERGELOVÁ, Klára. Polský folk existuje - koncert Antoniny Krzyszton. In: *FOLKtime* [online]. 2005 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.folktime.cz/reportaze/3310-polsky-folk-existuje-koncert-antoniny-krzyszton.html#top>

4 *Mercury Prize* je hudební ocenění udělované každý rok v září nejlepšímu britskému nebo irskému albu. Dříve se nazývalo *Mercury Music Prize*.

5 Viz Eliza Carthy & Tim Eriksen: Hvězdné anglo-americké duo: umíněná anglická folkařka a mistr hardcore Americana. In: *FOLKOVÉ PRÁZDNINY NÁMĚŠŤ NAD OSLAVOU* [online]. 2013 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.folkoveprazdniny.cz/view.php?cisloclanku=2004070715>

1.3 FOLK V ČESKOSLOVENSKU

V důsledku komunistického režimu byla Československá republika silně izolována od ostatních zemí, nové žánry nemohly přicházet ze zahraničí, a proto musely vznikat samostatně tady. Právě tímto způsobem tu vzniká i folk, nezávisle na ostatních zemích. V Československé republice se folk ubírá druhým proudem, vzniká tzv. *městský folk*. U nás je to žánr, který je úzce spojen s bluegrassem⁶ a country⁷ muzikou a pojmenovává písničky, které hrají písničkáři v šedesátých letech dvacátého století jako protestsongy proti komunistickému a socialistickému režimu a prostřednictvím nich předávají publiku nesouhlas s tehdejší politickou situací. Ačkoli u nás byl socialismus nastolen už od roku 1948, vyvrcholení a revolta proti němu ze stran folkařů nastala až v padesátých až šedesátých letech.

Jejich vystoupení se stávají důležitou součástí většiny demonstrací, stávek. Je při nich podstatný přímý kontakt s publikem, ke kterému dochází jednoduše a běžně na ulicích. Jak v zahraničních velkých městech (Londýn, Paříž, Amsterdam), tak i u nás (Praha). Později se písničkáři postupně přesouvají z ulic na různé folkové a country festivaly, přes které se ještě víc přiblíží lidem, kteří, když se jdou na festival podívat, přesně vědí, co je čeká. V písních se objevuje touha po svobodě, optimisticky kladný vztah k přírodě, emoce, zpovědi, pohledy do nitra autorů. Chtějí divákům sdělit, co si myslí a vytváří jakýsi odraz společnosti. Tato hudba se velmi intenzivně šíří mezi posluchači nedovoleným nahráváním a získáváním kopií z různých zdrojů úměrných tehdejšímu technickým možnostem (magnetofony, kazetové magnetofony, půjčování gramofonových desek LP, apod.)

Během dvacátého století se do Československa dostává také anglosaský folk, kterého se ujímají kapely jako je i dnes známý *Spirituál kvintet*, *Český skiffle*⁸. Úpravou těchto folklórních skladeb vznikají další podoby folku u nás. Nejde jen o folk

6 Bluegrass je hudební styl, který vzniká v Americe roku 1948. Původně se hrál v jižní Americe. Řadí se mezi *Country & Western Music*. Nejtypičtější jsou tyto pětistrunné nástroje: banjo, mandolína, kytara, kontrabas a housle, později i dobro. Vokály se zpívají ve čtyřech základních hlasech: vedoucí, tenor, baryton a bas. Mezi americké interprety řadíme *Blue Grass Boys*, *Billa Monroe*, *Tonyho Rice*, v Čechách pak *Poutníky*, *COP* a *Míšu Leichta*.

7 Country – viz kapitola 2

8 Jinak také pod názvem *Skiffle Kontra* nebo *Žáci* (neoficiálně se jim říká *Traxleři*) je folková skupina vznikající asi roku 1961. Je to hudební trio bratrů *Traxlerových (Jiří a Petr)* a *Hedy Hoškové*. Původně kapela vystupovala také pod názvem *Čtyřlístek*. Uskupení se zabývá historickým folklórem nebo zhudebněnou poezií.

přicházející ze zahraničí, ale i o folk vznikající úpravou lidových (folklórních) písní. Těmi se zabýval například *Pavel Žalman Lohonka*, *Jaroslav Hutka*, kapela *Hradišťan*, nebo i *Čechomor*, který se dá zařadit mezi folkové kapely smíšené s lehkým bigbeatem (folk rock).

1.3.1 Sdružení Šafrán

V Československé republice se kladl velký důraz na folk protestující proti politickému režimu. Jako první amatérský folkový písničkář se představil *Karel Kryl*, jehož písničky nalezneme ve spoustě zpěvníků a jsou známé dodnes. Kromě *Karla Kryla* se objevuje na folkové scéně i již zmiňovaný *Jaroslav Hutka*, *Vladimír Merta*, *Vlastimil Třešňák*, *Petr Lutka*, *Vladimír Veit*, *Jiří Pallas*, *Jan Burian*, *Jiří Dědeček*. Z ženských zástupkyň pak *Dagmar Andrtová-Voňková* a Slovenka *Zuzana Homolová*. Všichni tito folkaři byli i členy neoficiálního sdružení *Šafrán*, které vzniklo roku 1972.

Bylo to sdružení folkových písničkářů, kteří bojovali proti politickému systému. „*Jaroslav Hutka*, *Vladimír Veit*, *Vlastimil Třešňák* a *Jiří Pallas* byli donuceni emigrovat. Jedinými „oficiálně“ přijatými členy byli *Karel Kryl*, kterého do *Šafránu* přijali *Jaroslav Hutka* a *Jiří Pallas* a v květnu 2012 byl členem *Šafránu* jmenován i nakladatel *Lubomír Houdek*⁹. *Jiří Pallas* organizoval koncerty písničkářů. Po své emigraci založil ve Švédsku stejnojmenné nakladatelství, ve kterém vydával alba (LP) písničkářů, kterým tehdejší ochotní pomahači institucí státní moci v Československu neumožňovali vydávat desky ani koncertovat.“¹⁰

Členové *Šafránu* bývali často kritizováni v hudebních časopisech – například v časopisu *Melodie*, který vycházel každý měsíc od roku 1962. Časopis *Melodie* nebyl vydáván uměleckým svazem ani gramofonovou firmou, nýbrž jen dvěma redaktory, kteří otiskli většinu článků od hudebních novinářů a kritiků. *Jaroslav Hutka* na svém webu¹¹ uvádí: „Kritiky jsou ostré k těm, kteří zvolili cestu komerčního úspěchu a popularity na úkor uměleckých kvalit. Kritiky jsou spravedlivé k nedostatkům těch, kteří se pouští na cesty méně komerčně úspěšné, ale o to přínosnější pro českou hudební

9 *Lubomír Houdek* – dnes ředitel nakladatelství *Galén*, které funguje již od roku 1993.

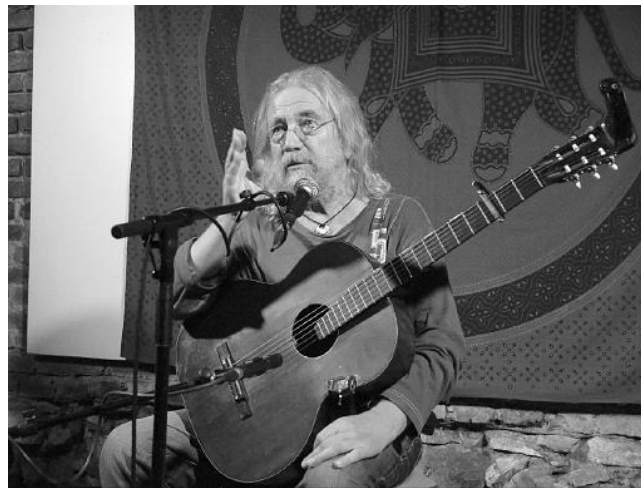
10 Viz *Šafrán* (sdružení). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0afr%C3%A1n_%28sdru%C5%BEen%C3%AD%29

11 Viz *HUTKA, Jaroslav. ČLÁNKY - Folk a jeho historie*. In: *JAROSLAV HUTKA* [online]. 2014 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.hutka.cz/new/html/seminar2.html>

i nehudební společnost.“

Jaroslav Hutka

- český folkový skladatel, písničkář a publicista
- na konci šedesátých let vystupoval s *Vladimírem Veitem (Hutka a Veit)*
- členem sdružení *Šafrán*
- podepsal *Chartu 77*¹²
- kvůli akci Stb (akce *Asanace*), která se snažila donutit některé občany, hlavně signatáře¹³ *Charty 77*, k odchodu ze země, později emigroval do Nizozemí
- po pádu komunismu se vrátil do Československa, dnes žije v České republice, kde vydává svá CD, koncertuje a pravidelně publikuje své fejetony a články

Jaroslav Hutka

Vladimír Veit

- bývá označován jako „otec českého folku“, patří mezi nejstarší folkové písničkáře
- český folkař, písničkář, spisovatel
- roku 1981 emigroval, vrátil se v roce 1990
- společné vystupování s *Jaroslavem Hutkou*, ani po rozpadu jejich dua spolu nepřestali spolupracovat
- jeden ze členů sdružení *Šafrán*

12 „*Charta 77* byla neformální československá občanská iniciativa, která kritizovala „politickou a státní moc“ za nedodržování lidských a občanských práv“, mezi zakládající členy patřil například i *Václav Havel*. (Viz *Charta 77*. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Charta_77)

13 *Signatář* – člověk, který podepsal veřejné prohlášení, smlouvu

- zhudebňuje texty českých i cizích básníků
- dodnes vydává svá CD a píše knihy

Vladimír Veit

Vladimír Merta

- skladatel, hudebník, spisovatel, publicista, režisér
- režíroval například *Smrt krásných srnců* jako studijní film, hrál ve filmu *Čtyři slunce*
- jeden ze zakládajících členů *Evropského kulturního klubu*¹⁴
- člen *OSA*¹⁵
- v 80. letech psal a režíroval animované filmy
- „Věnuji se filmové, divadelní a scénické hudbě¹⁶, zhudebňování poezie, improvizované hudbě na pomezí žánrů“¹⁷

14 „EKK je neformální seskupení evropských umělců a disidentů, hájících lidská práva v zemích totalitního bloku“ (Viz EVROPSKÝ KULTURNÍ KLUB. In: GRYGAR, Jiří. EKK [online]. 2001 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z:

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:DpYHwHGBWgEJ:www.astronom.cz/grygar/prezentace/EKK9101.rtf+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>)

15 „OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním zpracovává osobní údaje za účelem výkonu kolektivní správy majetkových autorských práv.“ (Viz OSA - O nás. OSA [online]. 2011 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/kdo-jsme/o-n%C3%A1s.aspx>)

16 *Scénická hudba* je hudba k filmům nebo divadelním představením.

17 Viz Curriculum vitae. In: OFICIÁLNÍ WEB VLADIMÍRA MERTY [online]. [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://www.vladimirmerta.cz/vm_cuvit.php

Vladimír Merta

Karel Kryl

- přezdívka „básník s kytarou“
- hudebník, textař, publicista, kytarista, hlavní protagonista protestsongů
- od roku 1969 do roku 1989 byl v exilu v Německu, „Nepožádal o německé občanství, protože by přišel o československé a toho se nevzdal po celý exil“¹⁸
- spolupracovník rádiové stanice *Svobodná Evropa* v Mnichově
- „Spolupráce s časopisy *Západ, Reportér, Text, Zpravodaj*, početné další exilové publikace, jako nepravidelný dopisovatel (autorské příspěvky, komentáře, poznámky, fejetony, povídky atd.) Rozhlasová práce – ve sportovním zpravodajství pseudonym *Jan Šebesta*. Písňové a poetické texty časopisecky.“¹⁹
- 3. 3. 1994 zemřel na srdeční příhodu, je pohřben na Břevnovském hřbitově sv. Vojtěcha

Karel Kryl

¹⁸ Viz Karel Kryl. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikipedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Kryl

¹⁹ Viz Prezentace oficiálního životopisu. In: *Karel Kryl* [online]. 2015 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.karelkryl.cz/s37-biografie.html>

Petr Lutka

- jeden ze členů sdružení *Šafrán*, folkový písničkář z Moravy
- zpočátku hrál žertovné písně a balady svého spolužáka *Jiřího Zycha*, poté se věnoval překládaným písním od amerických zpěváků, dnes se věnuje spíše náboženským tématům a národním písním ze sbírek básníků
- na klávesy ho doprovází jeho manželka *Markéta*, občasně s nimi hrál i *Jaromír Hutka*, *Vladimír Veit*, *Dagmar Andrtová-Voňková*

Petr Lutka

Vlastimil Třešňák

- vlastním jménem *Walter Kirschen*
- spisovatel, textař, písničkář, malíř
- člen sdružení *Šafrán*
- jeden z prvních signatářů *Charty 77*, po jejím podepsání mu byla zakázána jakákoli veřejná činnost
- autor mnoha povídek a románů, jeho literární tvorba rozsáhlejší než hudební
- „V roce 1982 byl donucen odejít do exilu. Po pádu komunismu se v roce 1995 vrátil do Prahy, kde žije jako "cizinec s povolením k pobytu".“²⁰
- dnes se věnuje rocku, má rockovou kapelu *Třešňák Band*

²⁰ Viz Vlastimil Třešňák. In: *Vlastimil TŘEŠŇÁK* [online]. 2015 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.tresnak.cz/>

Vlastimil Třešňák

Jiří Pallas

- organizoval koncerty písničkářů ze sdružení *Šafrán*
- po podepsání *Charty 77* byl donucen odejít do exilu – Švédsko, dodnes zde žije
- „V exilu vydával gramofonové desky zakázaných českých a polských autorů pod značkou *Šafrán 78*. Mimo písničkářů *Šafránu* to byly i nahrávky *Audience* s *Václavem Havlem* a *Pavlem Landovským* a *Všecky krásy světa* s *Jaroslavem Seifertem* a *Vlastou Chramostovou*.“²¹

Jiří Pallas, Jitka Bidlasová, syn Hynek

Jan Burian

- písničkář, publicista, skladatel, spisovatel
- dříve tvořil hudební dvojice se svými přáteli (dlouhou dobu např. s *Jiřím Dědečkem*), dnes vystupuje se svými dvěma syny *Jiřím* a *Janem*
- pravidelně píše fejetony do týdeníku *Rozhlas*, má svůj pořad v *České televizi* (dvě řady pořadu *Burianův den žen*, *Posezení s Janem Burianem*), moderuje předávání literárních cen *Magnesia litera*²², má dvě pořady na rádiu *Vltava* (*Na sever s Janem Burianem*),

²¹ Viz Jiří Pallas. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jiří_Pallas

²² „Nejdůležitějším úkolem výročních knižních cen *Magnesia Litera* je propagovat kvalitní literaturu a dobré knihy. A to bez omezení a bez ohledu na žánry: stejnou pozornost si zaslouží spisovatelé,

spolupracuje i s *Českým rozhlasem* (pořady *Přesýpací hodina*, *Přestávka*)

- píše cestopisy a cestopisné dokumentární filmy

- již od roku 2002 každoročně pořádá a moderuje *Festival osamělých písničkářů* v pražském klubu *Kaštan*, který vznikl z volného sdružení *Osamělí písničkáři*

Jan Burian

Jiří Dědeček

- český básník, spisovatel, písničkář, překladatel

- dlouhá léta tvořil hudební duo s *Janem Burianem*

- „Dne 25. dubna 2006 byl zvolen předsedou *Českého centra Mezinárodního PEN KLUBU*²³, druhé funkční období mu začalo roku 2009.“²⁴

- několikrát kandidoval v senátních i parlamentních volbách za Stranu zelených

- je členem ekologického sdružení *Děti Země*²⁵ a členem jeho komise udělování anticen

básníci, překladatelé, nakladatelé i vědci a teoretici.“ (Viz O Liteře. In: *Magnesia Litera* [online]. 2015 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.magnesia-litera.cz/#o-litere>)

23 „*Mezinárodní PEN klub – International PEN*, je celosvětové sdružení spisovatelů, založené roku 1921 v Londýně na shromáždění jedenačtyřiceti anglických spisovatelů. Jeho cíle jsou: rozvíjet intelektuální spolupráci a porozumění mezi spisovateli, vytvořit celosvětové společenství spisovatelů, kteří budou klást důraz na klíčovou roli literatury při rozvoji světové kultury a bránit literaturu proti mnohým hrozbám, které proti ní dnešní svět staví.“ (Viz Mezinárodní PEN klub. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Mezin%C3%A1rodn%C3%AD_PEN_klub)

24 Viz Jiří Dědeček. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_D%C4%9Bde%C4%8Dek

25 „Posláním *Děti Země* je chránit přírodu a životní prostředí člověka a posilovat pouto mezi lidmi a krajinou. Soustředíme se na práci v regionech a podporujeme ty, kteří chtějí hájit své životní prostředí. Klademe důraz na řešení příčin, nejen následků, na svoji nezávislost a názorovou pestrost. Nepodléháme iluzím, ale uchováváme si své ideály.“ (Viz *Děti Země*. In: *Děti Země* [online]. 2014 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.detizeme.cz/>)

*Ropák roku*²⁶

- vyučuje literární psaní na *Literární akademii Josefa Škvoreckého*

Jiří Dědeček

Zuzana Homolová

- slovenská zpěvačka, písničkářka, moderátorka
- vlastním jménem *Dobromila Baloghová*
- členka sdružení *Šafrán*
- moderuje v *Slovenské televizi* pořad *Urobme si ticho*
- v její hudbě se objevují folklórními tradice, lyrické a poetické texty, zhudebňovala některé lidové balady a básně
- od roku 1997 spolupracuje s houslistou *Samuelem Smetanou*²⁷, později se přidali k jeho hudební skupině *Banda*, která dosud funguje, ale *Homolová* už v ní nepůsobí
- do sestavy *Homolová – Smetana* přibyl i kytarista *Miloš Železnák*²⁸, se kterým vytvořili seskupení *Trojka Zuzany Homolovej*
- je členkou sdružení *Osamělých písničkářů*

26 *Ropák roku* je anticena, kterou uděluje komise sdružení *Děti Země* a jde o udělení ceny člověku za neekologický čin roku.

27 *Samuel Smetana* je slovenský uznávaný houslista, redaktor lidové hudby ve *Slovenském rozhlasu*, kde má pořad věnovaný tradičnímu slovenskému folklóru. Věnuje se několika hudebním směrům – městský folk, blues (hudební směr, vznikl v otrockých komunitách, obrací se k náboženským tématům, je pro něj typický sólový zpěv, je jakousi zpovědí nebo zvoláním, často je smutný, depresivní), minimalismus (umělecký směr, častá je periodizace, opakování, pravidelný rytmus, na posluchače působí monotónně). V jeho hudbě je častá improvizace.

28 *Miloš Železnák* je slovenský kytarista, hraje i na banjo a bezpražcovou basu. Věnuje se rocku, bluesu a jazzu, folklóru a klasické moderní hudbě.

Zuzana Homolová

Dagmar Andrtová - Voňková

- česká zpěvačka, kytaristka, písničkářka
- rodným jménem *Dagmar Reschová*
- členka sdružení *Šafrán*
- má originální hru na kytaru se spoustou experimentů, používá jeden nebo dva smyčce, nehty, pravou rukou hraje na hmatníku
- je členkou seskupení *Osamělých písničkářů*
- „Roku 2010 jí byla udělena pamětní medaile *Ústavu pro studium totalitních režimů - Za svobodu a demokracii.*“²⁹

Dagmar Andrtová - Voňková

1.3.2 Folk mimo sdružení Šafrán

Sdružení *Šafrán* přestalo fungovat okolo roku 1978. To už ale na scénu přichází i jiní folkoví písničkáři. Mezi ně se například řadí *Miroslav Paleček*, folkový muzikant a bývalý člen divadla *Semafor*. Po roce 1967, kdy se seznámil soutěži *Talent* s *Michaelem Janíkem*, vytvořili duo *Paleček a Janík* a v roce 2007 oslavili 40 let společné práce.

²⁹ Viz Dagmar Voňková. In: *Dagmar Voňková* [online]. 2015 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.vonkova.cz/>

Jaromír Nohavica

Ve folkovém světě se také objevuje *Jaromír Nohavica*, který se stal od poloviny osmdesátých let jedním z největších festivalových magnetů, jak uvádí *Jiří Vondrák* ve své knize *Legendsy folku a country*³⁰, a jednak prý byl symbolem pro hezkou a chytrou píseň, která od dob *Semaforu* chyběla a se kterou by se divák podprůměrný, průměrný i nadprůměrný mohl ztotožnit.

Jaromír Nohavica byl a snad i dnes je jedním z nejuznávanějších folkařů ze všech dob. Lidé ho následují na všech koncertech a vystoupeních, znají jeho písně, zpívají a šíří je dál. Má na kontě spoustu písní hudebně i textově svých, některé přetextoval nebo přeložil z cizích jazyků. Hrál písně přeložené z angličtiny, polštiny, němčiny, italštiny, ruštiny nebo maďarštiny. Jeho a *Krylovy* písně jsou mezi lidmi nejrozšířenějšími folkovými písněmi. „*Nohavica* měl zásluhu ještě na jedné věci – dokázal v době nesympatií až odporu ke všemu sovětskému, tedy hlavně ruskému, proslavit právě sovětské a ruské básníky a písničkáře. Nejvíce pak *Bulata Okudžavu* a *Vladimíra Vysockého*.“³¹

„Leckterej hlupák se dodneška o Pravdu hádá
pravdy se ovšem v těch řečičkách nedobereš
jistěže ve světě nakonec zvítězí Pravda
ale až dokáže to, co dokáže Lež“

Často je k máni vodky jen půl litru na tři
a ani nevíš, s kým dneska přenocuješ
někdo tě vysvlíkně, řeknou ti, že ti to patří
a dřív než se naděješ nosí tvé kalhoty Lež“
(*Pravda a lež – repertoár J. Nohavica, hudba – Vlad. Vysockyj, překlad Milan Dvořák*)

Jaromír Nohavica

Společně s *Karlem Krylem*, *Karlem Plíhalem* nebo třeba *Slávkem Janouškem* patří mezi největší protestující muzikanty své doby. Mnoho jejich písniček bylo adresováno vládě, politickému režimu, *Nohavica* pak spoustu písní zaměřil na vojnu –

³⁰ Viz VONDRÁK, Jiří. *Legendsy folku a country*. Brno: JOTA, 2004. ISBN 80-7217-300-6., str. 391

³¹ Viz VONDRÁK, Jiří. *Legendsy folku a country*. Brno: JOTA, 2004. ISBN 80-7217-300-6, str. 391

Když mě brali za vojáka, Pánové nahoře apod.

*„Pánové nahoře, já píšu vám teď psaní a nevím vlastně ani, budete-li ho číst
Přišlo mi ve středu na vojnu předvolání, je to bez odvolání – tím prý si mám být jist.*

*Pánové nahoře já už to lejtro spálil, už jsem si kufry sbalil, správcové vrátil klíč
Pánové nahoře, uctivě se vám klaním a zítra vlakem ranním odjždím někam pryč...“
(Pánové nahoře - Jarek Nohavica, hudba - Boris Vian, Harold Berg, překlad – Miloš Rejchrt)*

Další jeho písničky jsou zaměřeny na dění v republice, život nebo lásku a některé jsou zase úsměvného až vtipného rázu.

*„Jedna lachtaní rodina rozhodla se že si vyjde do kina.
Jeli lodí, vlakem, metrem a pak tramvají a teď u kina Vesmír lachtají.*

*Lachtaní úspory dali dohromady, koupili si lístky do první řady,
táta Lachtan řekl: „nebudem třít bídu“ a pro každého koupil pytlík arašídů...“
(Lachtani – Jarek Nohavica)*

Karel Plíhal

K současným písničkářům stále patří přítel a kolega *Jaromíra Nohavici* – *Karel Plíhal*. Jde o českého kytaristu, zpěváka, režiséra a skladatele, který se kytáře věnuje již od svých patnácti let. Je držitelem čtyř ocenění hudebního festivalu *Porta* a za své poslední album *Vzduchoprázdňiny* obdržel *Anděla* v kategorii *Folk&Country*. Napsal hudbu k několika dramatickým představením Moravského divadla v Olomouci – ku příkladu k dramatům *Manon Lescaut*, *Sluha dvou pánů*, *Cyrano de Bergerac* apod. Režiroval nahrávání CD svých kolegů – *bratrů Ebenů* nebo *Jarka Nohavici*.

Zhudebnil také některé básně *Josefa Kainara*, které potom nahrál. Ačkoli se říkalo, že básník sympatizoval s komunisty, zatímco *Plíhal* proti nim bojoval - *Plíhal* uvádí, že nemá právo dobu, kdy se k tomuto režimu *Kainar* hlásil, soudit, protože ještě nežil. Od lidí, kteří byli *Kainarovi* blízko, o něm prý slyšel samé pozitivní informace, a proto mu tento fakt nedělal při spolupráci problém, uvádí jeden z rozhovorů uvedených přímo na oficiálních stránkách³² *Karla Plíhala*.

³² Viz Karel Plíhal nahrál písně Josefa Kainara. In: *Karel Plíhal - oficiální stránky* [online]. 2004 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.kareplihal.cz/nastenka.php?id=11>

Jeho repertoár se skládá právě z přetextovaných písní *Kainara*, tzv. *kainarovky*, hraje a zpívá o současných světových i republikových problémech, životě, lásce apod. Velmi známé písně jsou *Na Svatým kopečku*, *Ráda se miluje*, *Akordy*, *Modrá knížka*, nebo *Kde jsou*.

„*Kde jsou, kdepak jsou naše velkolepý plány?*
Kde jsou, kdepak jsou - na hřbitově
zakopány.

Sedíš tu tiše jako pěna, žijem svůj život, no
jak se říká - do ztracena,
kde jsou, kdepak jsou naše velkolepý
plány?

Život byl prima a neměl chybu, teď je mi
zima a nemám ani na Malibu,
kde jsou, kdepak jsou naše velkolepý
plány?“
(*Kde jsou – Karel Plíhal*)

Plíhal nebyl jen hudebníkem, ale i jako většina folkařů psal básničky, které byly vydány roku 2006 ve sbírce *Jako cool v plotě*.

Jeden z redaktorů *Týdeníku Kroměřížska* roku 2011 příznačně charakterizoval *Karla Plíhala*. Tato část reportáže z jeho koncertu je uvedena na jeho oficiálních stránkách *Plíhala*³³: „*V Domě kultury v Kroměříži hrál Karel Plíhal*. Říct, že přijel folkař, je nevístižné, nějak mezi ně nezapadá. Nazvat ho umělcem se k němu zase moc nehodí, na to je až klukovsky rozpustilý. Tvrdit, že je to člověk od showbusinessu, je nepatřičné, protože se plaše vyhýbá médiím. Mluvit o písničkáři zase zjednodušené, neb se tím výrazem zaštiťuje každý, kdo unese futrál na kytaru. Šlo by říct básník, to ano, tím člověk nic nepokazí, jenže to také není to pravé. Jeho rýmy vám vhání slzy smíchu do očí, takže místo básníka vnímáte spíše komedianta, což je ovšem také jaksi mimo mísu, protože komediant nepůsobí rozpačitě, kdežto tento chlapík ano.“

³³ Viz *Na duši je krásně, když Plíhal říká básně*. In: *Karel Plíhal - oficiální stránky* [online]. 2011 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.kareplihal.cz/nastenka.php?id=26>

Slávek Janoušek

Další písničkář, který v osmdesátých letech zářil na české folkové scéně, byl *Slávek Janoušek*. Patřil do stejné folkové vlny jako *Nohavica* nebo *Plíhal*. Jde o dalšího významného z významných.

Slávek Janoušek je folkový písničkář, kytarista a skladatel. Dlouhou dobu spolupracoval s *Lubošem Vondrákem*, se kterým koncertoval a tvořil duo. Pak se ale rozešli a od té doby *Janoušek* působil sám. Ve trojici hrál i s *Vlastou Redlem* a *Jaroslavem Samsonem Lenkem*, se kterými občasně koncertuje dosud. Věnoval se i hraní v kapelách (svého času kapela *Bokomara*, *Cimbal classic* nebo *Pěkná banda*). Vydal několik alb, je držitelem několika ocenění z festivalu *Porta* (ceny za autorskou *Portu*, interpretační *Portu*).

*Vladimír Vlasák*³⁴, redaktor *Mladé fronty Dnes*, hodnotí jako nejlepší Janouškovo album CD *Kdo to zavínil*: „K vrcholům jeho dosavadní diskografie patří album *Kdo to zavínil*, jež vyšlo ještě za totality - nedávno se objevilo v kompaktní reedici - a v jemnějších či zřetelnějších náznacích se dotýkalo úpadku lidských vztahů i tehdejší společnosti.“

Slávek Janoušek

Janoušek je také organizátorem folkových festivalů - Dříve šlo například o festival *Svojanovská hláska* na hradě Svojanově, dnes pořádá *Janouškovo ústí* nebo *Vitání jara Nížkovice*. Oba festivaly mají dlouhou tradici – *Vitání jara Nížkovice* se letos, roku 2015, uskuteční po šestnácté a *Janouškovo ústí* bude letos mít třicáté výročí.

³⁴ Viz Biografie - Slávek Janoušek. In: VLASÁK, Vladimír. *Slávek Janoušek webovky* [online]. 1997 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.slavekjanousek.cz/kontakt/biografie>

Pavel Dobeš

Beze sporu se k nim dá zařadit ještě jeden velikán protestsongů a vlastenec – *Pavel Dobeš*. Na jeho oficiálních stránkách³⁵ lze nalézt citaci nepodepsaného autora: „*Pavel Dobeš*, který v osmdesátých letech vyzvedl vysmívanou ostravštinu a vytvořil z ní módní vlnu, na kterou ještě po pětadvaceti letech stačí naskočit a vézt se, je jedním z mála folkových zpěváků, jehož písničky z předrevolučních let si ponechaly svou platnost do dnešních dnů. Na příbězích jednotlivců totiž vypovídá o systému. O totalitě jako takové, která se s pádem režimu ze společnosti nevytrácí, jen se transformuje.“ Je to písničkář, skladatel a hudebník. Jeho počátky sahají do ostravských bigbeatových kapel, se kterými *Dobeš* hrál už ve věku dvaceti let. Začínali na repertoáru *The Beatles* a *The Rolling Stones*.

Pavel Dobeš

Později začal psát svoje vlastní písničky a účastnit se některých folkových soutěží. Po ukončení studia je mu nabídnuta práce ředitele *Domu kultury* v Ostravě – za podmínky, že se stane členem KSČ. Dobeš práci přijímá. „Aby se slova nerozcházela s činy, k tomu chci přispět.“ čteme z přihlášky *Pavla Dobeše* do KSČ v kolonce *Proč chci kandidovat*. A právě tento postoj, vyjádřený v *Pavlových* písničkách a obdivovaný posluchači v celé republice, od Chebu až po Košice, způsobil, že Strana se musela distancovat od tohoto člena na důslednou přímluvu STB, která v té době nesměla pronásledovat nikoho, kdo byl členem KSČ. *Pavel Dobeš* je - na tuto dobu -

³⁵ Viz <http://www.paveldobes.cz/>

bezprecedentně potrestán nejvyšším stupněm stranického trestu – vyloučením.³⁶

V osmdesátých letech přijal pozvání *Miroslava Šimka* do divadla *Semafor* a vystupuje v televizi a rádiích. Od roku 1988 vydal *Dobeš* dvanáct alb, tři knihy, koncertuje v česku i v zahraničí – např. ve Vancouveru, Sydney, Chicagu nebo Varšavě.

Tito folkoví písničkáři samozřejmě nehráli jen v minulosti. Samozřejmě koncertují i v dnešní době. A ačkoli folkových zpěváků a hudebníků stále ubývá, folk si stále drží svůj historický „punc“ protestu.

Tomáš Klus

K již jmenovaným hudebníkům se v dnešní době přidává mladý zpěvák a herec *Tomáš Klus*, který se objevuje na české scéně původně jako moderní pětibojář. Později v sobě však nalézá písničkáře. Svou kariéru začal soutěží pro mladé talenty – *Czechtalent Zlín*, kterou roku 2007 vyhrál s písní *Dopis*.

Od té doby vydal již čtyři alba, vyšla jeho biografie a zpěvník s jeho písněmi. Je držitelem mnoha ocenění. Zpěvák se roku 2011 stal stříbrným *Slavíkem*, roku 2012 dokonce zlatým.

Se svými textově velmi kvalitními písněmi často však jen o čtyřech akordech ovládá myšlenky lidí v naší republice. Ve svých textech se zabývá láskou, jak šťastnou, tak i nešťastnou (*Až...*, *Jednoduchá*, *Nezapomínej*, *Pocity*) politickými a světovými problémy (*Pánubohu do oken*, *Psáno u zpráv*, *Iniciativní*, *ZmrZlým*) objevují se i veselé a humorné písně (*LeHomole*, *Anna*).

³⁶ Viz Historie a tak... In: *DOBEŠ Pavel* [online]. 2002-2008 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.paveldobes.cz/>

Tomáš Klus

„Nebát se lhát, toť Věc Veřejná.

Padá, padá prach na vytunelovanou Blanku.

Jsem hrdý sponzor korupce, pokaždé volím zas tupce.

Zbývá jen zastavit stát, pakliže něco zbylo.

Hlavní je nedělat proBěmy, tvářit se soustrastně,

utáhnout opasky, nevědět proč vlastně.

Říkaj' furt "To ne my, ale ti před náma!"

Kdo rozkrad' mou zemi, je velká neznámá. “

(Iniciativní – Tomáš Klus)

Je pro něj typické hraní si se slovy, dávání jim jiný význam a dvojitý pohled. Jeho třetí album *Racek* obsahuje písně textově se vztahující k charakterům dramatu *Racek* od *Antona Pavloviče Čechova*. Jeho nejznámější písní je rádií často hraná politická píseň *Za co, Pane Bože, za co? (Pánubohu do oken)*, píseň *Napojen*, nebo titulní píseň k filmu *Anglické jahody Navěky* s *Anetou Langerovou*.

*„Vždyť i Libor má Zdenu a Igor Irenu,
každý druhý má ženu, jen já žádnou neseženu.
Věra a Luděk a Radek s Ríšou se poznali včera
a už si spolu píšou.*

*Vasil má Natašu a Imrich zase Ilke,
Julmi má Hokaschu a Brabcová je s Jílkem.
Had má svojí hadici a maj spolu hádky, jen já ruším tradici
a držím se matky, protože ji mám rád!“
(LeHomole – Tomáš Klus)*

Tato skupina folkařů by se spíše dala řadit k folku městskému. Další folkoví představitelé spíše vychází ze základů westernových nebo lidových písní. Ti mají původ

v trampingu – *bratři Ryvolové, Nezmaři, Kapitán Kid, Žalman, Jaroslav Samson Lenk* nebo dnešní česká představitelka *Věra Martinová*. – viz Tramping (str. DOPLNIT)

1.4 FOLK DŘÍVE, FOLK DNES

Po změně poměrů v republice po roce 1989 mnoho folkařů nabylo klidu, o který ve své práci usilovali. I v dnešní době se ve společnosti objeví jevy, na které je potřeba prostřednictvím folkové písně upozornit, nebo ukázat svůj vlastní postoj k onomu problému. I přesto, že dnes už nejde o tak silný skupinový vzdor jako za Československa, máme stále na české folkové scéně takové, kteří na současné politické problémy poukazují.

Mohl by se k nim řadit zejména již zmiňovaný *Jaromír Nohavica*, který už jako folkař působí několik desítek let, z mladší generace k nim bezesporu patří právě *Tomáš Klus*, který se sice žánry pohybuje někde mezi folkem a rockem, ale šíří své názory mezi posluchače a také se nebojí vyjádřit svůj negativní postoj.

1.4.1 Charakteristika dnešní podoby folku

V dnešní době se ale folk pohybuje nejen kolem politiky, ale i v jiných kruzích. Nejde už jen o folkové písničkáře s protestsongy, ale vznikají i folkové skupiny s několika členy.

Ačkoli se postavení folku změnilo, svou pozici na žebříčku důležitosti si udržely texty, pomocí nichž odhaluje autor textu své nitro, myšlenky a názory. Častý motiv písní je láska, ať šťastná, či nešťastná, autorovo osobní problémy, pohled na svět, koloběh života, otázky, které si často klademe, ale neznáme odpověď, někdy jen každodenní situace. Na každé téma autor textu pohlíží z nějakého určitého úhlu, chce ukázat jeho krásu, nebo naopak hrůzu toho, co nás může potkat. Skrz svou hudbu posílá mezi posluchače občas optimistické, někdy až žertovné a vtipné písně, občas svou zpověď, silný pesimismus, nebo podnět k zamyšlení se sám nad sebou. Používá časté metafory, alegorie, nadsázky. Po hudební stránce se ve folkových kapelách objevují strunné nástroje, nejčastěji kytary, basové kytary, banja, mandolíny, housle. Nechybí však ani dechové nástroje. V mezihrách jsou časté flétny, někdy trubky, saxofony, někdy i bicí nebo perkuse, které udávají rytmiku. Zpěvy jednotlivých členů kapely jsou mezi sebou propojeny vazbou několika hlasů, vokálů a vzájemným laděním.

Web³⁷ projektu *FOLK ŽIJE!* charakterizuje folk definicí, se kterou se dá zcela jistě souhlasit, snad jen s výjimkou toho, že dnes folk patří k nejpreferovanějším žánrům: „Folková hudba je pozoruhodná. Udržuje tradici člověčího zpívání a muzicírování, pečuje o jazyk, nese sdělení a je stravitelná pro posluchače napříč věkovým spektrem, což z ní v tichosti činí jeden z nejpreferovanějších hudebních žánrů u nás. Klade velký důraz na text, ale ke zlidovění písní jsou zároveň nezbytné chytlavé silné melodie. Pro žánr jsou navíc typické akustické nástroje a vícehlasý zpěv, což od interpretů obvykle vyžaduje dosažení vyšší muzikantské či pěvecké úrovně.“

1.4.2 Folková rádia

Jako další rozdíl by se dalo považovat to, že dříve, za dob šedesátých a sedmdesátých let, bylo folkové písně vlastně zakázáno hrát v rádiích, protože šířily negativní postoj k vládě a režimu vůbec. Dnes je několik rádií speciálně zaměřených na folkovou a country muziku a mají velké množství posluchačů. Mezi nejproslulejší by se dalo zařadit rádio *Samson*, které roku 2008 začínalo jako pouze internetové rádio, ale od roku 2009 už je možné ho chytit i na vlnách FM. Jeho moderátoři jsou významné osobnosti českého folku – například generálním ředitelem je *Pavel Sampaj Solar*, jednatelem rádia je *Jaroslav Samson Lenk* nebo například *Míša Leicht*, kapelník skupiny *COP*, který zde uvádí svůj vlastní ranní pořad.

Dalším rádiem, které se pohybuje na folkových vlnách, je internetové rádio *Folk*, které spolupracuje a hlásí se k projektu *FOLK ŽIJE!*, nebo *Country radio*, které bylo založeno roku 1991 jako první stanice country hudby v Evropě. Folkovou hudbu také podporuje *Český rozhlas region*. Na *Regionu* dvakrát do týdne bývalá zpěvačka kapely *Nezmaři Pavlína Jišová* uvádí svůj pořad *Folková jíška*, kde se objevují rozhovory s osobnostmi folku a country hudby a aktuální témata.

³⁷ Viz *FOLK ŽIJE!*. In: *FOLK ŽIJE!* [online]. 2010 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: http://www.folkzije.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=2

1.5 FOLK ŽIJE!

Mnoho lidí dnešní doby, zvláště mladé generace, vůbec neví, co folk vlastně je, jak vznikl, z čeho a proč vlastně. Často bývá „házen do jednoho pytle“ s dechovkou, lidovou písní, country písněmi, nebo bluegrassem, se kterými má samozřejmě mnoho společného, ale přeci jen jde o něco trochu jiného.

Hnutí *FOLK ŽIJE!* pomáhá sdružovat organizátory, kapely, lidi, kteří mají rádi folk, hrají ho, nestydí se za něj a chtějí ho propagovat. Cílem projektu je rozšířit folk i do médií, rádií, dát posluchačům vědět, že žije a existuje.

Kampaň byla založena kapelníkem skupiny *Marien z Pardubic Vitem Troníčkem* a producentem a vydavatelem *Ivanem Kurtevem*. V rozhovoru na stránkách³⁸ rádia Proglas Troníček s Kurtevem uvedli, že prvotní myšlenka na tento projekt přišla v letech 2010-2011, protože zakladatelé měli pocit, že pohled na folk je zkreslený, lidé ho neposlouchají a kapely se k němu nehlásí. Ohlasy na projekt jsou pozitivní, jak ze stran kapel, rádií nebo novin. O folku se začíná více psát, nabízí se více koncertů.

Do projektu je zapojeno třicet až čtyřicet kapel, mezi něž patří několik folkově významných jmen. Patronem celého projektu je kapela *Žalman a spol.* Roku 2013 se sešlo šestnáct zapojených kapel a společně nahrály první CD *FOLK ŽIJE!*, kterého bylo vydáno dva tisíce kusů. Kapely CD spolufinancovaly i nahrály. Objevují se na něm kapely jako je *Epy de Mye, Marien, 4zdi, Žamboši, Žalozpěv, Šantré* nebo již zmiňovaný *Žalman a spol.* Organizátoři projektu plánují druhý díl CD *FOLK ŽIJE!*.

Způsob zapojení do projektu je jednoduchý – z pozice muzikantů je potřeba zvát ostatní folkové kapely na své festivaly a koncerty, hlásat mezi posluchače folk a propagovat projekt. Z pozice posluchačů navštěvovat folkové festivaly, kupovat folková CD a poslouchat folková rádia a zajímat se o folk.

³⁸ Viz Jak se Vám líbí - Folk žije!. In: *Rádio Proglas* [online]. 2013 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.proglas.cz/detail-poradu/2013-09-13-03-00.html>

1.6 FOLKOVÉ A COUNTRY FESTIVALY

Cílem folkových festivalů bylo představit písničkáře a folkové kapely a dovolit jim ukázat svůj pohled na dnešní situaci a svět.

1.6.1 Folkové festivaly dříve

Jaroslav Hutka na svých internetových stránkách³⁹ zmiňuje tři pravidelné ročníky *Festivalu folk-songu* a čtyři ročníky *Folk&Country Festivalu*. Mluví také o tom, že *Vladimír Merta* se poprvé představil publiku v roce 1967 v Praze na *Prvním festivalu Country music*.

Režim v šedesátých letech stál razantně proti folkařům, protože ukazovali lidem pohled na situaci z jiného úhlu a mnoho posluchačů si uvědomovalo právě i tuto druhou stranu věci, než tu, kterou jim režim prezentoval, a to se vládě mnohdy nehodilo. V knize *Legendy folku a country*⁴⁰ od *Jiřího Vondráka* je citována vzpomínka *Jaroslava Hutky* na první festivaly: „Jestli se nemýlím, tak první velké festival, kterýho jsme se zúčastnili ve dvou ještě s *Ládou Veitem*, to bylo někdy asi na jaře 1968 nebo možná trochu dřív. A to bylo ve *Fučíkárně*⁴¹ a jmenovalo se to *Nechceme válku, chceme lásku*. Byl tam i *Karel Kryl*.“ Od roku 1969 do roku 1973 se country festivaly soustředily do *Lucerny*.

Činnost hudebních festivalů v Praze končí roku 1972 a velké festivaly se stěhují z Prahy ven. Jeden takový se chystal roku 1973 v Náměšti na Hané, měl představovat něco jako český „*Woodstock*“. Měl trvat od pátku do neděle. Sjíždělo se tam velké množství mladých i starých lidí, a když se příslušníci VB dozvěděli, že se koná folkový festival v takovém rozsahu, ihned ho nechali zakázat. Ačkoli všichni lidé měli nakoupené vstupenky, byli pozvaní účinkující, mezi nimiž byli folkoví písničkáři ze sdružení *Šafrán*, jazzové i rockové kapely a vše bylo připravené, festival se neuskutečnil.

O rok později se však jeden festival podařilo uskutečnit v Českém Krumlově.

⁴⁰ Viz VONDRÁK, Jiří. *Legendy folku a country*. Brno: Nakladatelství JOTA, 2004. ISBN 80-7217-300-6, str. 392-393

⁴¹ *Fučíkárna*, nebo také *Julda Fulda* je přezdívka pro *Výstaviště v Praze – Holešovice*. Dříve se Výstaviště jmenovalo *Park kultury a oddechu Julia Fučíka*, což byl český komunistický novinář a literát. Byl popravený nacisty za účast v protinacistickém odboji.

Trval tři dny a konal se pod názvem *Československý folkový festival*. Vystoupili zde i představitelé tehdejšího folku – *Merta* nebo *Lutka*. Účinkující vystupovali zdarma. *Jaroslav Hutka* chyběl, ale i tak si ho lidé připomínali zpěvem jeho písní. Roku 1975 se uskutečnil další a poslední ročník tohoto festivalu. V tomto roce se účastnila již většina členů *Šafránu*.

1.6.2 Folkové festivaly dnes

Porta

Dnešním snad nejznámějším folkovým festivalem je festival *Porta*. *Porta* byla založena roku 1967 v Ústí nad Labem. Jejím heslem je „*Hudba je lék – Porta je nejlepší apatyka!*“. Je to festival folkové a tramské hudby, kterého se může zúčastnit jakákoli profesionální i amatérská kapela. Oblastní kolo *Porty* se koná každoročně v každém kraji České republiky. Kapela, která obsadí první místo, jede na České národní kolo do Prahy (Řevnic) a autor písně, která vyhraje autorskou *Portu*, postupuje do Ústí nad Labem. Na festivalu byly dvě kategorie: country a western a tramské sbory. Roku 1969 byla přidána kategorie folk.

Za roky jejího trvání koly *Porty* prošlo několik i dnes do dějin zapsaných folkových nebo tramských kapel, například roku 1967 se *Porty* účastnila kapela *Greenhorns*. *Spirituál kvintet* soutěžil dokonce několikrát a kapela *Minnesengři* z Českých Budějovic také. Objevily se také známé kapely *Marsyas*, *Brontosauři*, *Fešáci*, *Nezmaři*, *Skupina bratří Ebenů*, *Cop*, nebo písničkáři *Wabi Daněk*, *Robert Křesťan*, *Pavel Bobek*, *Miki* a *Wabi Rovolové* nebo *Kapitán Kid*.

Zahrada

Zahrada byla snad nejnavštěvovanějším a nejrozvinutějším hudebním festivalem. Byl to mezižánrový festival, kde každým rokem vystupovalo až 150 účinkujících.

Zahrada

Mimo folku se objevily i jiné, s folkem spojené, hudební žánry, jako například folklór, bluegrass, spirituály, dokonce místy i rock nebo folkrock. Čtyřdenní festival denně navštívilo až pět tisíc diváků. Prvních osm let bylo místo konání Strážnice, dalších čtrnáct let se každoročně festival pořádal od roku 1989 v Náměšti na Hané. Hlavním dramaturgem akce byl *Michal Jupp Konečný*⁴². Roku 2012 se jednalo o přesunutí festivalu do Přerova na výstaviště kvůli finančním problémům se nakonec však festival vůbec nekonal. Od té doby se festival už nepořádá.

Čechtická lilie

Na webových stránkách⁴³ *Čechtická lilie* je citováno, proč se festival jmenuje právě lilie: „Lilie je malý festival – jako květina, která roste jen v květináči. Je pro znalce, kteří vědí, že více nemusí vždy znamenat lépe, někdy je to jen více.“

42 *Michal Jupp Konečný* je považován za guru českého folku. Byl jedním z hlavních organizátorů festivalů *Svojsický Slunovrat*, *Českokrumlovského folkového festivalu* nebo festivalu *Setkání Konopiště*. Roku 1989 se stal šéfredaktorem časopisu *Folk & Country*. V sedmdesátých až osmdesátých letech se stal dramaturgem *Pory*, je dramaturgem festivalů *Zahrada* nebo *Folková růže*.

43 Viz Aktuálně - Napsali o nás. In: *Folk a country ČEHTICKÁ LILIE* [online]. 2014 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.cechtikalilie.cz/index.html>

Festival *Čechtická lilie* trvá již přes třicet let v Čechtích na Benešovsku v kraji Vysočina. Jeho podoba se za léta trvání velmi změnila. Zpočátku šlo jen o večerní posezení, na kterém vystoupila jedna z populárních osob folkové, trampské nebo country muziky. Později se rozšiřovala počet kapel a délka trvání. Roku 2013 rozhlas uvedl, že za třicet let existence festivalu se zde vystříдалo 1345 hudebníků a 290 kapel. Festival se musel dvakrát stěhovat kvůli problémům s kapacitou ze sálu sokolovny na čechtickém zámku, z důvodů technických na zahradu místní fary, kde se festival koná dodnes.

Čechtická lilie

Folkování nad Lucernou, Mraufest

„Je to festival na počest našeho kamaráda *Milana Doudy* a *Mraufest* se to jmenuje proto, že rád a často užíval výraz „mrau“ v konverzacích se svými kočkami.“ uvádí jeden ze členů kapely *4zdi*, která festival ve spolupráci s kulturním zařízením města Pelhřimova pořádá. Letní folkový festival *Mraufest* se již deset let koná na statku „*U Bracha*“ v malé vesnici Čakovice u Pelhřimova na Vysočině. Pořad, který je jarní, podzimní a zimní podobou *Mraufestu*, se nazývá *Folkování nad Lucernou* a koná se každého čtvrt roku v *Kulturním domě Máj* v Pelhřimově. Každý rok je do Pelhřimova pozváno několik známých i amatérských folkových kapel nebo písničkářů. Objevily se tam již folkové známé tváře jako kapela *Epy de Mye*, *Marien*, *Švédova trojka*, *Devítka*, *Pavel Lohonka Žalman*, nebo *Nezmaři*.

Trampský širák

Jedna z recenzí na webu *FOLKTIME*⁴⁴ se zamýšlí nad otázkou festivalového názvu: „Proč *Trampský širák*? Snad má název vyjadřovat právě onu poklidnou atmosféru. Rozhodně tu nezní jen trampská muzika a už vůbec v hledišti nesedí tramp vedle trampa.“ *Trampský širák* je country festival, který se každoročně koná už jedenáct let v Hanesově mlýně u Štoků v okrese Jihlava. Pořádá ho agentura *Sampaj*, kterou vede *Pavel Sampaj Solar*⁴⁵. Trvá dva dny - pátek a sobotu a je tam připravený celodenní hudební program. Účinkují zde kapely a písničkáři jak folkové, tak trampské. Na posledním ročníku *Širáku*, který zatím byl, vystoupila *Věra Martinová*, *Robert Křest'an*, *Ivan Hlas*, nebo *Wabi Daněk* a kapely *COP*, *Hop Trop*, *Nezmaři*, nebo *Pacifik*. *Trampský širák* patří k nejznámějším country festivalům v České republice.

⁴⁴ Viz Jediný velký rostoucí festival se jmenuje trampský širák. In: *FOLKtime* [online]. 2011 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.folktime.cz/zajimavosti/6853-jediny-velky-rostouci-festival-se-jmenuje-trampsky-sirak.html>

⁴⁵ *Pavel Sampaj Solar* je generálním ředitelem folkového rádia *Samson*, pořádá festival *Trampský širák*.

Trampský širák

Svojšický slunovrat

Svojšický slunovrat byl festival, který dnes patří mezi legendy folk a country festivalů. Dramaturgem festivalu byl *Michal Jupp Konečný*, který měl zásluhu na velkém množství folkových festivalů. *Slunovrat* byl jedním z prvních, poprvé se konal roku 1979. Letos by se pořádal 36. ročník, festival se však „dožil“ jen svých 25 let. Každoročně se konal druhý červnový pátek a sobotu a sjížděla se na něj spousta country, trampských i folkových nadšenců. Poslední ročník *Slunovratu* se uspořádal roku 2000, rok poté byl přesunut do Pardubic. Mnoho návštěvníků, kteří mají možnost porovnat festival za dob konání ve Svojšicích a v Pardubicích, tvrdí, že přestěhováním do Pardubic ztratil svého svobodného ducha a atmosféru. Loni se však ve Svojšicích konal již čtrnáctý ročník festivalu *Svojšický podzim*, což je také country a trampský festival.

Svojšický slunovrat

Folková růže

Folková růže je letní festival trvající tři dny. Koná se na čtyřech scénách. Má už dvacet jedna let tradici v Jindřichově Hradci a již třetím rokem ji pořádá *Pavel Jarčevský*, kapelník skupiny *Jen tak tak*, ve spolupráci s *Michalem Juppem Konečným*. Patronem festivalu se stal časopis *FOLK*. Festival navštívily známé folkové osobnosti – *COP*, *Vlasta Redl*, *Slávek Janoušek*, *Devítka* nebo *Pavčina Jíšová a přátelé*. Součástí festivalu je například výstava hudebních fotografií, nedělní koncert v Žirovnici nebo vystoupení hudebníků po městě.

Folková růže

Prázdniny v Telči

Prázdniny v Telči nesly původní název *Folkové prázdniny v Telči*. Kvůli různorodosti vystupujících kapel byl festival přejmenován. Letošním rokem oslaví třicátý třetí ročník konání. Jejím hlavním organizátorem je *Milan Medvěd Kolář*⁴⁶. Každoročně se *Prázdniny* konají na náměstí v Telči, kde začíná každý den programem s doprovodnými dílnami, stánky s ručně vyráběnými věcmi a pokračuje na zámeckém nádvoří koncertem. Délka trvání festivalu je každý rok jiná, ale pohybuje se kolem 14 dní, během nichž se zde vystřídá mnoho návštěvníků. Na *Prázdninách v Telči* vystupuje množství kapel, mezi známé patří *Vladimír Mišík*, *Nezmaři*, *Devítka*, *Lenka Filipová* a *Karel Plíhal*. „Jak tvrdí návštěvníci i organizátoři festivalu, *Prázdniny v Telči* nejsou

⁴⁶ *Milan Medvěd Kolář* je pedagog a organizátor kulturních akcí. Jednou z nejznámějších jsou každoroční *Prázdniny v Telči*. Jím první organizovaný koncert byl již v roce 1974 koncert *Jaroslava Hutky* v *Dělnickém domě* v Jihlavě. Pracuje jako učitel na *Soukromé vyšší odborné škole sociální* v Jihlavě. Je držitelem dvou cen – *Ceny města Jihlavy* a *skleněné medaile kraje Vysočina*.

festival, ale způsob života.“⁴⁷

Prázdniny v Telči

Samozřejmě existuje ještě mnoho dalších folkových festivalů. Folkaři a organizátoři jsou totiž přesvědčeni, že folk opravdu žije. A zdá se, že žije, když diváci festivaly navštěvují a líbí se jim. Mezi další známé festivaly se řadí například *Mohelnický dostavník*, *Bruntálské indiánské léto*, festival *Slunce*, *Třebovický koláč*, *Babí léto na Kyselce*, *FolKaliště*, *Zpívání nad Nežárkou* a spousta dalších.

47 Viz Prázdniny v Telči - informace. In: *IDNES.cz* [online]. 2005 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/prazdniny-v-telci-informace-dpw-festivaly.aspx?c=A060428_151448_fest_zahrada_kot

2. COUNTRY

2.1 HISTORIE COUNTRY

Country je hudební žánr úzce spojený s folkem. Country a folk se totiž vzájemně ovlivnily. Country začalo vznikat v osmnáctém století, mezi více hrané a rozšířenější žánry se však přesunulo až na počátku století dvacátého. Jak je zmíněno již v první kapitole o folku – i country se vyvinulo z westernové hudby, která se nejvíce hrála na území USA - v otrokářských oblastech, hlavně ve státech Tennessee, Virginie, Západní Virginie a Kentucky. Tyto názvy můžeme ve spoustě písní slyšet, často se objevuje také Colorado, Texas, nebo například řeka Rio Grande. Toto tvrzení se dá opřít o fakt, že country zpěvníky uvádí množství písniček, jejichž děj se odehrává právě v Americe a vyprávějí o ní nebo o její historii. Častým tématem je právě otrokářský jih (*Pole s bavlnou, Buráky*) písně o známých zločincích a „gangsterech“ (*Jesse James, John Hardy*), western (*Ruty šuty Arizona, Texas*) objevují se často znaky trampingu – toulání, osady, příroda, přátelství, svoboda (*Ascalona, Vlajka, Odešel kamarád, Tisíc mil, Ved' mě dál, cesto má*) a nezapomíná se ani na lásku (*Zátoka, Červená řeka, Zlaté střevíčky, Báječná ženská*). Typickými hudebními nástroji pro country hudbu je kytara, foukací harmonika, banjo, steel kytara⁴⁸, housle, klávesy, objevují se i bicí.

steel kytara

48 Steel kytara je speciálně upravená havajská kytara pro country hudbu. Od havajské kytary se liší tím, že je to elektrický nástroj, který byl konstrukčně upraven přidáním několika pedálů, což umožňuje měnit tóny a plynule ladit nástroj. V kombinaci s kovovým válečkem v hráčově ruce a tlačítkem a pedály vzniká charakteristický klouzavý tón, který je velmi podobný tónům havajské kytary.

- „Když Sever válčí s Jihem a zem jde do války..“ (BURÁKY)
- „Sebral z Virginie černých přátel šik, prapor svobody pak zdvih“ (JOHN BROWN)
- „Když v Laredu tenkrát jsem ulicí brouzдал..“ (KOVBOJŮV NÁŘEK)
- „Přes celý Maryland se vlny valí..“ (OH SHENANDOAH)
- „To co znáš ty v Lousianě, černý záda znaj i v Texarcane..“ (POLE S BAVLNOU)
- „Z Kentucky do Tennessee přes hory a přes lesy..“ (ROVNOU TADY ROVNOU)
- „Týhle žlutý růže z Texasu budeš pořád mít už rád..“ - „a dole teklo Rio Grande, po něm měsíc plul..“ (RŮŽE Z TEXASU)
- „Ruty šuty Arizona, Texas, ruty šuty Arizona má..“ (RUTY ŠUTY ARIZONA, TEXAS)
- „To bylo v Dakotě o vejplatě, whisky jsem tam pašoval..“ (ZATRACENEJ ŽIVOT)

2.2 PŘEDSTAVITELÉ COUNTRY HUDBY

2.2.1 Amerika

Kdo vlastně byl tedy prvními šířiteli country hudby, se přesně neví. Několik zdrojů uvádí, že to byli *Alexander Eck Robertson*⁴⁹ a *Henry Gilliland*⁵⁰, dva houslisté z Ameriky. Americké country prý původně bylo ve znamení houslí a hlas se objevoval jen u balad, což by odpovídalo tomu, že zakadateli by mohli být *Robertson* a *Gilliland*. „V červnu roku 1922 hráli na setkání veteránů občanské války ve Virginii, a ještě než stačili vystřízlivět, rozhodli se zkusit gramofonové štěstí v New Yorku. Zaměstnanci firmy *Victor*⁵¹ nejspíš kroutili hlavou, když vstoupili do jejich hlavního sídla. *Gilliland* měl na sobě historickou uniformu vojáka konfederace a *Robertson* byl za dokonale ošuntělého kovboje. Pustili je do nahrávacího studia nejspíš jen proto, aby se jich co nejrychleji zbavili. Z nahrávek, které tehdy 1. července 1922 vznikly, se na deskách uplatnily především lidovky *Sallie Gooden* a *Arkansas Traveler*. I když to prodejně nebyl žádný propadák, *Victor* se k téhle muzice přihlásil znovu až po létech.“⁵²

49 O *Alexanderovi Eckovi Robertsonovi* nejsou na českých internetových stránkách žádné zmínky. Anglicky psaná wikipedie (viz *Eck Robertson*. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-30]. Dostupné z:

http://en.wikipedia.org/wiki/Eck_Robertson) říká, že to byl americký houslista, který nahrál první country desku společně s *Henrym Gillilandem*.

50 Ani o *Henrym Gillilandovi* nelze nalézt na českém internetu žádné informace. Na anglicky psaných stránkách o historii Oklahomy se píše, že *Henry* byl též houslista a první člověk zabývající se country muzikou.

51 *Victor Talking Machine Company* bylo newyorské nahrávací studio na gramofonové desky.

52 Viz Vznik country hudby: Jak to doopravdy začalo. In: *Music Open* [online]. 2014 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.musicopen.cz/index.php/osobnosti/3396-vznik-country-hudby-jak-to-doopravdy-zacalo>

Alexander Eck Robertson

HENRY C. GILLILAND.

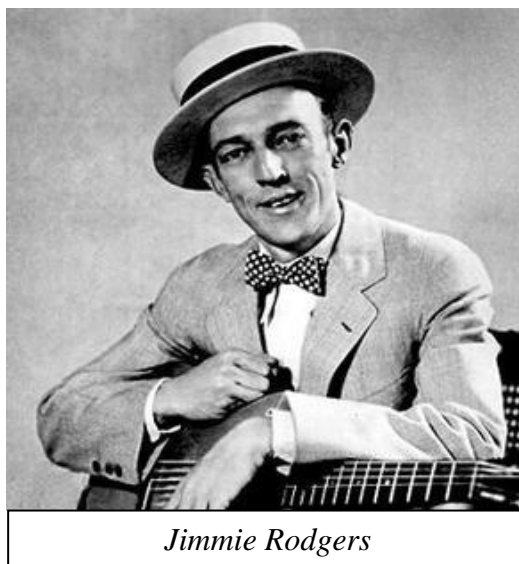
Jiný zdroj zase říká, že původcem country hudby byla *Carter family*, po česku *Carterova rodina*, která dosud působí v oblasti amerického country. Tři generace této rodiny se zabývaly country hudbou. Když porovnáme roky působení jednotlivých seskupení, docházíme k informaci, že *Carterova rodina* začínala s country hudbou již v roce 1912, zatímco *Robertson s Gillilandem* nahráli svou první desku až v roce 1922, tudíž *Carter family* byla asi opravdu první, která se country hudbou začala zabývat. Není však možné popřít, že *Robertson s Gillilandem* byli první, kteří svou podobu country nechali zaznamenat na LP, protože *Alvin Carter*, jeho manželka *Sara* a její sestra *Maybelle* se vypravili do nahrávacího studia až v roce 1927.

Carter family

V těchto letech se vývoj country hudby posunul dál, kdy se k houslím přidala kytara a častěji se objevoval zpěv. Později se tato hudba ubírala různými směry a „odrůdami“ country, například country spojené se swingem nebo jazzem.

O pár let mladší, než byli první dva country muzikanti, byl *Jimmie Rodgers*. Také se začal tímto stylem hudby zabývat a je považován za otce country hudby. Byl prvním člověkem, který byl uveden do *Country Music Hall of Fame* v Nashvillu. Svou první LP desku nahrál ve studiu *Victor* jen o týden později než *Carterova rodina*. Celkem za svůj život nahrál více než 110 písní. Jeho poslední nahranou písní byla píseň *Dnes před patnácti lety*, kterou nahrál dva dny před svou smrtí. Zemřel ve studiu. Jeho písněmi se v Československu v šedesátých letech nechala inspirovat ve snad nejznámější country kapela naší republiky - *Greenhorns*.

Dalším známým americkým country muzikantem byl *Johnny Cash*, který je propojený s *Carterovou rodinou* – vzal si za manželku June Carterovou a společně nazpívali například duet *Jackson*, který byl roku 1967 oceněn cenou *Grammy*. Mezi jeho další úspěchy by mohla být hvězda na Hollywoodském chodníku slávy a fakt, že byl nejmladší osobou, která byla uvedena do *Country Music Hall of Fame*.

Dalšími legendami country hudby by se dali jmenovat například *Kenny Rogers*⁵³, *Willie Nelson*⁵⁴, *Waylon Jennings*⁵⁵, *Roy Acuff*⁵⁶, z žen pak *Dolly Parton*⁵⁷

53 *Kenny Rogers*, celým jménem *Kenneth Ray Rogers* byl americký country zpěvák, skladatel, kytarista,

nebo *Tanya Tucker*⁵⁸.

Johnny Cash

Samozřejmě i mezi současné country hudebníky bychom mohli zařadit jisté osobnosti, avšak v dnešní době už je hudební styl country spíše propojen s popem. Mezi ně by například patřila *Shania Twain*, kapela *Dixie Chicks* nebo *Taylor Swift*, bylo by možné tam zařadit i mladou *Miley Cyrus*, která také začínala na country vlně se svým otcem *Billym Rayem Cyrusem*. Zajímavou informací je, že „král rock 'n' rollu“ *Elvis Presley* začínal také jako country zpěvák.

producent nebo fotograf. Byl uveden do *Country síně slávy* a je držitelem ceny *Grammy*. Roku 1985 nazpíval se známými osobnostmi píseň *We Are The World* pro pomoc hladovějící Africe. V ČR některé *Rogersovo* písně přezpíval *Pavel Bobek*.

- 54 *Willie Nelson* byl americkým zpěvákem, skladatelem, kytaristou, textařem, hercem a především country legendou. Hře na kytaru a country písničkám se věnuje už od mládí. Je držitelem 10 ocenění *Grammy*, dokonce byl nominován i na *Oscara*. Jeho nejznámější písní je *Blue Eyes Crying In The Rain* a *Good Hearted Woman* (v češtině známá jako *Báječná ženská*), kterou napsal s *W. Jenningsem*.
- 55 *Waylon Jennings* byl americký country zpěvák, kytarista a skladatel. Obsadil páté místo v anketě 40 nejlepších country zpěváků. Spolu s *Nelsonem* napsal píseň *Good Hearted Woman*, kterou u nás zpívá *Michal Tučný*, stejně jako jeho ostatní písně (*The Last Cowboy Song – To je ten poslední song*, *The Teddy Bear – Chtěl bych být medvídkem*, *Highwayman – Desperát*).
- 56 *Roy Acuff* byl považován za legendu původního amerického country a za jeden ze symbolů válečné Ameriky v období 2. sv. války díky vojákům na frontách, kteří ho uznávali. Byl to americký zpěvák, skladatel a kytarista. Námětem jeho písní byly často vlaky a železnice a tuláci. Byl jedním z nejpobulárnějších popových zpěváků Ameriky, wikipedie (viz *Roy Acuff*. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Roy_Acuff) uvádí, že jeho sláva by se dala porovnat se Oslávou *Franka Sinatry*.
- 57 *Dolly Parton* je americká country zpěvačka a skladatelka. Je držitelkou několika ocenění *Grammy* a byla oceněna i za celoživotní přínos do americké kultury. Je jednou z nejznámějších ženských country představitelk a tak si vysloužila přezdívku „*Královna country*“.
- 58 *Tanya Tucker* je americkou country skladatelkou a zpěvačkou. Proslavila se hitem *Delta Dawn*, který nazpívala, když jí bylo 13 let. Byla několikrát nominovaná na cenu *Grammy*.

2.2.2 Česká republika

Michal Tučný

K největším interpretům country u nás se bezpochyby řadí *Michal Tučný*, který je označován za „krále českého country“. Poprvé se objevil na prvním ročníku *Porty* jako host kapely *Rangers (Plavci)*. Toho roku *Plavci* vyhráli. Od té doby postupně prostřídal nejznámější české country kapely, čímž je svým způsobem všechny spojuje. Působil v kapelách *Greenhorns*, *Rangers*, *Fešáci*, *Tučňáci a další*. Objevoval se i v televizi nebo rádiích. V *Českém rozhlasu* měl svůj pořad *Country Club Michala Tučného*. Proslavil množství písniček ze zahraničí, které přetextoval a nahrál. Mezi ně by patřila například již zmíněná *Báječná ženská*, *Pověste ho vejš*, *Tam blízko Little Big Hornu*, *Všichni jsou už v Mexiku*, nebo *Snídaně v trávě*. Protože byl v oblasti country velmi uznávaný, festival *Stodola Michala Tučného*, který se každoročně pořádá v Hořticích na jeho počest, navštíví na tisíce lidí.

Michal Tučný

„Já nejsem zpěvák. Zpěváci jsou v Národním divadle. Já jenom zpívám lidem písničky.“⁵⁹

Greenhorns

Kapela *Greenhorns* funguje už od roku 1965. *Michal Tučný* se ke skupině přidává roku 1969, kdy přichází od kapely *Rangers*, kde zpívá výhradně anglicky. S *Greenhorny* začíná zpívat česky a téhož roku společně s kapelou *Spirituál kvintet a White Stars* natáčí první LP desku. Sestava kapely se stále mění a střídá, v dnešní době

59 Viz Michal Tučný. In: *ČSFD* [online]. 2001-2015 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/tvurce/36440-michal-tucny/>

hraje v sestavě *Jan Vyčítal*⁶⁰, *Milan Černý*⁶¹, *Václav Šváb*⁶², *Jiří Zima*⁶³, *Jiří Panschab*⁶⁴ a *Jiří Konopík*⁶⁵.

Greenhorns

Rangers

Další kapelou, ve které *Michal Tučný* působil, byla kapela *Rangers – Plavci*.

Tučný touto kapelou prošel ještě před *Greenhorny*. Kapela vznikla roku 1964 a hraje dodnes. Objevil se i v country známé kapele *Fešáci*, založené roku 1967 a hrající dodnes s deseti stálými členy včetně *Tomáše Linky*.

60 *Jan Vyčítal* je jedním ze zakladatelů kapely, prošel si všemi roky její existence. Je to zpěvák a textař, mimo kapelu píše texty například pro *Věru Martinovou* nebo *Hanu Zagorovou*. V dnešní době kvůli potížím s rukou nemůže hrát a tak moderuje a zpívá.

61 *Milan Černý* se hudbě věnuje již od základní školy. Od té doby prošel několika kapelami, jeho stávající kapela je dnes *Greenhorns*, kde hraje na basovou kytaru.

62 *Václav Šváb* má od roku 1999 v *Greenhorns* funkci bubeníka. Bicí ho doprovází již od střední školy, vystudoval Ježkovu konzervatoř v Praze. Mimo *Greenhorns* má ještě několik dalších kapel.

63 *Jiří Zima* hraje v kapele na steel kytaru. Je jedním se spoluzakladatelů kapely *Tučňáci*, která už však dnes nefunguje, nebo kapely *Přímá Linka*, která také spolupracovala s *Tomášem Linkou*. Mezi *Greenhorny* se přidal roku 2006.

64 *Jiří Panschab* původně hrál v kapele hrající písničky kapely *Greenhorns*. Postupně si prošel několika kapelami, jak profesionálními, tak amatérskými. Působil také s *Věrou Martinovou*. Od roku 2001 hrál s *Karlem Černochem* a od roku 2002 se přidal ke *Greenhorns*.

65 *Jiří Konopík* se hudbě věnuje už od útlého věku. Působil v několika kapelách, spolupracoval například s *Michalem Tučným*, *Věrou Martinovou* nebo *Karlem Černochem*. S kapelou *Greenhorns* hraje od roku 2006.

Rangers

Tomáš Linka

Tomáš Linka je také významnou osobností českého country. Začínal v kapele *White Stars*, později přešel do kapely *Greenhorns*, kde spolupracoval s *Michalem Tučným*. Jejich nejproslulejšími písničkami jsou písně *Blízko Little Big Hornu*, *Červená řeka*, *Když náš táta hrál* apod. Dnes hraje se skupinou *Fešáci* a se svou doprovodnou skupinou *Přímá linka*.

Tomáš Linka

Pavel Bobek

Významným country písničkářem byl také *Pavel Bobek*. Není výhradně jen country interpretem, jeho písničky se řadí i k popu nebo rock 'n' rollu. K žánrům, kterým se věnoval, by se jistě dal zařadit i bigbeat, protože byl *Bobek* v letech 1963 –

1965 zpěvákem bigbeatové skupiny *Olympic*⁶⁶. Na své sólové dráze pak přezpíval a tím u nás proslavil několik písní známých z amerického country – *Ved' mě dál, cesto má* (*Take Me Home, Country Roads*), *Lásko, mně ubývá sil* (*Lucille*), *Pojď dál a zpívej* (*Lay Down Beside Me*) nebo duet s *Marií Rottrovou* – *S tím bláznem si nic nezačínej*, v originále nazvaném *Don't Fall In Love With A Dreamer*.

Pavel Bobek svou kariéru začínal rock 'n' rollem. V polovině šedesátých let zpíval anglicky rock 'n' rollové písně amerických legend, zejména *Buddyho Hollyho*⁶⁷. Na přesvědčení *Jiřího Grossmanna*, se kterým se potkal v *Semaforu*, kde *Bobek* působil 23 let, přestal zpívat anglicky a začal s češtinou.

Ohledně jeho textů se na webových stránkách⁶⁸ *Hospodářských novin* vyjadřuje *Miloš Skalka*⁶⁹: "Šlo spíše o to, co v těch písničkách sděluje. A protože se vedle *Grossmanna* potkal i s dalšími výjimečnými textaři, ať už to byli *Michael Janík*⁷⁰, *Vladimír Poštulka*⁷¹ či *Pavel Vrba*⁷², dbal na to, aby český text maximálně korespondoval s původním obsahem. To se mu podařilo vrchovatě."

Pavel Bobek za sebou má spoustu úspěchů. Celkem bylo natočeno 23 desek s jeho písničkami, roku 2013 byl na udělování cen *Anděl* uveden do *Síně slávy* a roku

66 Kapela *Olympic* je bigbitová, rocková česká kapela. Původně vznikla pod názvem *Karkulka* (*Karlínský kulturní kabaret*). Funguje již od roku 1962 a za dobu její existence se v ní prostrídalo množství osobností. V dnešní době se skládá ze čtyř členů: *Petr Janda*, *Milan Broum*, *Milan Peroutka* a *Jiří Valenta*.

67 *Buddy Holly*, vlastním jménem *Charles Hardin Holley*, byl americký zpěvák, hudebník, průkopník rock 'n' rollu. Jeho pseudonym vznikl při podpisu smlouvy s nakladatelstvím, které mu napsalo místo jména „*Holley*“ „*Holly*“. Pod tímto pseudonymem pak posouval svou rock 'n' rollovou kariéru. Jeho kariéra však nebyla příliš dlouhá, zahynul při letecké havárii ve věku 22 let. Jeho jméno se však zapsalo do historie rock 'n' rollu, v časopise *The Rolling Stone* v anketě mezi sty nejlepšími interprety obsadil třinácté místo a legendární kapely jako *The Rolling Stones* nebo *The Beatles* přejímaly jeho nové hudební nápady.

68 Viz Zemřel průkopník rokenrolu a bard české country kapely *Pavel Bobek*. In: *HOSPODÁŘSKÉ NOVINY* [online]. 2013 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://art.ihned.cz/c1-61278600-zemrel-zpevak-pavel-bobek>

69 *Miloš Skalka* je hudební publicista, moderátor rádia Český rozhlas, kde uvádí své pořady *Noční proud* a *Starý desky 'sou hezký*. V šedesátých letech působil jako publicista v časopise *Melodie*, *Večerní Praha*, časopise *Květy* nebo v *Aktualitách Melodie*, kde vyšla jeho reportáž o americkém Woodstocku, kterého se zúčastnil jako jediný Čech. Byl kamarádem *Pavla Bobka*.

70 Viz první kapitola

71 *Vladimír Poštulka* je český textař, spisovatel a kritik. Otextoval spoustu legendárních písniček, hlavně pro *Pavla Bobka* – *Ved' mě dál, cesto má*, *S tím bláznem si nic nezačínej*, *Pojď dál a zpívej*, *Pojď stoupat jak dým* a jiné.

72 *Pavel Vrba* byl český textař, básník a publicista. Texty jeho písní užívali například *Věra Špinarová*, *Karel Gott*, *Pera Janů*, *Lucie Bílá*, *Helena Vondráčková* nebo kapela *Olympic*.

1980 mu byla udělena cena *Zlatá Porta*⁷³ za zásluhy o rozvoj country hudby. V roce 2010 vydal *Bobek* jako poctu americké legendě *Johnnymu Cashovi* CD složené z jeho písní. Roku 1978 spolu dokonce vystoupili na americkém velvyslavectví v Praze.

Pavel Bobek

Pacifik

Kapela *Pacifik* také určitě patří ke country nebo trampskému stylu. Tato kapela byla založená roku 1971 *Tonym*, vlastním jménem *Antonínem Linhartem* a jeho manželkou. Jako v každé kapele se obsazení za léta jejího trvání mnohokrát prostrídalo (včetně třeba známého *Františka Nedvěda*), ale *Tony* v ní hraje už od samého začátku. Do dnešní sestavy kapely patří ještě *Helena Maršálková*, která také dříve byla členkou divadla *Semafor* a spolupracovala například i s *Tomášem Linkou* nebo v populární hudbě s *Jiřím Schelingerem*⁷⁴. Mimo *Heleny* v *Pacifiku* zpívá ještě *Marcela Voborská* a *Jan Frühwirt*, který je i jejich kytaristou.

Jejich mezi lidmi nejznámější písničkou je určitě *Velrybářská výprava*, kterou napsal sám kytarista a zakladatel skupiny *Antonín Linhart* a která se objevuje i v zpěvnících a zpívá se u táboráků. Kapela má za sebou mnoho výher festivalu *Porta*. Mimo to se k jejím úspěchům určitě dá přiřadit i spolupráce s folkovými nebo trampskými velikány jako jsou bratři *Ryvolové*, *František Nedvěd* nebo *Věra Martinová*.

⁷³ *Zlatá Porta* je cena, která se začala udělovat roku 1976 na festivale *Porta* za dlouholetou práci skupiny nebo jednotlivce v určité hudební oblasti.

⁷⁴ *Jiří Schelinger* byl důležitým představitelem českého rocku, ačkoli v něm dlouho nepůsobil, protože zemřel již v brzkém věku 33 let. Jím nazpívané nejznámější hity jsou *Holubí dům*, *Což tahle dát si špenát* nebo *René, já a Rudolf*.

Pacifik

Robert Křesťan

Jako další by se ke country směru dal zařadit *Robert Křesťan* (dříve kapela *Poutníci*), i když on, i kapela *Druhá tráva*, se kterou působí, je někde na pomezí mezi country, bluegrassem, newgrassem a bigbítém.

Robert Křesťan je český zpěvák a skladatel. Mimo hudbu se věnuje také překladatelství – překládá americkou prózu. Hrával s bluegrassovými skupinami *Trapeři* nebo *Poutníci*. Je například autorem písní *Panenka*, *Pojďme se napít* nebo *Tanečnice*, které ve folkovém a country světě zlidověly. *Robert Křesťan* se stal držitelem tří autorských cen na festivalu *Porta*.

V anketě *Bluegrassové asociace* byl několikrát zvolen jako *Zpěvák roku*. Roku 1991 *Křesťan* odchází od *Poutníků* společně s *Lubošem Malinou* a zakládají skupinu *Druhá tráva*.

Druhá tráva

S kapelou *Druhá tráva* za léta jejího trvání spolupracovala spousta interpretů. Patří mezi ně například *Pavčina Jišová*, *Pavel Bobek*, kterému *Luboš Malina* roku 2004 produkoval desku, nebo třeba *Andy Owens*⁷⁵, který s kapelou natáčel společné CD nebo byl hostem na několika jejich koncertech. *Druhá tráva* každoročně v rámci svého turné koncertuje nejen v ČR, ale třeba i v USA.

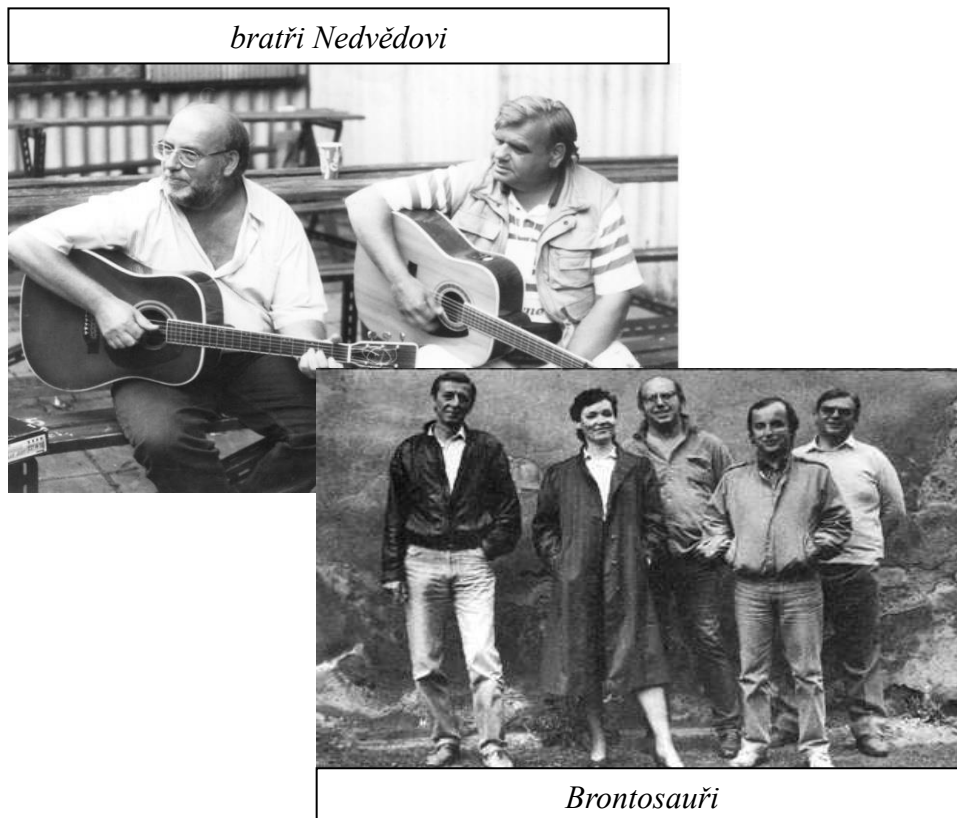
⁷⁵ *Andy Owens* je bluegrassový zpěvák, kytarista, skladatel, opravář hudebních nástrojů, cestovatel, houslista a další. Rozhodl se proslavit bluegrass na celém světě a snaží se o to – procestoval s ním již 34 zemí. Prošel několika kapelami, od roku 2007 spolupracuje s českou country legendou – *Druhou trávou*. Zpracovali spolu dokonce i společné CD.

Bratři Nedvědovi a Brontosauři

Ve folkové a country branži určitě stojí za zmínku i bratři *Nedvědovi*. Jde o bratry *Jana* a *Františka*, kteří se oba věnují folkové a country muzice. Roku 1972 společně založili kapelu *Brontosauři*, která vznikla přejmenováním kapely *Toronto*. Kapela byla přejmenována asi pět minut před koncertem v *Lucerně*.

Zejména na festivale *Porta* byli *Brontosauři* velmi úspěšní. Dnes v trampských zpěvnících lze najít spoustu jejich známých písní, například písně *Ptáčata*, *Valčíček*, *Tulácký ráno*, *Na kameni kámen*, nebo všem známé *Stánky*. Jako kapela fungovali do roku 1994, kdy se definitivně rozpadli.

Oba bratři působili nejen v kapele *Brontosauři*, ale i ve skupině *Spirituál Kvintet*. Po jejich odchodu z obou kapel spojili své síly a od roku 1992 hráli společně pod názvem *Nedvědi*. Po pár letech své duo rozpustili a každý se vydal na sólovou dráhu. *František* má v současné době dvě uskupení, se kterými vystupuje – *František Nedvěd s kapelou Tiebreak* a *František Nedvěd se synem Vojtou*.

Spirituál kvintet

Spirituál kvintet je jedna z prvních folkových kapel. Byla vytvořena roku 1960 čtyřmi studenty Vysokoškolského uměleckého souboru. Kapela hrála folk, ale nevěděla to, protože označení „folk“ a jeho definice bylo na začátku šedesátých let v Československu ještě neznámé. Měli i svůj pravidelný pořad v *Divadle na zábradlí*. Kapelou prošel například *Karel Zich*⁷⁶, *Jan Nedvěd*, *Irena Budweiserová* nebo *Lenka Slabá*⁷⁷. Ve složení *Zdenka Tichotová*, *Veronika Součková*, *Jiří Holoubek*, *Dušan Vančura*, *Jiří Cerha*, *Jiří Tichota* a *Pavel Peroutka* hrají dodnes.

Zleva bratří Nedvědové, František Novotný, vpravo nahoře Oldřich Ortinský, Jiří Tichota, dole Dušan Vančura, Eva Lísková

Spirituál kvintet

Kapela se může pyšnit několika vzácnostmi:

- roku 1964 dělala předskokana *Pete Seegerovi*.
- „Opět na Václavském náměstí, ale o rok později (1990) si s námi zazpívali hned dva prezidenti: *Václav Havel* a *George Bush st.*; myslím, že to je rarita a velkou konkurenci

⁷⁶ *Karel Zich* byl český zpěvák, kytarista a skladatel. Bývalo mu přezdíváno „český *Elvis Presley*“. Opravdu je mezi jejich styly hraní určitá podoba. *Karel* spolupracoval s osobnostmi jako je *Lenka Filipová*, *Pavel Bobek*, *Petra Janů* nebo americká královna rock 'n' rollu *Wanda Jacksonová*, která vystupovala i s *Elvisem Presleym*. Jeho nejnámější hity jsou *Paráda*, *Máš chuť majoránky*, *Alenka v říši divů*, *Dům č. 5*. Prodal přes milion desek, vystupoval po celé Evropě i například v Chile, USA, Brazílii nebo Islandu.

⁷⁷ *Lenka Slabá* je talentovanou zpěvačkou pocházející z Jihlavy. Zpívala v několika kapelách – spolupracovala s *Nezmary*, *Žalmanem*, *Spirituálem kvintetem* nebo *Jiřím Traxlerem*. Po odchodu z folkové scény vyhrála konkurz na nazpívání mezinárodního hitu *Evita – Don't Cry For Me*. Roku 1998 se odstěhovala do Kanady, kde dodnes žije.

ani ve světě v tomto ohledu asi nemáme.⁷⁸

- roku 1993 dostala ocenění – platinovou desku za *CD Šlapej dál*, za nejprodávanější desku *Spirituálu Kvintetu* (od roku vydání 1985 do roku 1997 se jí prodalo 127 000 kusů)

- roku 1995 platinová deska za 500 000 hudebních nosičů

- roku 2004 dostal *Spirituál Cenu Rudolfa II.*, což je cena, kterou jim udělil *Rudolfinský kabinet Masarykovy akademie umění* za uměleckou činnost

78 Viz Historie 3/5. In: *Spirituál Kvintet* [online]. 2003-2012 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.spiritualkvintet.cz/Html/History/History3.htm>

3. TRAMPING

3.1 O TRAMPINGU

Je možné uvést několik definicí trampingu. Co zdroj, to jiná definice, avšak jejich podstata je velmi podobná. Tramping je český a slovenský životní styl. Je fenoménem, který měl obdoby po celém světě.

„Definice trampingu tu hledáme už 40 let my, a ti otcové poutníci, co začínali s tím trampinem, ti jí hledali taky. Jedna definice je, že tramping je stav duše. Ale já prosazuju spíš takovou teorii, že tramping je celoživotní hra. Ten tramping má vlastně kamarádství, čistý vztahy a romantiku.“ říká trampová legenda *Miki Ryvola* v naučném pořadu pro základní školy *Petra Sejka a Lubomíra Hrdličky Slabikář trampingu*⁷⁹. Wikipedie⁸⁰ uvádí, že filosofie trampingu závisí na svobodě, přírodě, toulání, ničím spoutaném životě. Je to české a slovenské hnutí spojené s junáctvím, neboli skautem, ligou lesní moudrosti a hlavně americkým Divokým západem. Důležitým faktem je, že trampové byli velmi ovlivněni prvními němými černobílými americkými kovbojkami, které k nám začaly přicházet kolem roku 1918.

Oficiální web České republiky⁸¹ zase mluví o trampingu jako o několikadenním cestování a pobývání v přírodě. Patří k němu prý kytara a krosna, parta dobrých přátel a dobrá nálada za každého počasí.

Výraz „tramp“ byl převzatý z angličtiny. Mezi prvními ho použil ve svých knihách *Jack London*⁸², pro tento pojem je obecně uváděným zdrojem jeho knížka *Cesta (The Road)*, kromě *Jacka Londona* také určitě *Karel May*⁸³. Slovem „tramp“ byli původně v Americe označováni tuláci, lidé na okraji společnosti, bez majetku, bez práce nebo pro člověka vymykajícího se z konvenčního světa, z určitého „normálu“. Synonymem pojmu „tramping“ by mohlo být slovo „vandr“ nebo „čundr“, což jsou

79 Viz SEJK, Petr a Lubomír HRDLIČKA. *Slabikář trampingu* [DVD]. 2009 [cit. 30.1.2015].

80 Viz Tramping. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Tramping>

81 Viz Tramping. In: *Česká republika* [online]. 2012 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Zivot-a-prace/Jak-se-zije-v-CR/Volny-cas/Tramping>

82 *Jack London*, vlastním jménem *Jack Griffith Chaney*, byl americký spisovatel. Mezi jeho známé knihy patří *Bílý tesák*, *Volání divočiny*, *Martin Eden* nebo *Z Dawsonu k moři*.

83 *Karel May*, vlastním jménem *Karel Fridrich*, byl německý spisovatel. Psal dobrodružné romány. Jeho vrcholnými postavami byli *Vinnetou* a *Old Shatterhand*, jejichž příběhy byly později zfilmovány a oceňovány.

slova přejatá z německého jazyka. Naopak slovem „paďouři“ se označovali městští obyvatelé s majetkem a přepychovými životy, zjednodušeně všichni, kteří nebyli trampové.

3.2 HISTORIE TRAMPINGU

S trampingem jako takovým jako první údajně přišli *Miroslav Tyrš*⁸⁴ a *Antonín Svojsík*⁸⁵. Původně se jím zabývali jen muži, ženy se přidaly až v polovině 20. století. Jeho počátky však sahají až do konce první světové války, kdy roku 1918 začínali muži utíkat z front a nemocnic a skrývali se kolem Vltavy ve Štěchovicích. Později se přidali ke skautům, kteří však měli moc předpisů a zákonů a trampové potřebovali víc svobody. Nejhorší období trampingu nastalo za dob komunismu v Československé republice, kdy byly osady trampů napadány a ničeny, trampové byli kontrolováni VB na nádražích, byly jimi rozháněny tramské potlachy apod. Trampové totiž ctí zásady chování v lese, ticho a ohleduplnost k přírodě, obdivují západní kultury, humanismus⁸⁶, politický liberalismus⁸⁷, lásku a velkou svobodomyšlnost – kvůli tomu všemu s nimi totalitní režimy bojují. Komunistům mnohdy totiž stačily úplně jednoduché záminky. „V sedmasedmdesátém roce, to bylo 60. výročí VŘSR⁸⁸, pokud si vzpomínám, mi bylo sděleno těsně před zahájením Totemu⁸⁹, že se nesmí zpívat Vlajka. Když jsem se ptal proč, tak mi bylo sděleno – z důvodu toho, že na *Vlajku* vstávají v sále lidé, kteří by v životě nepovstali na státní hymnu. No tak to je jasné. Ale člověk se nemůže divit, protože v podstatě se nesměla zpívat ani stará tramská písnička *Padá hvězda, padá*, protože nebylo jasné, jaká hvězda padá...“⁹⁰

Avšak komunistický režim měl i své výhody – tím, že bylo zakázáno cestování do zahraničí, stmeloval a sblížoval všechny trampy pohromadě a drželi všichni pospolu. Trampové uctívali přírodu a vždy po svém táboření všechno uklidili, takže po jejich

84 *Miroslav Tyrš* byl kritik umění, obrozenec a profesor dějin na UK a ČVUT v Praze. V českých dějinách proslul založením tělocvičného spolku *Sokol*.

85 *Antonín Svojsík* byl pedagog, autor knih a organizátor a zakladatel českého skautingu (v Česku *Junák*). První zmínky o skautingu jsou z roku 1911, roku 1913 byl v Praze zahájen první kurz pro ráde a vůdce *Junáka* a téhož roku byl zorganizovaný v Praze první skautský tábor. O rok později byl založen spolek s názvem *Junák* – český skaut. Prvotní význam slova *junák* je starý mládenec.

86 *Humanismus* je myšlenkový směr 14. století, který klade důraz na lidské životy, navazuje na antiku. Pozorost už se nesoustředí na Boha, ale středem pozornosti je člověk.

87 *Politický liberalismus* je politická ideologie, která klade důraz na základní lidská práva a svobody, hlavně právo na život, majetek, svobodu a individualismus (osobní svobodu).

88 *VŘSR* je zkratka pro Velkou říjnovou socialistickou revoluci v listopadu 1917.

89 *Totem* (*Karvinský totem*) bylo pojmenování pro *Portu* v Karvinné. Jde o nesoutěžní přehlídku folkových a country kapel.

⁹⁰ Viz *Legendy folku a country*. Brno: Nakladatelství JOTA, 2004. ISBN 80-7217-300-6, str. 400

táboření nikde nezbyly ani stopy.

„Filosofie života trampy je vede k tomu pravému zemitému životnímu stylu navázanému na pravý reálný svět, vztah k přírodě, kamarádství, písničky hrané na kytaru u ohňů a myslím, že i velkou životní moudrost.“⁹¹

Později, po vzniku Československa, se začali trampové usazovat v povodí řek Vltavy (tzv. Velké řeky), Sázavy nebo Berounky, převážně v přírodě na jihu od Prahy. Právě v povodí řek brzy zakládali své první osady. Prvními osadami byly osady v povodí řeky Vltavy nebo Kocáby. Nejstarší osada však byla založená roku 1918 v místě, které se nazývalo Svatojánské proudy, což byla kolébka českého trampingu a její původní název byl „*Tábor řvavých*“. Byla jakousi neoficiální chatou, která sloužila na trampské víkendové schůzky. Později, s oficiálním vznikem osady, byla přejmenována na *Ztracenou naději*, neboli *Ztracenu*.

Ztracenu

Na Kocábě se nacházely známé trampské osady například osady *Maják*, *Liberty*, *Louisiana*, *Mantrap*, *Havran*, nebo snad nejznámější písničková osada – *Ascalona*. Netrampovalo se však jen u řek. Trampům stačilo hezké, klidné a příjemné místo v přírodě, třeba lesy, skály, louky apod.

⁹¹ Viz SEJK, Petr a Lubomír HRDLIČKA. *Slabikář trampingu* [DVD]. 2009 [cit. 30.1.2015].

3.3 ZVYKY A SYMBOLY TRAMPŮ

Jako každé hnutí mají i trampové svá vlastní nepsaná pravidla a normy nebo zvyky. Od trampů se očekává, že se k sobě budou chovat ve všech situacích přátelsky a to i k lidem, se kterými se neznají. Typickým oslovením je už od počátků trampingu používané „kamaráde“. Protože byli trampové velmi přátelsky naladěni, jejich častým zdrojem zábavy bývaly kanadské žerty. Pravidlem bylo, že žert musí být přijat s klidem, aby mohl být v nejbližší době a ve vhodné chvíli oplacen.

Typickým tramským pozdravem „ahoj“, tudíž je nepřipustné, aby některý z trampů na osadě pozdravil „čau“ nebo dokonce „nazdar“. K rituálům při pozdravu také patří typické zalomení palců. Společně obývají, nebo se scházejí na osadách, což jsou jakési chatky. Přijímání do osady doprovází „křest“. Každá osada ho provádí jinak. Vyskytují se také tramské svatby, křtiny, pohřby – jde o obdobu civilních obřadů. Každá osada má svůj znak, vlajku, někdy i hymnu nebo nějaké slavnostní místo, například tábořiště. Znak osady mívají trampové vyšitý na svém oblečení – tzv. „domovenka“. Domovenka je nášivka na levém rameni.

Zalomení palců

Na každé osadě je zvolen „šerif“ a jeho zástupce, tento titul má však dnes spíše symbolický charakter. Na některých osadách je šerifovi vyznávaná úcta, na některých naopak titul šerifa slouží pouze k provokování mezi přáteli. Šerif i jeho zástupce nosí

hvězdu na levé straně hrudi. Některé osady dodržovaly také „*zákon kádě*“, který pojednával o sdílení jídla se svými kamarády. Tyto rituály trampů byly víceméně individuální, každá osada si svá pravidla a zvyky volila sama. Všechny trampy však spojují „*potlachy*“, což byly společenské události, kde se setkávali všichni trampové většinou za přítomnosti kytar a velkého slavnostního ohně. Oheň byl pro trampy velmi posvátný, nesmělo se do něj nic házet a pečovat o něj mohl pouze jeden člověk, kterému se říkalo „*palivec*“.

Dále je důležitým symbolem trampů jejich hymna, tramská píseň *Vlajka*, kterou napsal *Jan Korda*⁹². Trampové brali za slušnost při tónech této písně povstat a sejmout klobouk, popřípadě držet minutu ticha za zemřelé kamarády. Zpěvem *Vlajky* každoročně startoval festival *Svojšický slunovrat*. Podobné prestiže, kterou má teď *Vlajka*, se v druhé polovině dvacátého století dostalo i písničce *Wabiho Daňka Rosa na kolejích*, která naopak ukončovala každý ročník *Porty*.

*Vše tone v snách a život kolem ztich', jen dole v tmách kol ohně slyšet smích,
tam srdce všem jen spokojeně zabuší, z písniček známých vše jistě vytuší.*

*Vlajka vzhůru letí k radosti svých dětí, hned se s mráčky snoubí,
vlád bude zas, až mládí čas, opustí nás.*

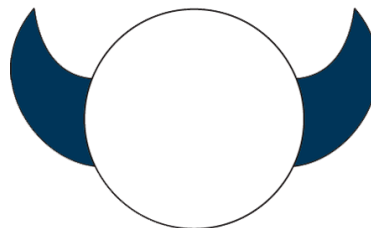
*Po létech sám až zabloudíš v ten kraj a staneš tam, kde býval kdys' tvůj ráj,
vzpomeň chvil těch, kteréš' míval tolik rád, tak jako kdysi ozvěnou slyšíš hrát.
(Vlajka vzhůru letí – hudba: F. Korda, text: J. Korda)*

Co se ještě týče symbolů, největším symbolem trampingu byl znak, který trampové přejali od LLM⁹³ (ligy lesní moudrosti). „Jde o bílý kruh s modrými bizoními rohy, přičemž vlastní kruh vyjadřuje čistotu ideálu, kruh věčnosti a čistotu těla a mysli, modré bizoní rohy pak sílu ideálu a odhodlání jej bránit, sílu ducha a těla a modrou oblohu. V tramském prostředí je ale tento motiv často používán i v jiných barevných

92 *Jan Korda* je tramský zpěvák, skladatel, písničkář a propagátor trampingu. Je zakládajícím členem české tramské skupiny *Settleři*. Je také autorem tramské hymny *Vlajka*. Za svůj život otextoval přes 300 písní. Jeho písněmi jsou také *Až ztichnou bílé skály*, *Tam v modré dáli* nebo *Vzpomínka na Svatojánské proudy*.

93 *LLM* je zkratka pro *Ligu lesní moudrosti*. Je to organizace, která sdružuje muže a ženy jakéhokoli věku, i děti, které se zajímají o zálesáctví nebo skauting (woodcraft).

kombinacích.⁹⁴

Říká se také, že trampové vždy jezdili v posledním vagónu vlaku, protože měli jistotu, že se tam díky tomuto nepsanému pravidlu vždy všichni potkají.

3.4 OBLEČENÍ TRAMPŮ

Trampské oblečení se za léta trampingu postupně různě pozměnilo a vyvíjelo, avšak základ zůstal. Zpočátku se trampové oblékali jako indiáni nebo kovbojové z westernu. Později byl oděv upraven do mírnější a hlavně praktičtější podoby a přibýly prvky z vojenského prostředí, součásti některého oblečení. Po druhé světové válce byli často odíváni do amerických uniforem, což za komunistického režimu bylo také projevem pasivního odporu. Proto kvůli čekající VB na nádraží se často trampové oblékali až po vystoupení z vlaku, aby jim jejich oblečení nebylo rozbito nebo zabaveno.

Mezi sedmdesátými a osmdesátými léty nosili trampové maskáče, na konci sedmdesátých let jejich hlavním oděvem byly obnošené a staré džíny. Westernové doplňky nechyběly trampům nikdy.

Charakteristickým doplňkem byl pro trampy velký batoh, kterému se říkalo „*usárna*“, nebo US torna. Byl to batoh, který užívali členové americké armády. Jednalo se o jakýsi „uzlíček“, do kterého se zabalily všechny věci, včetně spacáku a přepásalo se to řemínky.

Je nutné podotknout, že trampové žili pravým tuláckým životem, proto pro ně nebyl a ani v dnešní době není důležitá civilizace, mobilní telefony, internet, televize. Nic z toho, dokonce ani elektřinu ve většině jejich osad není možné najít.

3.5 TRAMPSKÝ SLOVNÍK

Co se týká trampského slovníku, trampové mají svůj vlastní slang. Často

⁹⁴ Viz KULTURA TRAMPŮ. *Folklor atomového věku* [online]. 2014 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://prebral.net/dok/kulttram.pdf>

používají slova překroucená, odvozená, nebo přenesená z angličtiny nebo němčiny. Anglické názvy jsou typické pro názvy jejich osad. Trampové jsou charakterističtí tím, že používají velké množství synonym. Pro jedno slovo mají několik názvů. Právě třeba *usárna* se dá nazvat několika dalšími slovy - *ušárna*, *USranec*, *uska*, *úeska*, *ueska*, *úestorna*, *US torna*, *uzda*, *usařina*, *hadraplán*, *mrtvola* nebo *mrtvý dítě*.

„usárna“

Pro jejich soužití je typické, že si vymýšlí přezdívky, které se už nikdy nemění. Buď vznikne přezdívka podle nějakého charakteristického rysu osoby, nebo poangličtěním jeho jména, nebo prostě jen tak, bezdůvodně. Na straně 106 lze najít ukázka trampského slovníku.

3.6 TRAMPSKÁ HUDBA

Tramping je úzce spojen s folkovou a country muzikou. Někteří z níže uvedených písničkářů a kapely, které jsou zde přiřazené k trampingu, patří možná spíše k folku, ale je velmi těžké je jednoznačně zařadit, protože folk a tramping k sobě neodmyslitelně patří a vzájemně se tyto dva žánry prolínají. Je možné tedy říci, že tito představitelé se více než k trampingu řadí k prvnímu proudu folku – vzniklému z folklóru a lidové hudby. Mezi dnešní ženské představitelky tohoto proudu folku by patřila mimo *Pavlínu Jišovou* například *Věra Martinová*⁹⁵ nebo *Lenka Dusilová*⁹⁶ a

⁹⁵ *Věra Martinová*, česká folková zpěvačka a písničkářka. Začínala s country kapelou Schovanky, později založila svou vlastní kapelu *Gram*. Spolupracovala i s *Pavlínou Jišovou*. Dnes spolupracuje

*Lenka Filipová*⁹⁷.

Co se však trampingu týká, mezi úplně nejstarší trampy patří bratři Ryvolové, Wabi Daněk a Kapitán Kid. Jak uvádí kniha *Legendy folku a country*⁹⁸: „Ve druhé polovině sedmdesátých let a dále už jsou definovány žánry, už jsou dány půdorysy žánrů a na scéně jsou všechny řekněme tři generace trampských autorů a písničkářů. Vedle první generace, to byli kluci *Ryvolovi* a *Kapitán Kid*, už jsou na scéně *Tonda Linhart*, překvapivě *Žalman*, *Wabi Daněk*, *Honza Nedvěd* a o něco později přicházející třetí generace, a to je *Vojta Kid'ák Tomáško*, *Samson* a *Lád'a Kučera*.“

Bratři Ryvolové a Hoboes

Miki, vlastním jménem *Mirko Ryvola*, je trampský písničkář, skladatel a zpěvák. Je to tramp tělem i duší. Nejznámější táborem písni by se rozhodně dala uvést píseň *Bedna od whisky*, kterou napsal právě *Miki Ryvola*. Je také autorem písně *Bodláky ve vlasech*, kterou později nahrála a proslavila kapela *Nezmaři*, se kterou dlouho spolupracoval. Celkem napsal přes 100 písniček. Roku 1991 společně se svým bratrem na pozvání australských trampů do Austrálie.

Jeho o sedm let starší bratr *Jiří Wabi Ryvola* byl také trampský písničkář a skladatel, složil kolem 260 písní. Mezi jeho nejznámější písničky patří *Osamělý město (Tereza)*, *Tak už mi má holka mává* nebo *Hejno vran*. *Wabi* byl také tramp tělem i duší, dokonce se roku 1933 zúčastnil celosvětového potlachu v Coloradu, roku 1988 se objevil i na 3. světovém trampsém potlachu ve Švýcarsku.

On i *Miki* publikovali novinové povídky a články v časopisech *Camp*, *Trail*,

s britským hudebníkem *Jamie Marshall*, který hostuje na její nejnovější desce *Věřím svým snům* a který je autorem více než poloviny písní z tohoto alba.

96 *Lenka Dusilová* je česká písničkářka. Začínala na folkovém festivalu s básní *Jiřího Wolker*a, kterou zhudebnila. Později se přidává k pěveckému sboru *Bambini di Praga*. Později působila v kapele *Sluníčko* a po opuštění kapely hraje v kapele *Lucie*. Roku 1999 je jejich skladba *Muka* nominována na *Anděla* a *Lenka* roku 2000 *Anděla* vyhrává v kategorii *Nejlepší zpěvačka*. Po vydání na sólovou dráhu se přidává ke kapele *Čechomor*. Jejich album *Proměny* bylo též oceněno *Andělem* v kategorii *Album roku*.

97 *Lenka Filipová* je českou zpěvačkou, kytaristkou a skladatelkou. Vydala již přes dvacet alb a všechna byla oceněna jako zlatá nebo platinová. Koncertovala již ve většině zemích Evropy, v Kanadě, Japonsku, Austrálii. Hostovala na koncertě *Celine Dion* při jejím turné v České republice. Objevila se mezi prvními deseti nejlepšími zpěvačkami ve *Zlatém slavíkovi*. Dnes koncertuje se svou dcerou přezdívanou *Lenny*.

98 Viz VONDRÁK, Jiří. *Legendy folku a country*. Brno: Nakladatelství JOTA, 2004. ISBN 80-7217-300-6, str. 194

Portýr, Dým, Krásy domova nebo *Mladý svět*, kde vedli rubriku *Táborový oheň - Wabiho* články později vyšly v knize *Prokletá vůně hor*. Mimo tyto časopisy psali příspěvky i do samizdatových⁹⁹ časopisů.

bratři Ryvolové

Do *T.O. Zlatý Klíč* (*Táborové osady Zlatý Klíč*) *Wabi* vstoupil v roce 1958 a o deset let společně se svým bratrem vybudovali osadní sídlo *Fort Hazard* na Šumavě, kde o víkendech s dalšími trampy pobývali. Ani na této osadě nenajdete elektřinu. Zato se tam dá najít spousta milých lidí, krásná příroda a pohodová atmosféra.

Fort Hazard

⁹⁹ *Samizdat* byl způsob obcházení cenzury v totalitních režimech. Šlo o vydávání zakázané literatury nebo o časopisy, ve kterých se psaly názory a informace, které se například za komunismu nesměly říkat na veřejnosti. Autoři za psaní do těchto časopisů většinou bývali trestáni, souzeni nebo vězněni, protože komunisté se snažili tento druh tisku potlačovat.

Wabi s *Mikim* společně roku 1963 založili country kapelu *Hoboes*. Tento název je přejatý z angličtiny a znamená „tulák“. Bylo to pojmenování pro americké dělníky bez domova. Vydali několik desek, kde spolupracovali i s ostatními kapelami nebo písničkáři.

Miki Ryvola v knize *Legendy folku a country* uvádí: „*Hoboes* pocházejí vlastně z patnáctičlenného souboru osady *Zlatý klíč*. Když jsme v roce 1963 poprvé vylezli v Lucerně na plac a tam jsme tak nějak vyhráli... potom už nebylo únosný pro patnáct lidí, aby jezdili po flekách, tak jsme sestavili čtyřčlennou grupu a *Jirka Tunkl* (tehdejší redaktor *Mladého světa*), nám vymyslel jméno *Hoboes*.“¹⁰⁰

Nezmaři

Kapela *Nezmaři*, se kterou *Miki* spolupracoval a v dnešní době s nimi i někdy vystupuje, se rozhodně dá zařadit mezi kapely typicky folkové. Jde o legendární folkovou kapelu z Českých Budějovic, která má dlouhou tradici. V historii kapely se vystřídal různé obsazení, dnes však kapelu *Nezmaři* tvoří *Pavel Zajíc*, *Šárka Benetková*, *Tonda Hlaváč* a *Pavel „Jim“ Drengubák*. Kapela vznikla třetí lednovou sobotu roku 1978. Mezi zakladatele *Nezmarů* patří *Luboš Hrdlička*¹⁰¹, *Zdeněk Hejkrlik*¹⁰², *Zdeněk Svoboda*¹⁰³ a *Pavel Zajíc*¹⁰⁴, který dodnes kapelu neopustil. V počátcích kapely brali hraní jen jako koníček, dnes jsou však ve svém oboru profesionály.

Mezi zpěvačky *Nezmarů*, které se různě prostřídaly, patřila například významná folková zpěvačka *Pavčina Jíšová*¹⁰⁵, která v kapele zpívala v letech 1991-2002, *Lenka*

100 Viz VONDRÁK, Jiří. *Legendy folku a country*. Brno: JOTA, 2004. ISBN 80-7217-300-6, str. 24

101 *Luboš Hrdlička*, vlastním jménem *Lubomír Hrdlička*, je folkový textař, skladatel a hudebník. Je autorem známých *nezmarovských* písní *Písek*, *Musíš jít dál* nebo *Řeka*. V kapele působil do roku 1980, po jejím opuštění prostřídával několik hudebních uskupení (*M+L* nebo *Náhlá změna*) a v dnešní době hraje s kapelou *Lazareth*.

102 *Zdeněk Hejkrlik* byl muzikant, novinář, vedoucí skautů. V letech před jeho smrtí pracoval jako redaktor v *Českém rozhlasu Region* a jako novinář v *Periskopu* (noviny Příbramska) nebo *Příbramském deníku*. Skautům se věnoval již od 80. let. Působil v hudební country skupině *Maděra*, se svou manželkou *Janou* hraje v duu *Jana a Zdeněk*. Jsou pořadateli festivalu *Příbramský huntík*.

103 *Zdeněk Svoboda* je hudebník, působil v kapele *Nezmaři* na samém začátku (od roku 1978 do roku 1979).

104 *Pavel Zajíc* je v roli dvanáctistrunného kytaristy a občasného zpěváka už od založení kapely dodnes. Je nejstarším členem kapely.

105 *Pavčina Jíšová* je známou českou folkovou zpěvačkou a kytaristkou. Její hlas je znám z písní *Já písnička*, *Někdo jiný, než jsem já*, *Písek*, *Mary Margaret*. Také je moderátorkou v budějovickém

Slabá, která však roku 1989 přešla ke skupině *Spirituál kvintet a Šárka Benetková*, která letos v kapele bude zastávat funkci zpěvačky již dvacátým pátým rokem. Mezi nejnámější písničky *Nezmarů* rozhodně patří *Písek, Růže, Řeka, Musíš jít dál, Ráno bylo stejné, Hej, člověče, boží*, nebo *Mikiho Bodláky ve vlasech*. Za čas, co kapela působí na folkové scéně, prošla několika folk a country soutěžemi a přehlídkami (*Porta, Svojišický slunovrat, apod.*) vydala několik desek, odehrála množství koncertů a dostala se mezi špičky folkových kapel.

Minnesengři

Další folková kapela, o které je nutno se zmínit, je též z Českých Budějovic – *Minnesengři*. Kapela vznikla již roku 1968, patří tedy mezi nejstarší folkové kapely. *Minnesengři* se proslavili již na začátku jejich kariéry – šedesátá až sedmdesátá léta. Původně jejich repertoár tvořily folklórní písně, ke kterým tíhnul *Pavel Lohonka (Žalman)*, později kapela hrála písně převzaté ze zahraniční. Tento repertoár nahradily písně typicky tramské. Píseň, kterou kapela proslavila, je indiánská ukolébavka *Pavla Lohonky – Ho, ho Watanay*. Členy kapely mimo jiné prošel právě *Žalman*, který v kapele hrál na počátku osmdesátých let, na konci osmdesátých let to pak byl *Jiří Smrž*¹⁰⁶, ze zpěvaček pak *Monika Klimentová*¹⁰⁷ (dnes *Vodičková*), kterou po odchodu

Českém rozhlasu – moderuje svůj hudební pořad *Folková jíška Pavlína Jišové*. Dnes vystupuje s kapelou *Pavlína Jišová a přátelé*, ve které je členkou i její dcera *Adéla Jonášová*.

¹⁰⁶ *Jiří Smrž* byl dlouholetým zvukařem kapely *Minnesengři*, později se stal jejím členem. Je to folkový muzikant, básník a písničkář. V osmdesátých letech psal texty pro folkovou kapelu *Sem tam*. Na sólové dráze vydal tři desky – za druhé CD *Poslední láska* a CD *Kořeny* získal ocenění *Anděl* v kategorii *Folk & Country*.

nahradila *Petra Braunová*¹⁰⁸. Dalo by se říci, že *Petře* se stala kapela *Minnesengři* osudnou – 9. srpna, při cestě na zkoušku kapely, se záhadně ztratila a od té doby ji nikdy nikdo už neviděl.

Pavel Žalman Lohonka

Pavel Žalman Lohonka se na folkové scéně pohybuje již přes čtyřicet let. Je významným hudebníkem ve folkové branži, bývalým členem skupiny *Minnesengři*. Je zakladatelem svého seskupení *Žalman a spol.*, se kterým v dnešní době vystupuje. Napsal přes sto písní – interpretovaly je nejen kapely *Minnesengři*, *Žalman a spol.*, nebo *Nezmaři*, ale i *Vlasta Redl*, *Slávek Janoušek* nebo *Jaroslav Samson Lenk*. *Lohonka* je právě autorem „umělých“ písní, vycházejících z folklóru, které bychom pod tímto nadpisem mohli najít například ve zpěvnících *Já písnička*. Mezi ty nejproslulejší patří již zmíněná ukolébavka *Ho, ho, Watanay*, *Kdyby tady byla taková panenka*, *Nezacházej slunce*, *Jdem zpátky do lesů*, *Divokej horskej tymián*, *Záblatský louky*, *Rána v trávě*,

107 *Monika Klimentová-Vodičková* je česká folková zpěvačka, bývalá členka kapely *Minnesengři*.

Později působila s jedním ze zakladatelů *Nezmarů* *Lubošem Hrdličkou* a členem kapely *4zdi Petrem Sejkem* v uskupení *Náhlá změna*, které však nemělo dlouhého trvání.

108 *Petra Braunová* byla česká folková zpěvačka ze Strakoníc. Byla bývalou členkou kapel *Minnesengři*, *Freska* a *Sem Tam*. Její záhadné zmizení je dosud nevysvětlitelné, už nikdy nebyla viděna živou, ani se dokonce nikdy nenašlo její tělo. Vysvětlení zmizení jsou různá, avšak jen spekulativní. Je po ní vyhlášeno celostátní pátrání už od roku 1994 dodnes.

nebo *Všech vandráků múza*, kterou nahrála kapela *Nezmaři*.

Žalman je hrdým folkařem a patronem hnutí *FOLK ŽIJE!*.

Pavel Žalman Lohonka

Žalman a spol.

Jaroslav Samson Lenk

V práci je několikrát zmíněno jméno *Jaroslav Samson Lenk*. Jde o plzeňského folkového a tramského písničkáře a textaře, který je znám nazpíváním večerníčkových písní *Václava Chaloupka* o zvířatech – *Výdrýsek*, *Méd'ové*, *Madla a Ťap*. V současnosti vystupuje s *Vlastou Redlem* a *Slávkem Janouškem* (vystupovali pod názvem *Psychiatrio*), kapelou *Hop Trop*, *Máci* nebo *Samson a jeho parta*.

Jaroslav Samson Lenk

Samson není jen textařem, ale i zakladatelem a redaktorem již zmíněného rádia *Samson*, které vysílá již od roku 2008. On i jeho kapela *Máci* je několikanásobným držitelem ocenění *Porty*.

„Pak si v teple posedí a tak ani nevědí,

že než kožich, čepice, že daleko více

hřeje láska medvědí..

Brum, brum, brum, o čem se zdá medvědům?

Hlavu, zadek, nohu, schovej do brlohu,

brum, brum, brum..“

(Kolibaná – Večerníček Měďové – Jaroslav Samson Lenk)

Vlasta Redl

Vlasta Redl, vlastním jménem *Vlastimil Kabeláč*, je významným folkovým zpěvákem, písničkářem a skladatelem dnešní doby. Jeho tvorba zahrnuje písně, ve kterých se prolíná několik žánrů – folk, rock, bigbít a lidová hudba. Zalíbení v české a moravské lidové hudbě získal pravděpodobně v dětství – trávil prázdniny na moravském venkově.

Jeho začátky jsou spojeny s kapelou *AG Flek*¹⁰⁹, později s kapelou *Fleret*¹¹⁰ a známé je též trio, které tvoří *Redl*, *Janoušek* a *Lenk*. Společně vydali tři CD – *Zůstali jsme doma*, *Kde domov můj* a *Barvy domova*.

Vlasta Redl

¹⁰⁹ Kapela *AG Flek* se dodnes objevuje na české folkrockové scéně. Byla založena již roku 1977, později se k ní připojil a spolupracoval s ní *Vlasta Redl*. Kapela se několikrát účastnila soutěže *Porta*, ze které si odnesla několik ocenění.

¹¹⁰ Kapela *Fleret* je českou folkrockovou kapelou. Byla založena roku 1994. Kapelou prošel například právě *Vlasta Redl*, nebo *Jarmila Šuláková*, známá česká zpěvačka lidových písní a folkloristka.

Začátky s kapelou *Fleret* popisuje *Redl* v časopise *Folk & Country* takto: „No právě, v té době, kdy mě nikdo nechtěl a nikdo mě neznal, ani *Fleci* nechtěli hrát moje věci, protože nevěděli, jestli jsou dost dobrý. Byly jednoduchý oproti tehdejší muzice. Oni měli trochu strach, jestli to nebude vypadat podbízivě. A jednou jsem seděl na Myslivně, v kapse asi deset korun a ti *Flereti* šli kolem a mávali na mě, že mě viděli na *Portě*, že to bylo super. Říkal jsem, že mě to teší, že to slyším. Tak si tam sedli a opili jsme se a oni mě pozvali, ať s nima jedu, že mají koncert pro nějaký fanklub Václava Neckáře. Tak jsme se opili ještě důkladnějc a skamarádili a od té doby se celý můj život strašně radikálně změnil.“¹¹¹ Z jeho tvorby v době působení s kapelou *Fleret* je známá píseň *Sbohem, galánečko*.

Po dobu tří let spolupracoval i se *Zuzanou Homolovou* – vydali společně CD *Slovenské balady*. Dnes vystupuje v sestavě *Vlasta Redl a Naše nová kapela*.

Wabi Daněk

*Tak do toho šlápní, ať vidíš kousek světa.
Vzít do dlaně dálku zase jednou zkus.*

*Telegrafní dráty hrajou ti už léta
to nekonečně dlouhý monotónní blues.
(Rosa na Kolejích - Wabi Daněk)*

Wabi Daněk

Tuto svobodu sálající píseň *Rosa na kolejích* je možné znát od dalšího trampského písničkáře – *Wabiho Daňka*. Tato píseň je mezi trampy velmi rozšířená. Některé zdroje uvádějí, že je to i trampská hymna. Jiné zase, že trampskou hymnou je právě *Vlajka* od *Jana Kordy*.

Wabiho vlastní jméno je *Stanislav Daněk*. Je spíše hudebníkem, mezi jeho tvorbu ale patří i krátké básničky. Přezdívku *Wabi* získal podle *Wabiho Ryvoly*, protože svým

¹¹¹ Viz Jak to všechno pokračovalo. In: *Fleret - oficiální stránky* [online]. 2013 [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://www.fleretmusic.cz/historie-02.php>

přátelům často hrál jeho písně. V dnešní době je on i jeho tvorba často přirovnáván k americkému zpěvákovi *Krisu Kristoffersonovi*¹¹². Spolupracoval i s tramskými velikány, jako je *Miki Ryvola*, *Kapitán Kid* nebo *Vojta Kid'ák Tomáško*. Dnes působí v duu s *Milošem Dvořáčkem*¹¹³. Je několikanásobným držitelem ocenění soutěže *Porta*.

Kapitán Kid

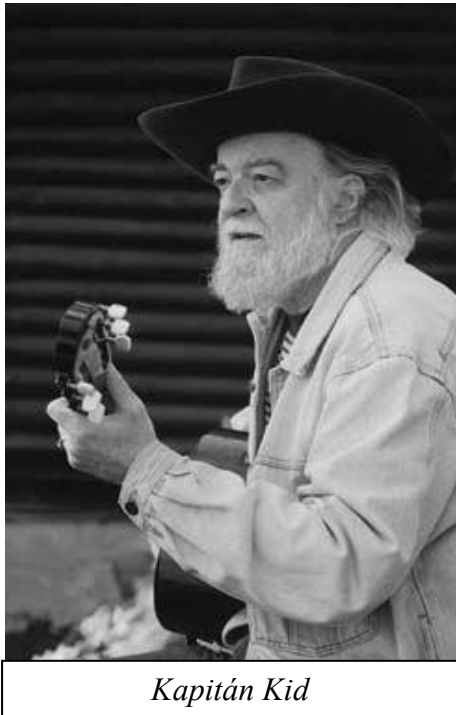
Kapitán Kid, vlastním jménem *Jaroslav Velinský*, patří mezi největší tramské bardy. Je znám i jako spisovatel. V padesátých letech se aktivně zapojil do tramského hnutí a začal psát tramské písně. Roku 1967 založil s *Jiřím Šosvaldem* (řeceným též „*Westernový dědek*“) festival *Porta*, kterého se dlouhá léta účastnil a získal na něm spoustu ocenění. Je i nakladatelem. Založil své nakladatelství, které se jmenovalo *Kapitán Kid*. Vydával nejen knihy, ale i CD.

Jako spisovatel psal sci-fi, romány, nebo detektivky. Hlavní postavou jeho detektivních knih je většinou *Ota Fink*. Na webových stránkách *České televize*¹¹⁴ je uvedeno, že Kapitán Kid se spíše hlásil k profesi spisovatele, než muzikanta. Ovšem hrdého trampa v sobě také nepopírá: „Já se přiznám. Kamarádi trampové, odpusťte mi to! Při tolika profesích z oboru uměleckých řemesel nemohu být ortodoxní nic. Ani tramp. Mohu být - a jsem - ortodoxní tramp, když se sejdeme u ohně a zpívá se *Vlajka*. V tu chvíli mám v krku stejný knedlík jako všichni okolo, a proto jsem považoval vtípkování při *Vlajce* na *Portě* za přinejmenším nepatřičné.“

¹¹² *Kris Kristofferson* je americký herec a zpěvák. Jeho původním úmyslem bylo zabývat se rock 'n' rollem pod pseudonymem *Kris Carson*, později se pokoušel psát romány. Nakonec se proslavil jako známý country zpěvák a textař.

¹¹³ *Miloš Dvořáček* je český hudebník. Podílel se na vydání CD například *Lenky Dusilové*, *Wabiho Daňka*, *Pavla Dobeše*, *Radúzy*, nebo *Ireny Budweiserové*, zpěvačky kapely *Spirituál kvintet*. Má podíl také na hudebních projektech *Petra Hapky* a *Michala Horáčka*.

¹¹⁴ Viz Pro čtenáře sci-fi odešel Jaroslav Velinský, pro trampy Kapitán Kid. In: *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/165029-pro-ctenare-sci-fi-odesel-jaroslav-velinsky-pro-trampy-kapitan-kid/>

Vojta Kid'ák Tomáško

Vojta Kid'ák Tomáško je trampským textařem, skladatelem a hudebníkem. Jeho začátky s kytarou popisuje na svých oficiálních webových stránkách¹¹⁵: „To když mi pan učitel *Husák*, dej mu pánbůh lehké nebe, půjčil svou kytaru a naučil první akordy. Ježíš, jak já byl šťastný. Hodiny jsem na půdě vyřvával, že černý muž žije pod bičem otrokáře a Džon Braun mrtev je a jeho tělo tlí. A z plna hrdla jsem všem sděloval, že chodím po Brodvaji, hladovej sem a tam, a taky že včera byla neděle a Dajána je v lásce nevěrná... Jupíí, to byla nádhera.“

K trampingu se dostal prostřednictvím *Jaroslava Foglara* a jeho *Rychlým šípům*, *Karla Maye*, *Marka Twaina*, *Jacka Londona* a *Ernesta Hemingwaye* a jejich knížek. Začal skládat své písně a postupně se připojovat ke známým folkařům a trampům. Dnes ho můžeme znát jako autora dvou známých písní *Toulavej* nebo *Kamínky*.

¹¹⁵ Viz Tak to jsem asi já... In: *Vojta Kid'ák Tomáško* [online]. 2013 [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://vktomasko.net/zivotopis.php>

„Je to světlo ohně, tóny kytar, krvavé západy nad strmými svahy lomů, ranní probuzení v červácích po studené noci, zrníčka písku v ešusu s čajem, křišťálová studánka s chladivou vodou v žáru léta, hořící kamínka ve srubu v lednových mrazech, strom, jenž se snaží růst na téměř kolmé skále, srnka, která se pase na loučce ztracené v hloubi lesa. Je to názor na svět a život. Věčná cesta, věčné toulání, věčné hledání.“¹¹⁶

¹¹⁶ Viz Zamyšlení nad tím, co je tramping. In: *STRÁNKY O TOULÁNÍ, PŘÍRODĚ A HISTORII* [online]. 2009-2011 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://kawi.cz/tramping/>

Praktická část

Cíl a hypotézy

Předmětem výzkumu bylo zjistit, zda lidé o folku a country ví nějaké informace. Pokud ví, tak do jaké míry – jestli navštěvují nějaké festivaly zaměřené na tuto hudbu, znají nějaké folkové představitele (pokud ano, zda z minulosti nebo současnosti), zda znají historii této hudby nebo jestli folkovou hudbu vůbec poslouchají. Dále bylo cílem výzkumu zjistit, na jakém místě je folk umístěn v žebříčku poslouchaných žánrů.

Od úplného začátku bylo však možné předpokládat, že se tento žánr mezi nejposlouchanější zřejmě řadit nebude, protože většina médií propaguje hudbu moderní – rock a pop. Někteří folkaři jsou však na pomezí těchto dvou žánrů a folku, proto se lze domnívat, že mezi posluchači alespoň někteří písničkáři budou známí.

Výzkum byl také zaměřen na to, zda se někteří lidé ještě dnes zabývají trampigem, jestli se jím někdy zabývali a zda se jim to líbilo.

Technika výzkumu

Výzkum byl prováděn za pomoci dotazníků, které obsahovaly celkem devět otázek - sedm hlavních a dvě doplňující (pohlaví a věk). Několik otázek mělo ještě doplňující podotázku, která sloužila ke zjištění konkrétnějších informací, nebo k doplnění zvolené odpovědi.

Výběrový soubor

Celkem bylo rozdáno sedmdesát jedna dotazníků. Na otázky odpovídali muži i ženy různého věku (dvacet dva mužů, padesát osm žen). Respondenti proto byli rozděleni do dvou věkových kategorií – mladší a starší. Věková kategorie mladších se pohybovala ve věku od patnácti do dvaceti pěti let a do starší věkové kategorie byli zařazeni všichni, kteří věk dvaceti pěti let již přesáhli. Dotazníky byly vyhodnoceny v každé kategorii zvlášť a bylo provedeno i celkové vyhodnocení výsledků.

DOTAZNÍK PRO LIDI POHYBUJÍCÍ SE MIMO FOLK:

U otázek označených * lze vybrat více možností.

1. Kolik je Vám let?

- A) 15 – 25
- B) 26 – 49
- C) 50 – 65
- D) 66 +

2. Pohlaví

- A) muž
- B) žena

3. Věnuje se někdo ve vašem okolí (rodina, přátelé) folku nebo country? Sympatizujete s tímto jeho zájmem?

A) věnuje, líbí se mi to (kdo?)

B) věnuje, ale nezaujímám k tomuto žádný osobní postoj (kdo?)

C) věnuje, ale právě tohle mi na něm vadí (kdo?)

D) nevěnuje

4. Znáte nějakou folk/country kapelu nebo písničkáře? Koho?

- A) neznám
- B) znám jen z minulosti (jmenujte níže)
- C) znám jen ze současnosti (jmenujte níže)
- D) znám současné i starší (jmenujte níže)

5. Zúčastnil/a jste se někdy folkového/country festivalu?*

- A) ne a nechci
- B) ne, ale chtěl/a bych
- C) ano, jako muzikant (jakého jmenujte níže)
- D) ano, jako divák (jakého jmenujte níže)

6. Zabýval/a jste se někdy prakticky trampíngem?

- A) ano a líbilo se mi to
- B) ano, ale nelíbilo se mi to
- C) ne, ani nemám zájem
- D) ne, ale chtěl/a bych
- E) nevím

7. Jaký žánr hudby posloucháte nejraději?*

- A) rock
- B) pop
- C) punk
- D) folk, country, bluegrass
- E) vážná hudba
- F) rap, hip hop
- G) jazz, swing
- H) dnb
- I) dechovka, lid. hudba
- J) ska, reggae
- K) metal
- L) jiné (jmenujte níže)

8. Dovedl/a byste svými slovy charakterizovat pojem „tramping“?

A) ano (stručně charakterizujte níže)

B) ne

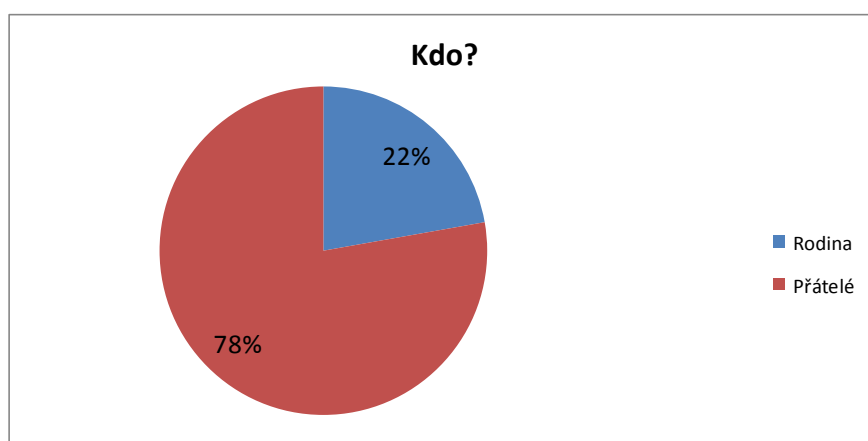
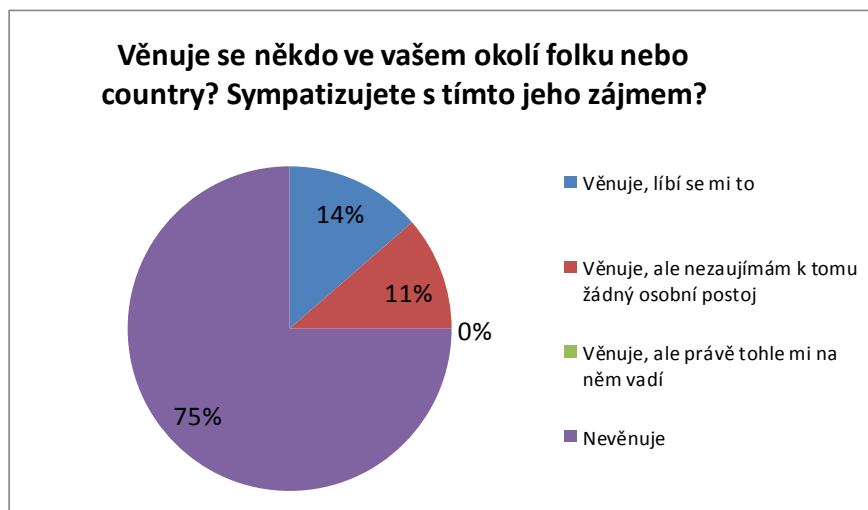
9. Znáte nějaké informace z historie folku?

A) ano (stručně charakterizujte níže)

B) ne

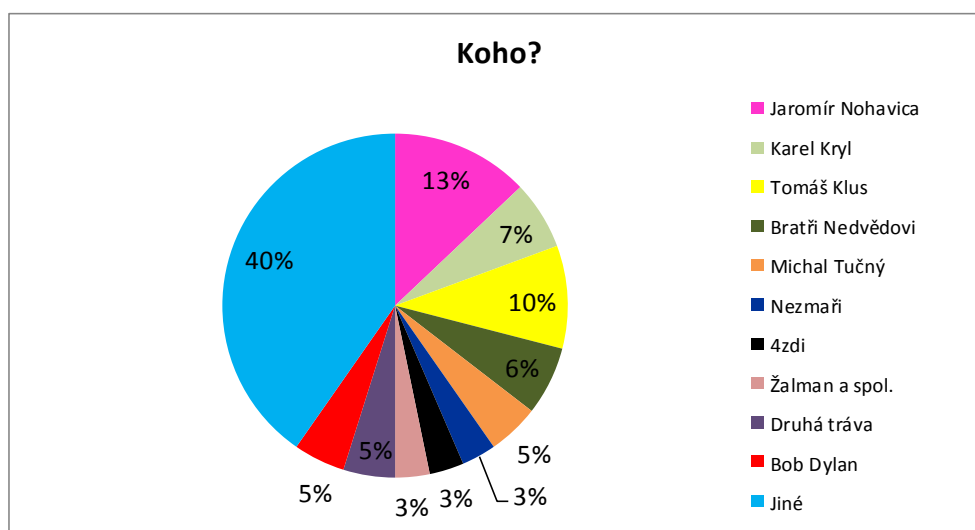
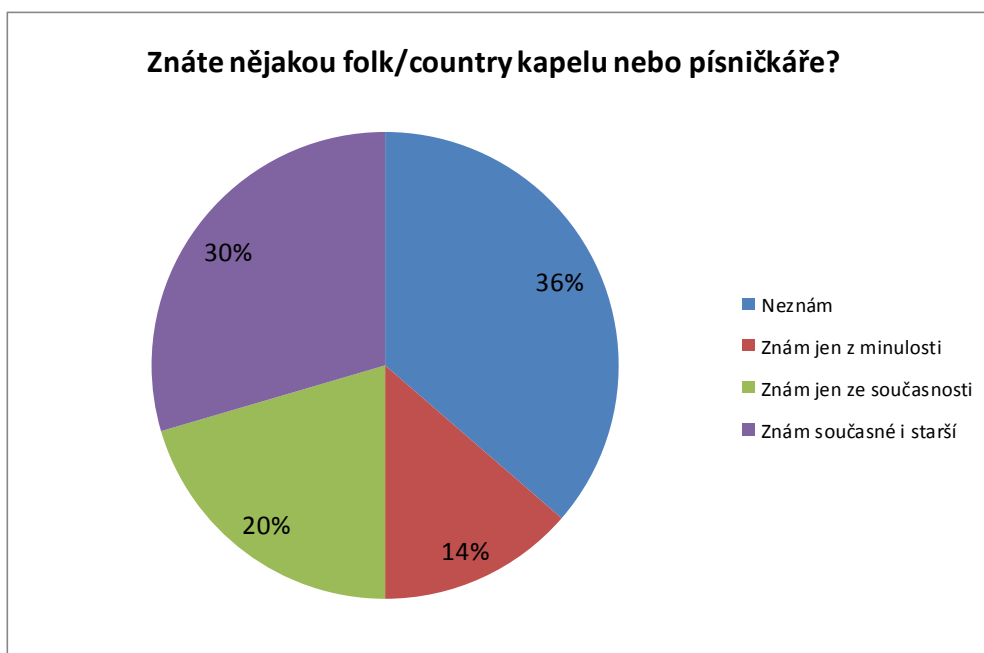
MLADŠÍ

1. Otázka: Věnuje se někdo ve vašem okolí folku nebo country? Kdo? Sympatizujete s tímto jeho zájmem?

Na otázku, zda se lidé v okolí respondenta věnují folku, nejvíce lidí odpovědělo, že se nikdo jim blízký k folku nehlásí. Prostřední nejčastěji volenou odpovědí bylo, že se někdo folku věnuje a respondentovi se hudba líbí. Na doplňující otázku kdo pak nejvíce odpovídali, že přátelé. Dvacet dva procent z celku pak zaujímala rodina.

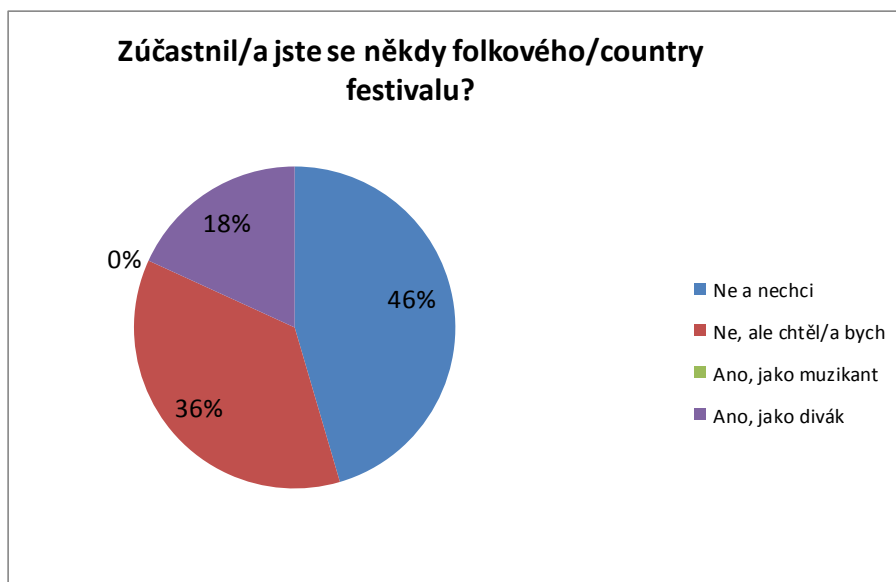
2. Otázka: Znáte nějakou folk/country kapelu nebo písničkáře? Koho?

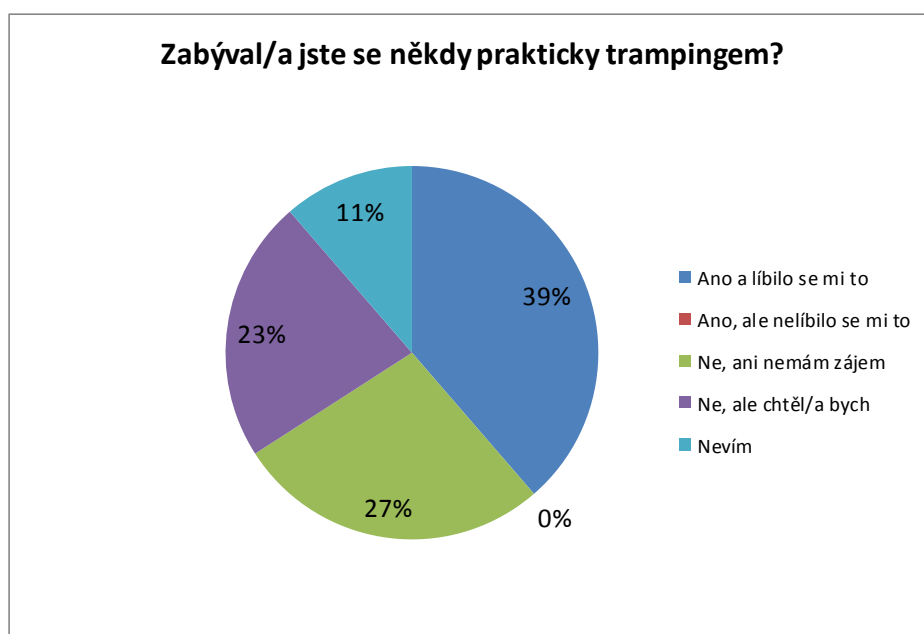
Otázku, zda respondenti znají nějakou folkovou, country kapelu, nebo nějakého písničkáře, bylo velmi těžké vyhodnotit. Největší plochu grafu zaujímá s třiceti šesti procenty odpověď „Neznám“. Zbytek lidí si na některou folkovou kapelu vzpomnělo, nejčastěji na současné i z minulosti. Mnoho lidí si však folk pletlo s dechovou hudbou. Mnohem víc odpovídajících ale odpovědělo správně, avšak odpovědi se velmi často neshodovaly. Proto na grafu největší polohu zabírá položka „Jiné“, kde jsou shrnuty kapely a písničkáři, kteří se v dotazníku objevili jen jednou. Objevila se například *Zuzana Navarová*, *Pavčina Jišová*, *Švédova trojka*, *Spirituál Kvintet*, *Wabi Daněk* nebo

kapela *Greenhorns*. Z grafu jinak vyplývá, že v mladší věkové kategorii je tedy nejznámější *Jaromír Nohavica*.

3. Otázka: Zúčastnil/a jste se někdy folkového/country festivalu?

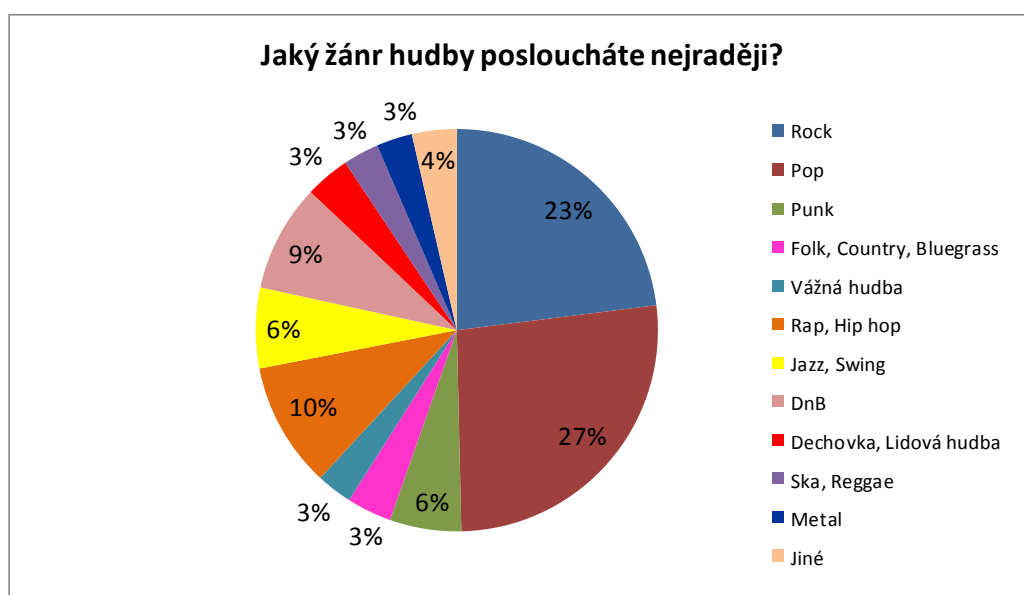
Na otázku, zda se odpovídající zúčastnili folk nebo country festivalu byla nejčastěji použita odpověď „Ne a nechci“. Jelikož jde o mladší generaci, bylo možné tuto odpověď očekávat. Většina lidí z mladší generace poslouchá moderní hudbu. Alespoň třicet šest procent odpovídajících by se však rádo folkového festivalu zúčastnilo.

4. Otázka: Zabýval/a jste se někdy prakticky trampíngem?

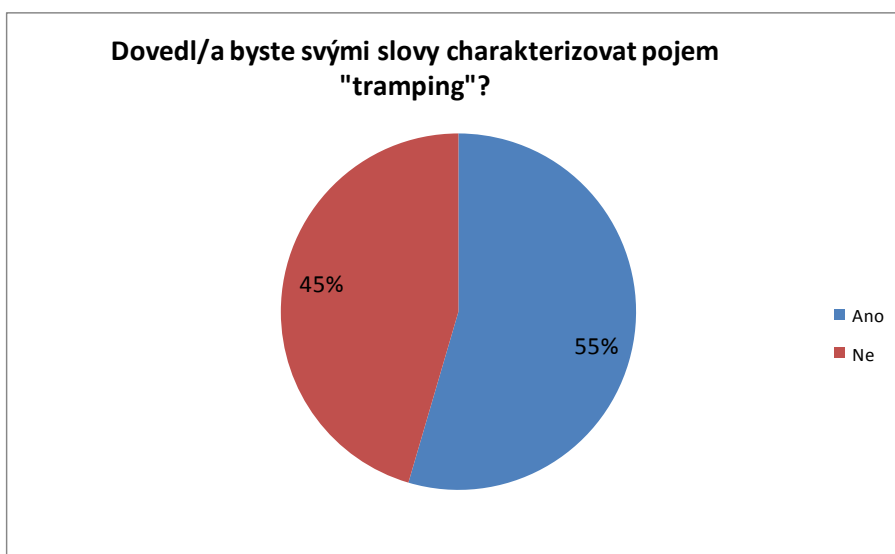
Z grafu vyplývá, že celkem třicet devět procent lidí se trampíngem zabývalo a že se jim to líbilo. Negativní ohlas na trampíng se neobjevil žádný. Jedenáct procent respondentů však odpovédělo, že vřbec neví, jestli se trampíngem někdy zabývalo, což opěť poukazuje na to, že někteří lidé ani netuší, co je hlavní podstatou trampíngu.

5. Otázka: Jaký žánr hudby posloucháte nejraději?

Tato otázka byla do dotazníku uvedena za účelem zjištění, kolikátou příčku v žebříčku nejposlouchanějších žánrů hudby zaujímá folk a country. Výsledky ukazují, že folk patří mezi nejméně poslouchané žánry – poslouchají ho pouze tři procenta respondentů. Nejvíce poslouchanými žánry jsou tedy rock a pop, které po sečtení zaujímají skoro polovinu všech dotazovaných.

6. Otázka: Dovedl/a byste svými slovy charakterizovat pojem „tramping“?

Odpovědi v otázce, zda dovedou odpovídající charakterizovat pojem tramping, byly poměrně vyrovnané, dalo by se říct skoro „padesát na padesát“ - o pouhých pět procent je však častější odpověď „Ano“. Většina alespoň okrajově ví, o co v trampingu jde – písničkaření, táboráky, stanování, cestování a toulání přírodou apod.

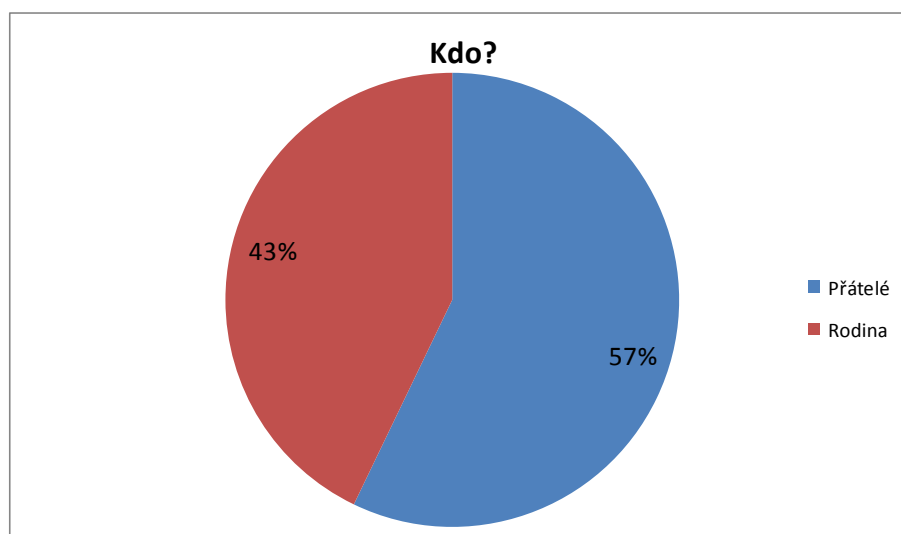
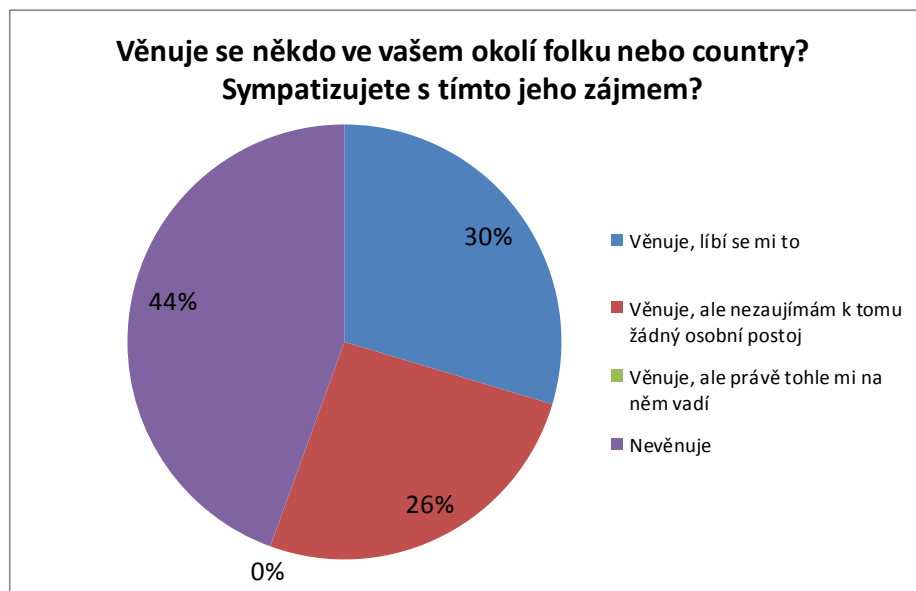
7. Otázka: Znáte nějaké informace z historie folku?

U této otázky se dalo předvídat, že většina lidí mladší věkové kategorie odpověď znát nebude. Avšak jedna správná odpověď se objevila – jmenování písničkáři s protestsongy.

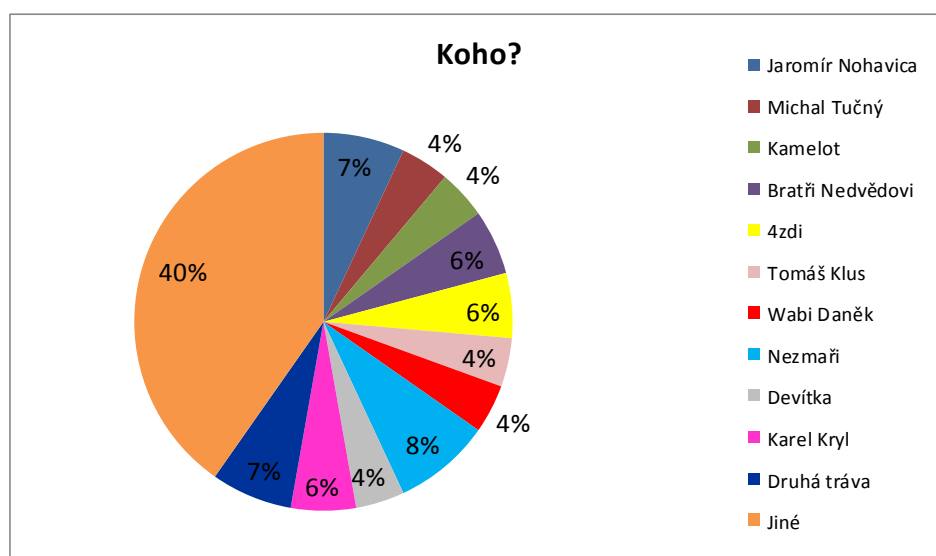
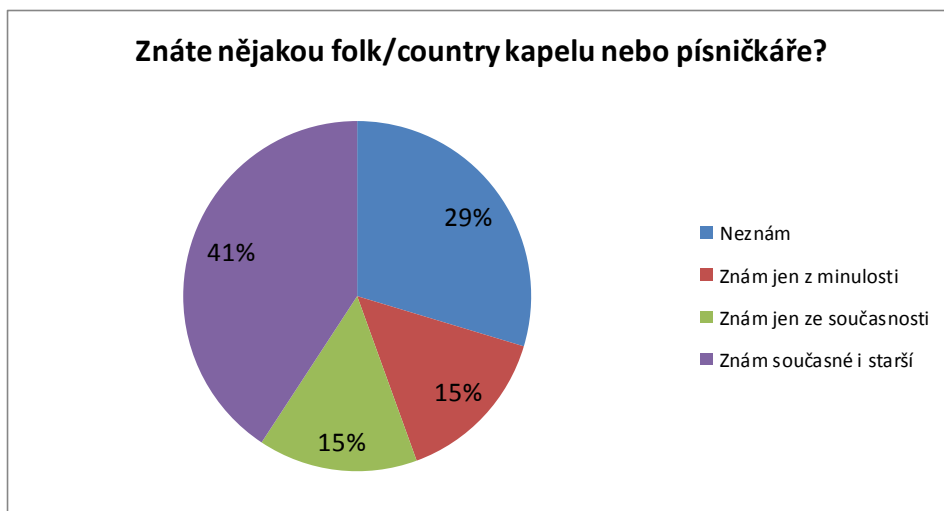
STARŠÍ

1. Otázka: Věnuje se někdo ve vašem okolí folku nebo country? Kdo? Sympatizujete s tímto jeho zájmem?

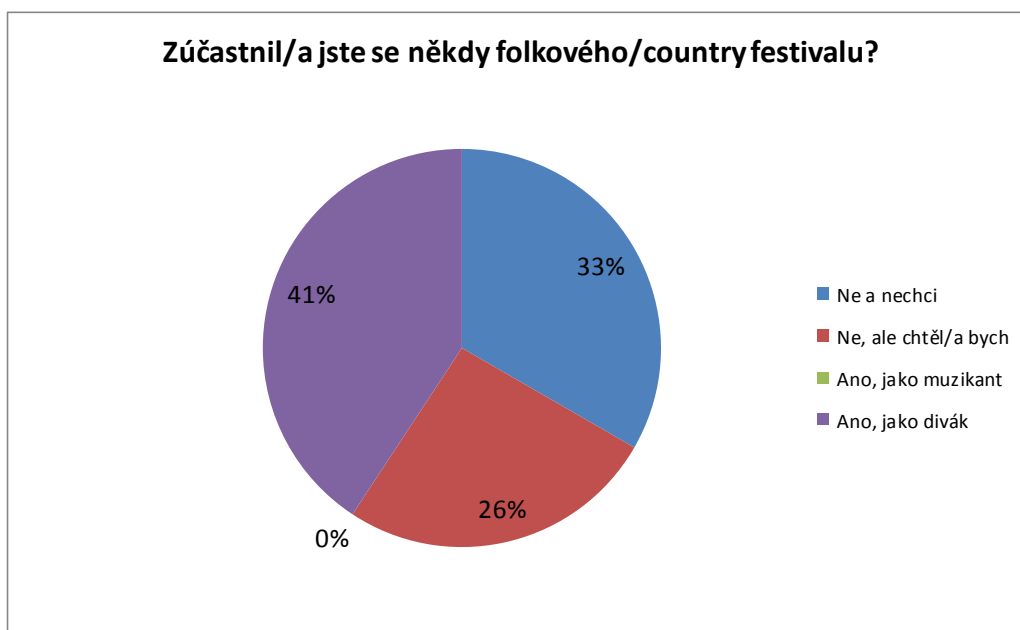
V této otázce oproti mladším mají dospělí skoro o třicet procent menší četnost odpovědi „Nevěnuje“. Je možné to vysvětlit tím, že dospělí mají větší zájem se podílet na tvorbě „klidnější“ hudby, než je například rock a pop. V otázce „Kdo?“ opět převažují přátelé.

2. Otázka: Znáte nějakou folk/country kapelu nebo písničkáře? Koho?

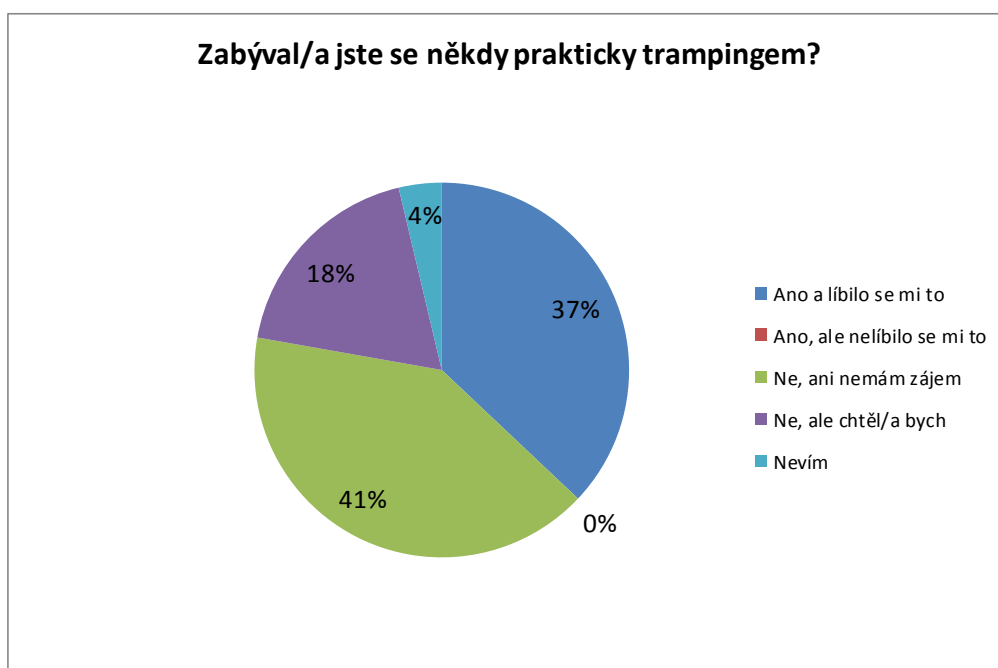
V porovnání s mladšími respondenty jsou starší odpovídající folku více znalí. Celkově se objevilo více kapel než u mladších – na grafu můžeme vidět méně procent u odpovědi „Neznám“. V otázce koho znají, je stejné procento lidí u odpovědi „Jiné“, jako u mladších respondentů. Naopak zatímco u mladších se skupina *Nezmaři* neobjevila ani jedna, u starších zaujímá první místo. *Jaromír Nohavica*, který u mladších byl nejznámější, je hned druhým, na kterého si skupina starších vzpomněla.

3. Otázka: Zúčastnil/a jste se někdy folkového/country festivalu?

Účast na folkovém nebo country festivalu je u starších méně žádaná než u mladších respondentů. Starších se totiž již většina zúčastnila – skoro polovina dotazovaných.

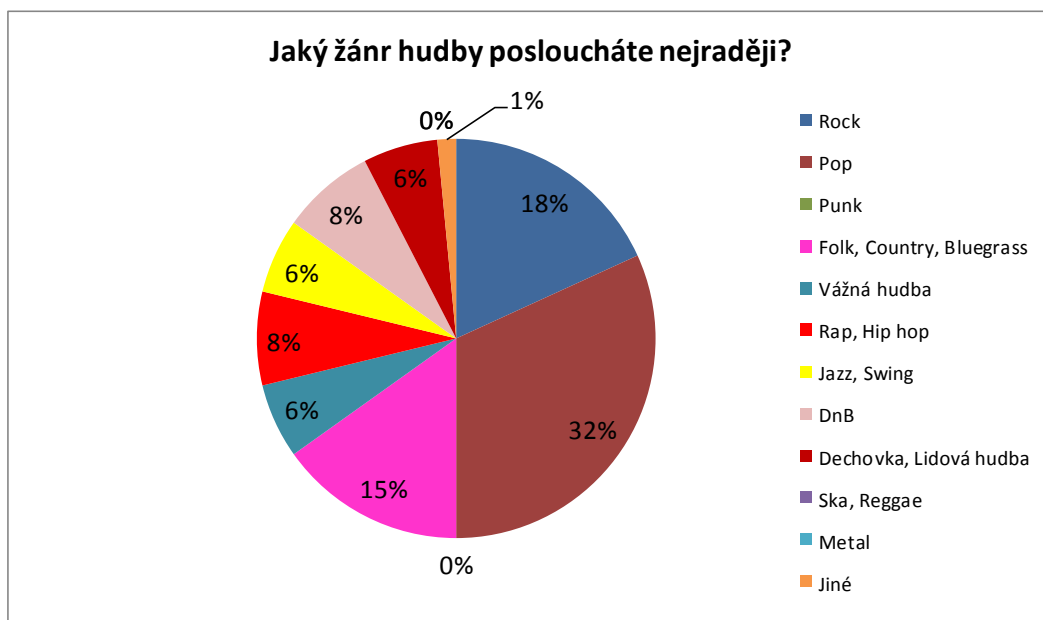
4. Otázka: Zabýval/a jste se někdy prakticky trampíngem?

U skupiny starších je odpověď „Nevím“ zodpovězena pouze čtyřmi procenty

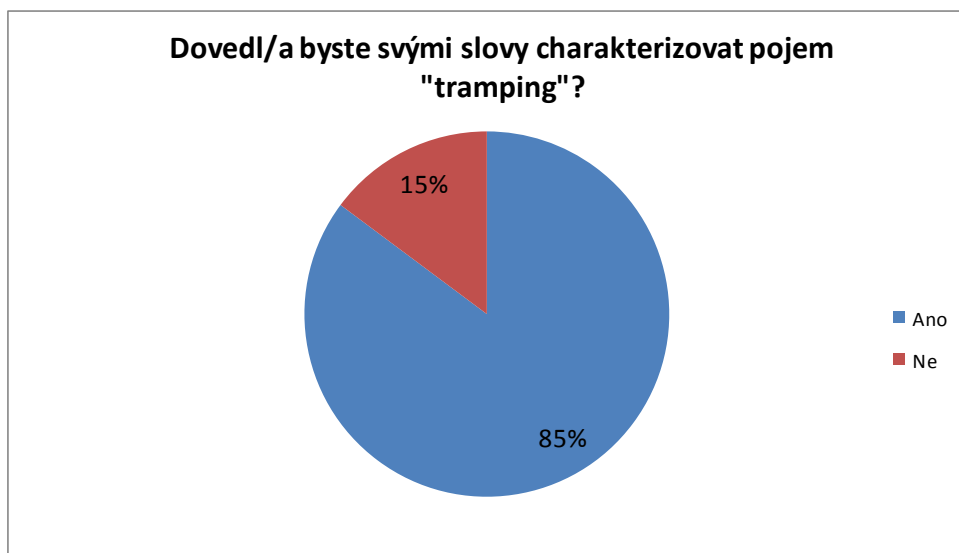
odpovídajících. Proto se zdá, že je u nich viditelná větší informovanost o trampingu. Opět se neobjevuje nikdo, komu by se trampování nelíbilo. Z těch, kteří to ještě nezkusili, by většina ani nechtěla.

5. Otázka: Jaký žánr hudby posloucháte nejraději?

V otázce poslouchaných žánrů opět vyhrávají žánry rock a pop. Ovšem folk, country a bluegrass mají větší množství posluchačů, než u skupiny mladších o celých dvanáct procent. Co by mohlo být pro mnohé překvapením, je fakt, že i ve věku starším dvaceti pěti let se objevují posluchači DnB.

6. Otázka: Dovedl/a byste stručně svými slovy charakterizovat pojem „tramping“?

V otázce o charakteristice trampingu se objevuje mezi mladšími a staršími značný rozdíl. Z porovnání grafů je možné vidět, že starší skupina má o něco větší snahu si pod pojmem něco představit. Zatímco u mladších se odpovědi pohybovaly kolem půl na půl, u starší věkové kategorie rozhodně převažuje odpověď „Ano“.

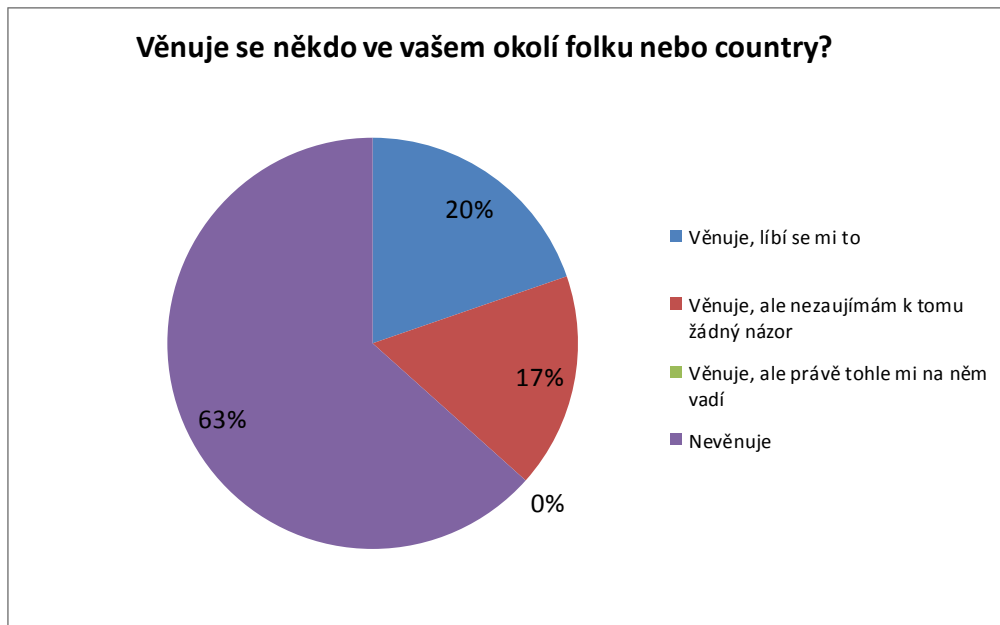
7. Otázka: Znáte nějaké informace z historie folku?

U starší věkové kategorie by se dalo očekávat, že se objeví více odpovědí než u mladších. Výsledky byly však stejné – pouze jedna odpověď. Šlo o správnou odpověď z historie, avšak z jiného směru, než odpověď u mladších – folk vzniklý z folklóru a lidové hudby.

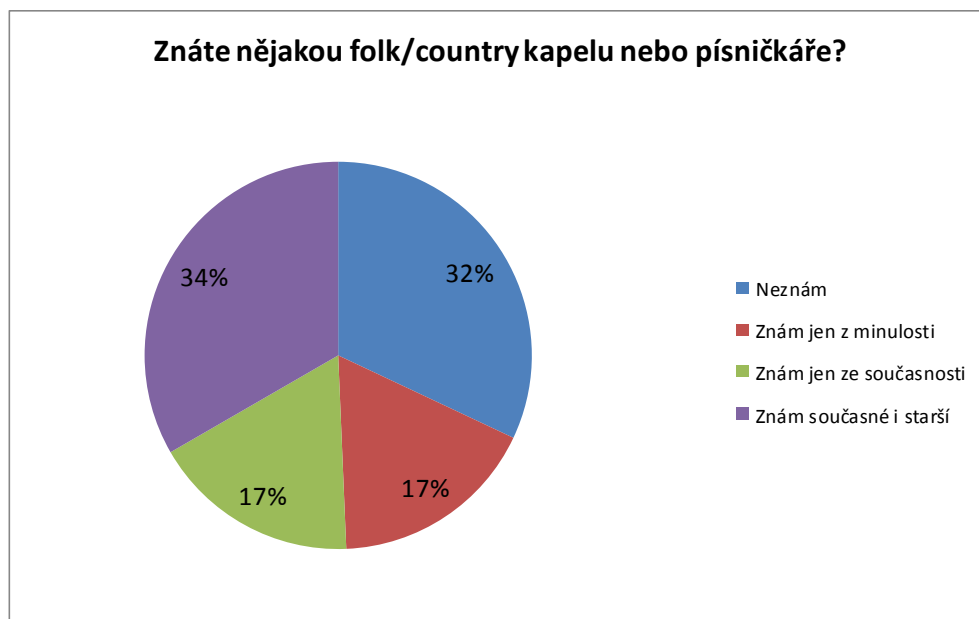
CELKEM

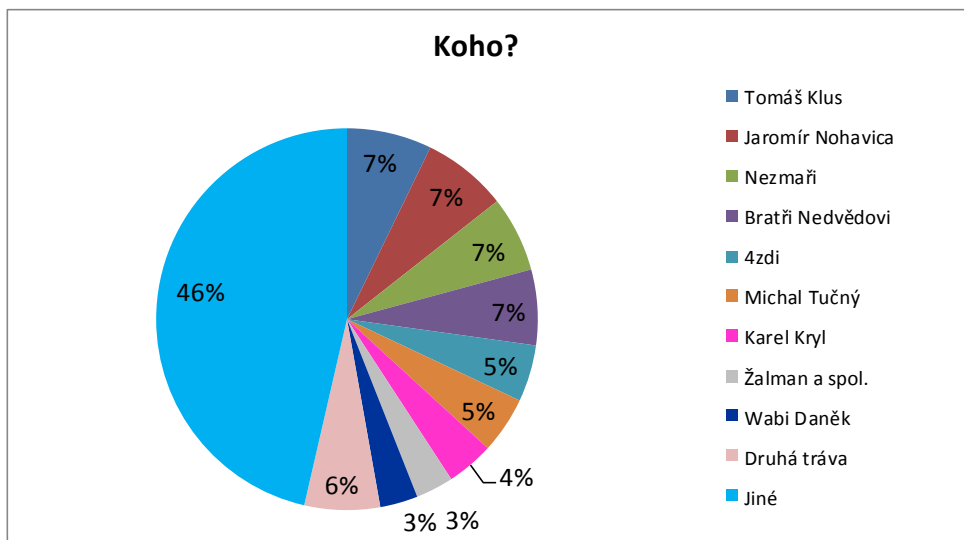
1. Otázka: Věnuje se někdo ve vašem okolí folku nebo country? Kdo? Sympatizujete s tímto jeho zájmem?

Z celkového výpočtu vychází, že víc než polovina dotazovaných zná někoho, kdo se folkem zabývá, což určitě zvětšuje jeho šanci na rozšíření.

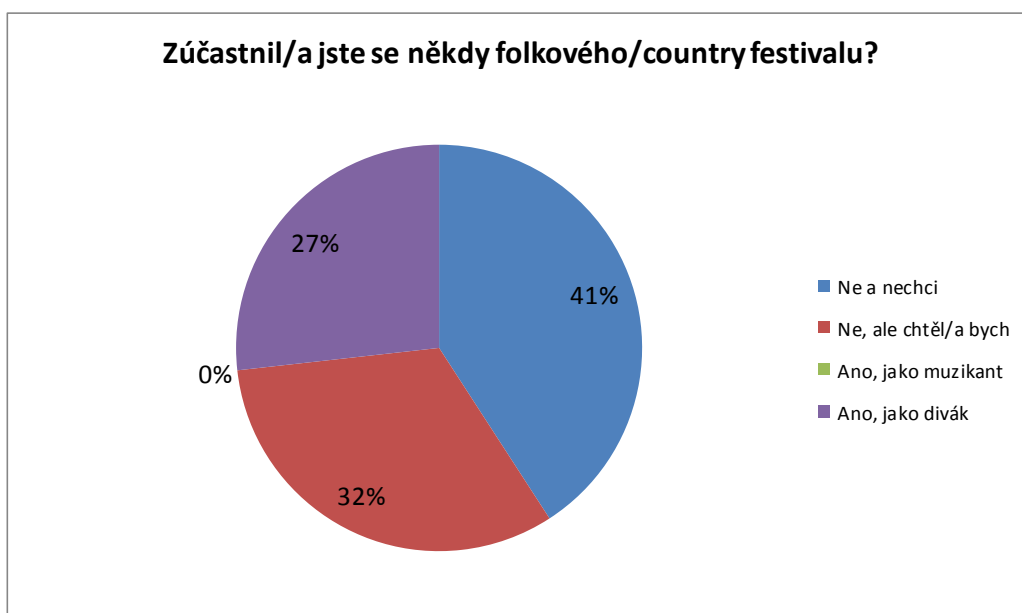
2. Otázka: Znáte nějakou folk/country kapelu nebo písničkáře? Koho?

V otázce o znalosti písničkářů nebo kapel při konečném součtu všech dotazovaných vychází, že poměr mezi četností odpovědi „Neznám“ a „Znám současné i starší“ je velmi vyrovnaný. Avšak když bereme v potaz pouze znalost, tak většina (šedesát šest procent) respondentů alespoň nějakou kapelu zná. V otázce „Koho?“ samozřejmě převažuje odpověď „Jiné“, protože jména se objevovala opravdu různá a je možné říci, že skoro každý napsal někoho jiného a odpovědi se málokdy shodovaly. Závěrem ale je, že mezi nejznámější písničkáře patří *Tomáš Klus*, *Jaromír Nohavica*, *bratři Nedvědovi* a kapela *Nezmaři* (sedm procent).

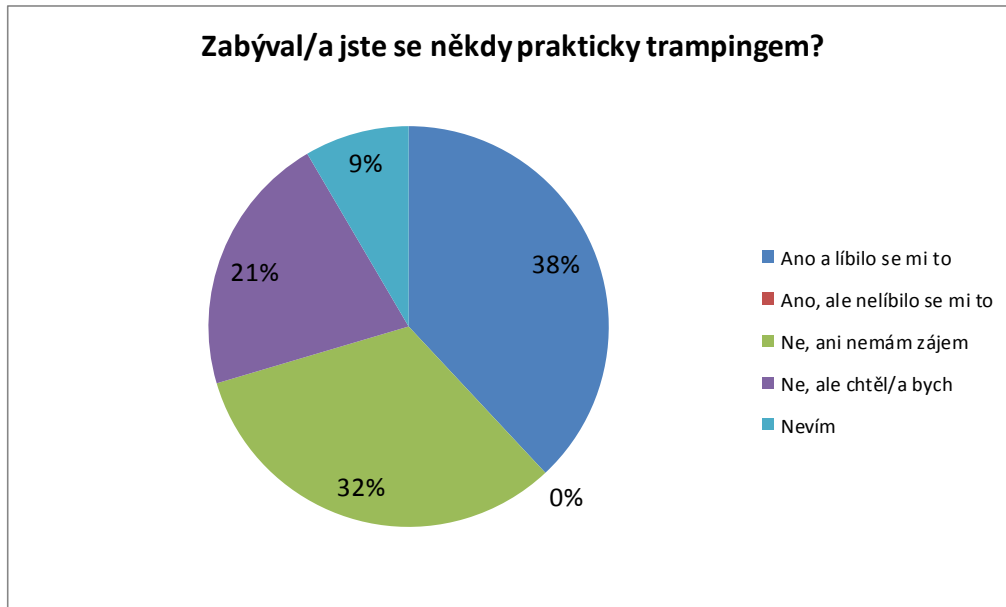
3. Otázka: Zúčastnil/a jste se někdy folkového/country festivalu?

V průzkumu mezi všemi dotazovanými lidmi je tedy, jak z grafu vyplývá, nejčastější odpovědí na otázku o účasti na některém folkovém festivalu, „Ne a nechci“ – což nás může dovést k informaci, že folkové a country festivaly většinu občanů příliš

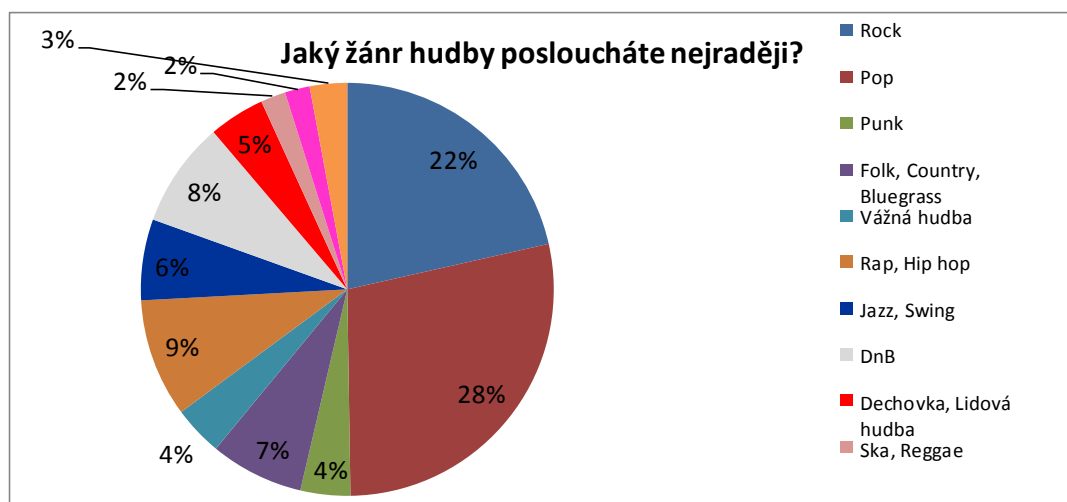
nezajímají.

4. Otázka: Zabýval/a jste se někdy prakticky trampinem?

V otázce o zabývání se trampinem podle výsledků vychází, že proti sobě stojí dvě skupiny lidí o podobném počtu procent: Ti, kteří se trampinem zabývali a líbilo se jim to a ti, kteří to nechtějí ani zkusit. Dvacet jedna procent všech dotazovaných, což je pětina všech respondentů, by však tramping chtěli vyzkoušet.

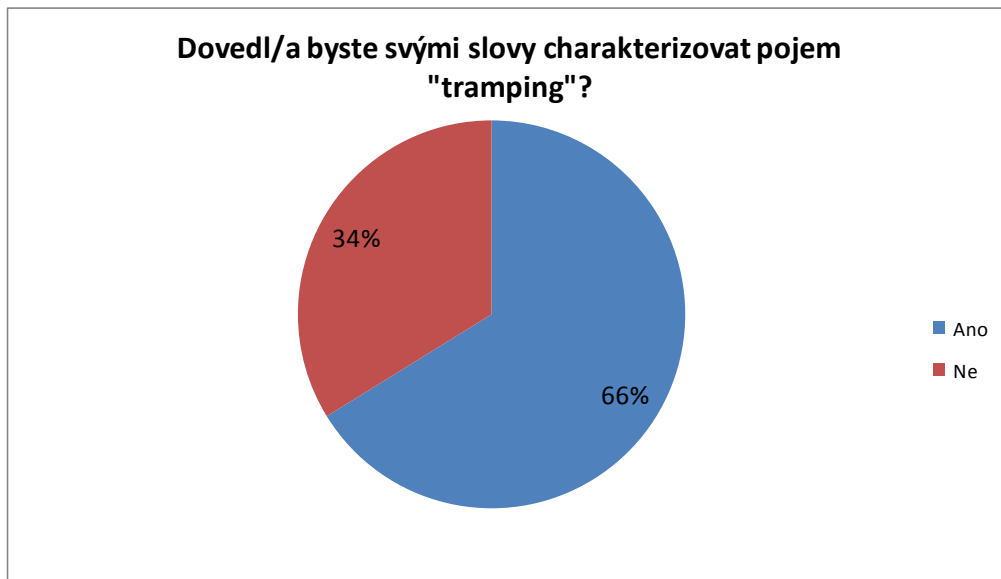
5. Otázka: Jaký žánr posloucháte nejraději?

Co se hudebních žánrů týká, pop a rock jsou skoro vyvážené. Zatímco u starších

převažuje pop, u mladších rock. Jak vyplývá z grafu, menší žánry jsou těmito dvěma úplně „převálcované“. Mezi odpovídajícími je nejméně poslouchanými žánry metal a ska a reggae. Folk, country a bluegrass zajímá sedm procent posluchačů.

6. Otázka: Dovedl/a byste svými slovy charakterizovat pojem „tramping“?

Většina lidí je schopna tramping obecně charakterizovat. Více jak dvě třetiny respondentů se pokusilo napsat, co to tramping vlastně je, alespoň svými slovy a odpovědi byly většinou správné.

7. Otázka: Znáte nějaké informace z historie folku?

Výsledek odpovědí na tuto otázku není překvapující. Bylo možné předpokládat, že většina lidí nebude znát z historie folku žádné informace. Pouhá dvě procenta dotazujících o historii folku něco ví. Odpovídající, kteří zakroužkovali možnost „Ano“, odpověděli každý jinak, ale oba správně. Jeden uvedl, že jde o protestsongy za dob socialismu a druhý zmínil, že je to hudba vycházející z tradičního folklóru. Bohužel však devadesát sedm procent dotazovaných o vývoji folku neví vůbec nic.

Závěr

Na závěr práce jsem se zamýšlela nad otázkou: „Jak tedy rozšířit folk mezi posluchače?“ Dnes je mnoho lidí ovlivněno tím, co jim hrají a zprostředkovávají média. Rádía a některé televizní programy jsou zaměřeny jen na moderní hudbu, která se na nás v dnešní době hrne ze všech stran a nikdo se ani v nejmenším nezamýšlí nad tím, proč jsou si různé stanice skladbou vysílané hudby velmi podobné, někdy až stejné. Proč je nám při zapnutí jakéhokoli rádia omíláno stále to samé, což způsobuje i úpadek ostatních žánrů. To také vyplývá z průzkumu - méně známé hudební žánry, mezi které by se dal řadit nejen folk s country, ale třeba i klasická hudba, jsou díky těm známějším a rádií hranými utlačovány a zaostávají. Je samozřejmé, že rádiím jde o zisk, který jim mezi lidmi známá hudba zprostředkovává, ale co kdyby se zrovna folková a country píseň mezi posluchači ujala? Jak se média dozví, že o takovou hudbu není zájem, když to nevyzkouší?

Tato otázka rozhodně nenapadla jen mě. Samozřejmě jsou tu rádía, která ladí své folkové a country vlny a pomáhají těmto žánrům větší rozptýlení v hudební oblasti. Existují i pořady, které za pomoci médií a folkových festivalů usilují o zvýšení prestiže folku. Jde například o hnutí *FOLK ŽIJE!*. Škoda těch, které se již nevysílají, např. pořad ČT *Na moll.* nebo dnes již nevysílaný dokumentární pořad *Legendy folku a country*. Ale zdá se, že je to přeci jen pořad málo. Ve výsledcích dotazníkového šetření byly některé skupiny, které nejsou v republice tolik rozšířené, vyhodnoceny jako známější. Lze to vysvětlit tím, že dotazníky byly rozdány v okolí Pelhřimova, proto se v odpovědích často objevily kapely tamější a na slavnější folkaře si respondenti v mnoho případech ani nevzpomněli. Přitom by se dalo říci, že za své doby *Karel Kryl*, *Vladimír Merta* nebo *Jaromír Nohavica* byli úplnými špičkami právě v tomto žánru - ve folku. V dnešní době se k nim řadí známý mladý písničkář *Tomáš Klus*. Vyhodnocené dotazníky ukazují, že spousta lidí ani neví, nebo možná ví, ale nebere v potaz, že tito písničkáři patří k folku. Myslím, že například tito interpreti by mohli folku napomoci, kdyby se k němu veřejně přihlásili a šířili heslo hnutí *FOLK ŽIJE!*, že „*FOLK ŽIJE A JÁ JSEM FOLK.*“

Protože jak dnešní doba káže, všichni jdeme s davem a žijeme jen jako kopie a nápodoby těch, které obdivujeme. Přejímáme jejich názory, myšlenky, nápady, podobu

vzhledu, apod. A třeba právě přihlášení těchto významných osobností k folku by mohlo zvýšit zájem posluchačů a právě folk by se bez problémů mohl dostat na vrchol nejposlouchanějších hudebních žánrů. Jak už je v práci zmíněno, právě prestiž *Tomáše Kluse* by určitě folk posunula výš, kdyby se na jeho plakátech, stránkách, koncertech objevovala hlavička „folkového zpěváka“. Někdo by mohl namítnout, že folk nabývá většího významu díky již zmiňovaným folkovým velikánům (*Tomáš Klus – Za co, panebože, za co?, Jaromír Nohavica – Pane prezidentě, apod.*) S tím lze souhlasit, ale jelikož rádia ve svých přenosech tyto písničky nenazvou „folkovými“, žánr se nikam neposunuje, protože lidé si sice tyto písničky budou zpívat a budou je znát, ale že jde o folk už nikdo nebude vědět – takže by byla propagace folku opět bez výsledku.

Co se týká trampingu, kolem nás je možné vidět jen samé zhýčkané lidi dnešní dobou, kteří ani na vteřinu neuvažují o tom, že by si mohli zabalit do batohu pár nejpotřebnějších věcí a strávit pár dní v přírodě bez velkého množství financí, telefonů, módního oblečení, teplé sprchy každý den - zkrátka po zálesáckém stylu. I tuto informaci prokázalo dotazníkové šetření – lidé o trampingu nemají zájem. Jistou „náhražkou“ trampingu jsou některé folkové a country festivaly, nebo campy, které nabízejí přespání pod stanem nebo širákem, krásnou přírodu, řeku, ohniště, dobrou partu lidí a často výbornou muziku. Určitě je ale škoda, že lidé dnes nevyrazí do přírody tak často, protože přichází o spoustu zajímavých zážitků a příjemných lidí, které doma u televize obvykle neobjeví.

Není však možné říct, že takoví jsou všichni lidé. U některých odpovídajících se objevila i odpověď, že trampingu vyzkoušelo a někteří z těch, kteří si to nevyzkoušeli, by měli zájem. Rozhodně lze brát ale v potaz, že doba je jiná a jsou jiné možnosti, než dříve, ale je jasné, že lidé přímo ztrácí zájem o osobní komunikaci a tím i kousek sami sebe. Minimálně ti, které nic z toho nezajímá, by měli zapřemýšlet a třeba to alespoň jednou za život vyzkoušet. Možná je to překvapí.

Seznam použité literatury:

- Folk a country. In: *Referáty-seminárky.cz* [online]. 2006 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://referaty-seminarky.cz/folk-a-country/>
- *Wikipedie* [online]. 2012 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana
- HUTKA, Jaroslav. Folk a jeho historie. In: *ČLÁNKY* [online]. 2014 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.hutka.cz/new/html/seminar2.html>
- Curriculum vitae. In: OFICIÁLNÍ WEB VLADIMÍRA MERTY [online]. [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://www.vladimirmerta.cz/vm_cuvit.php
- EVROPSKÝ KULTURNÍ KLUB. In: GRYGAR, Jiří. EKK [online]. 2001 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:DpYHwHGBWgEJ:www.astro nom.cz/grygar/prezentace/EKK9101.rtf+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>
- OSA - O nás. OSA [online]. 2011 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/kdo-jsme/o-n%C3%A1s.aspx>
- Karel Kryl. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikipedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Kryl
- Vlastimil Třešňák. In: *Vlastimil TŘEŠŇÁK* [online]. 2015 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.tresnak.cz/>
- O Liteře. In: *Magnesia Litera* [online]. 2015 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.magnesia-litera.cz/#o-litera>
- Viz Děti Země. In: *D ě t i Z e m ě* [online]. 2014 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.detizeme.cz/>
- HOUDA, Přemysl. *Folk jako společenský fenomén v čase tzv. normalizace* [online]. Praha, 2011 [cit. 2015-02-08]. 104295. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/104295/>. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze.
- *FOLK ŽIJE!* [online]. 2010 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: http://www.folkzije.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=2
- Jak se Vám líbí - Folk žije!. In: *Rádio Proglas* [online]. 2013 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.proglas.cz/detail-poradu/2013-09-13-03-00.html>

- *Homolová - Smetana* [online]. 2013 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.homolova.zeleznak.smetana.sk/>
- Dagmar Voňková. In: *Dagmar Voňková* [online]. 2015 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.vonkova.cz/>
- PERGELOVÁ, Klára. Polský folk existuje - koncert Antoniny Krzyszton. In: *FOLKtime* [online]. 2005 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.folktime.cz/reportaze/3310-polsky-folk-existuje-koncert-antoniny-krzyszton.html#top>
- *FOLKtime - Vaše brána do světa folku* [online]. 2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.folktime.cz/>
- KULTURA TRAMPŮ. *Folklor atomového věku* [online]. 2014 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://prebral.net/dok/kultram.pdf>
- Zamyšlení nad tím, co je tramping. In: *STRÁNKY O TOULÁNÍ, PŘÍRODĚ A HISTORII* [online]. 2009-2011 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://kawi.cz/tramping/>
- Tramping. In: *Česká republika* [online]. 2012 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Zivot-a-prace/Jak-se-zije-v-CR/Volny-cas/Tramping>
- Historie 3/5. In: *Spirituál Kvintet* [online]. 2003-2012 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.spiritualkvintet.cz/Html/History/History3.htm>
- Po stopách trampů po Hadí řece k Askaloně. In: ČERMÁK, Libor. *Blog.IDNES.cz* [online]. 1999-2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://liborcermak.blog.idnes.cz/c/91777/Po-stopach-trampu-po-Hadi-rece-k-Askalone.html>
- Trampské zvyky a etikety. In: *K.F.T.P. - KAMARÁDI FESTIVALU TRAMPSKÝCH PÍSNÍ* [online]. 2012 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.kftp.cz/index.php/o-tramingu/trampske-zvyky-a-etiketa>
- *Nezmaři* [online]. 2013 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.nezmari.cz/>
- *ABZ.cz: slovník cizích slov* [online]. 2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/samizdat>
- *Karaoke texty, texty písní, youtube videoklipy, fotky* [online]. 2014 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.karaoketexty.cz/>
- Pro čtenáře sci-fi odešel Jaroslav Velinský, pro trampy Kapitán Kid. In: *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/165029-pro-ctenare-sci-fi-odesel-jaroslav->

[velinsky-pro-trampy-kapitan-kid/](#)

- Aktuálně - Napsali o nás. In: *Folk a country ČECHTICKÁ LILIE* [online]. 2014 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.cechtickalilie.cz/index.html>
- Michal Jupp Konečný. In: *Blog Michala Juppa Konečného* [online]. 2013 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.jupp.cz/Michal-Jupp-Konecny.html>
- Svojsický slunovrat - tak to je hodně velký sentiment, letos by měl 31. výročí. In: *Country club Halenkovice* [online]. 2010 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://countryclub-halenkovice.webnode.cz/news/svojsicky-slunovrat-tak-to-je-hodne-velky-sentiment/>
- Stěhování z Náměště do Přerova padlo, festival Zahrada letos nebude vůbec. In: *www.olomouc.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://zpravodajstvi.olomouc.cz/clanky/Stehovani-z-Nameste-do-Prerova-padlo-festival-Zahrada-letos-nejde-vubec-17875>
- Informace a rady k festivalu Folková Růže. In: *FOLKOVÁ RŮŽE 2014* [online]. 2014 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.folkovaruze.cz/informace-a-rady>
- Prázdniny v Telči - informace. In: *IDNES.cz* [online]. 2005 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/prazdniny-v-telci-informace-dpw-/festivaly.aspx?c=A060428_151448_fest_zahrada_kot
- *Music Open* [online]. 2010 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.musicopen.cz/>
- Michal Tučný. In: *ČSFD* [online]. 2001-2015 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/tvurce/36440-michal-tucny/>
- *Rádio Folk* [online]. 2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://radiofolk.cz/>
- *COUNTRY RADIO* [online]. 2000-2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.countryradio.cz/o-radiu/>
- *Rádio Samson* [online]. 2013 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: http://www.radiosamson.cz/content/text/cz/?o_nas
- Zemřel průkopník rokenrolu a bard české country kapely Pavel Bobek. In: *HOSPODÁŘSKÉ NOVINY* [online]. 2013 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://art.ihned.cz/c1-61278600-zemrel-zpevak-pavel-bobek>
- *Český Rozhlas* [online]. 1997-2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/portal/portal/>

- Tak to jsem asi já... In: *Vojta Kid'ák Tomáško* [online]. 2013 [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://vktomasko.net/zivotopis.php>
- Karel Plíhal nahrál písně Josefa Kainara. In: *Karel Plíhal - oficiální stránky* [online]. 2004 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.kareplihal.cz/nastenka.php?id=11>
- Vlasta Redl. In: *Osobnosti.cz* [online]. 1996-2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://zivotopis.osobnosti.cz/redl-vlasta.php>
- Pavel Žalman Lohonka. In: *Žalman & Spol.* [online]. 2013 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.zalman.cz/spol/zalman.php>
- Trampský slovník. In: *Harri* [online]. 2013 [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <http://harrilesak.freepage.cz/nova-stranka-167816-slovník/>

Video

- SEJK, Petr a Lubomír HRDLIČKA. *Slabikář trampingu* [DVD]. 2009 [cit. 30.1.2015].

Knížky

- Viz VONDRÁK, Jiří a Fedor SKOTAL. *Legendsy folku a country*. Brno: JOTA, 2004. ISBN 80-7217-300-6.

Zdroje obrázků:

- FOURIE, Liezel. *9 Lives* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://9lives.co.za/bob-dylan-turns-71-today/>
- CUSHING, Belle. *Bon Appétit* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.bonappetit.com/people/article/pete-seeger-food-influence>
- ČERMÁK, Miloš. *REFLEX* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.reflex.cz/clanek/zpravy/45847/karel-kryl-kritizoval-ceskou-spolecnost-v-dobe-kdy-to-nechtela-slyset.html>
- HUTKA. *JAROSLAV HUTKA* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.hutka.cz/new/galery/2014/slides/rybaf.html>
- PROCHÁZKA, Jan. *www.olomouc.cz* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://zpravodajstvi.olomouc.cz/clanky/Jaroslav-Hutka-oslavil-v-U-klubu-svoje-sedesatiny-7387>
- AUTOR NEUVEDEN. *CoJeCo* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.cojeco.cz/obrazek.php?cesta=http://www.cojeco.cz/attach/photos/3b3a31545b46b.jp>

- AUTOR NEUVEDEN. *supermusic.sk* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.supermusic.sk/skupina.php?idskupiny=54>
- POŘADATEL SETKÁNÍ. *Protišedi.cz* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.protisedi.cz/article/legendy-ze-safranu-se-sejdou-v-arse>
- BJÖRKDAHL, Örjan. *SvD Kultur* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: http://www.svd.se/kultur/havel-hjalpte-oss-lamna-prag_6720149.svd
- AUTOR NEUVEDEN. *SLOVNÍK české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=34>
- NEPILÝ/GALÉN, Ota. *iDNES.cz* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: http://kultura.idnes.cz/zuzana-homolova-a-cas-odchadza-z-domu-dsk-/hudba.aspx?c=A110126_104318_hudba_ob
- AUTOR NEUVEDEN. *Kantori* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.kantori-folk.cz/news/kantori-1970-1974/>
- AUTOR NEUVEDEN. *Wikipedie* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Steel_kytara#mediaviewer/File:Rock0002.jpg
- REDAKCE. *festivaly.poslouchej.net* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://festivaly.poslouchej.net/12592-Music-Festival-Zahrada-jiz-po-jednadvacate.html>
- AUTOR NEUVEDEN. *Bandzone* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://bandzone.cz/viklan?at=gallery&ii=1836825>
- PAVLŮ, Hynek. *Pelhřimovský deník* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://pelhrimovsky.denik.cz/galerie/mraufest-2012-pe12.html?mm=3956430>
- AUTOR NEUVEDEN. *Domino* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: http://domino.grygov.cz/?page_id=47
- AUTOR NEUVEDEN. *Trapsavecký deníček* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.rodocapsa.cz/trapsaveckydenicek/aktual/0310/0310.htm>
- AUTOR NEUVEDEN. *Hradec žije!* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://hradeczije.cz/folkova-ruze-10-12-7-2014/>
- AUTOR NEUVEDEN. *Banjo Hangout* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.banjohangout.org/archive/276596>
- AUTOR NEUVEDEN. *Old Time Party* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <https://oldtimeparty.wordpress.com/category/henry-gilliland/>
- THE CARTER FAMILY MUSEUM. *Carter Family* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: http://www.pbs.org/wgbh/amex/carterfamily/gallery/g_10.html

- AUTOR NEUVEDEN. *Rock and roll hall of fame* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://rockhall.com/inductees/jimmie-rodders/bio/>
- AUTOR NEUVEDEN. *FACT* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.factmag.com/2013/12/10/lost-johnny-cash-album-due-out-in-2014/>
- HOFMAN, Marek. *Aha!* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.ahaonline.cz/clanek/zhave-drby/93779/michal-tucny-48-by-dnes-slavil-narozeniny-proc-se-stavel-na-zadni-a-dost-pil.html>
- AUTOR NEUVEDEN. *Tomáš Linka* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.tomaslinka.cz/>
- AUTOR NEUVEDEN. *Autogramy z kosího hnízda* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://autogramy.blgz.cz/2011/05/Helena-Marsalkova-a-skupina-PACIFIK.html>
- VÁCHA, Pavel. *Česká televize* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/251268-lasko-mne-ubyva-sil-zemrel-pavel-bobek/>
- AUTOR NEUVEDEN. *Klub Parník* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://klub-parnik.cz/program-klubu/bg-styl-traperi.aspx>
- AUTOR NEUVEDEN. *Honza Nedvěd* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.honzanedved.cz/galerie.php>
- AUTOR NEUVEDEN. *Region 2 Arts Council* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: http://r2arts.files.wordpress.com/2011/10/dt-promo-taken-09_23_10-rg.jpg
- AUTOR NEUVEDEN. *csmusic.cz* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.csmusic.cz/skup-366-brontosauri>
- AUTOR NEUVEDEN. *Umění a reflexe* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://lyricaltones.blog.cz/1008/spiritual-kvintet>
- VESELÝ, Mírek. *Archbla* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://archbla.cz/osada-ztracena-nadeje-chatova-galerie/>
- DVOŘÁK, "Milda". *rajce.net* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: http://mildafk2.rajce.idnes.cz/2011_08_04_-_Fort_Hazard/#2011_08_04_-_Fort_Hazard_23.jpg
- POHUNKOVÁ, Ive. *rajce.net* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: http://kawi.rajce.idnes.cz/Usarnovy_vandr_10._-12._cervna_2011/#P6116788.jpg
- AUTOR NEUVEDEN. *supermusic.sk* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: http://www.supermusic.sk/obrazky/2597356_bvgv.jpg
- AUTOR NEUVEDEN. *kytary-pb* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.kytary-pb.cz/clanky/libi-se-nam/karel-plihal/>
- AUTOR NEUVEDEN. *Indies cope* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.indies.eu/umelci/392/slavek-janousek/>

- AUTOR NEUVEDEN. *informuji.cz* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.informuji.cz/clanky/1418-jaroslav-samson-lenk-ozivi-cesky-folk-jiz-tento-patek-na-starem-jicine/>
- AUTOR NEUVEDEN. *karlovarská rocková mapa* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.kvrm.cz/tomas-klus-v-ostrove/>
- AUTOR NEUVEDEN. *řičansko.info* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.ricansko.info/clanky/fofkarka-pavlina-jisova-a-pratele-zahraji-v-ricanech>
- AUTOR NEUVEDEN. *Trampský magazín* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.trampsky-magazin.cz/blog/pisnicka-na-vikend-zatoka-greenhorns-140.html>
- AUTOR NEUVEDEN. *Vlčákův zpěvník* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://vlcakuv-zpevnik.websnadno.cz/Ryvolovky.html>
- AUTOR NEUVEDEN. *Teta Mildred* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://tetamildred.pise.cz/59-kapitan-kid.html>
- SVOBODA, Milan. *rajce.net* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: http://fotograf-milan-svoboda.rajce.idnes.cz/Wabi_Danek_a_Milos_Dvoracek_2.5.2009/#Wabi_Danek_a_Milos_Dvoracek_2.5.2009_013.jpg
- AUTOR NEUVEDEN. *Rangers* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.rangers-plavci.cz/fotogalerie/clenove-skupiny/>
- AUTOR NEUVEDEN. *Liga lesní moudrosti* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.ligalesnimoudrosti.cz/cs>
- AUTOR NEUVEDEN. *NICM* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.icm.cz/zalman-spol-vanocne-v-chebu>
- AUTOR NEUVEDEN. *řičansko.info* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://www.ricansko.info/clanky/skupina-nezmari-zahraje-ve-stredu-v-kamenici>
- AUTOR NEUVEDEN. *Dobrovolné sdružení Totmen Evropa 1573* [online]. [cit. 8.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://totmen-1573.huu.cz/menu/galerie/to-byl-pastelka>
- AUTOR NEUVEDEN. *Music Portal* [online]. [cit. 10.2.2015]. Dostupný na WWW: http://www.musicus.wz.cz/detail_MMS.html
- AUTOR NEUVEDEN. *Libik.cz* [online]. [cit. 10.2.2015]. Dostupný na WWW: <http://libik.cz/stitek/redl/>
- OŽANA, Jaroslav. *iDNES.cz* [online]. [cit. 10.2.2015]. Dostupný na WWW: http://kultura.idnes.cz/zalman-lohonka-si-k-petasedesatinam-nadelil-nove-album-plne-navratu-1py-hudba.aspx?c=A110409_154159_hudba_ob
- FOTOFRANTA. *rajce.net* [online]. [cit. 10.2.2015]. Dostupný na WWW: http://fotofranta.rajce.idnes.cz/Vojta_Kidak_Tomasko_Hustopece_3.6.2011/#V.KikTomkovHustopecech28.jpg

Seznam obrázků:

1. Bob Dylan
2. Pete Seeger
3. Jaroslav Hutka
4. Vladimír Veit
5. Vladimír Merta
6. Karel Kryl
7. Karel Kryl – pamětní deska Praha 7
8. Petr Lutka
9. Vlastimil Třešňák
10. Jiří Pallas
11. Jan Burian
12. Jiří Dědeček
13. Zuzana Homolová
14. Dagmar Andrtová – Voňková
15. Jaromír Nohavica
16. Karel Plíhal
17. Slávek Janoušek
18. Pavel Dobeš
19. Tomáš Klus
20. Porta
21. Zahrada
22. Čechtická lilie
23. Mraufest

24. Trampský širák
25. Svojšický Slunovrat
26. Folková růže
27. Prázdniny v Telči
28. Steel kytara
29. Alexander Eck Robertson
30. Henry Gilliland
31. Carter family
32. Jimmie Rodgers
33. Johnny Cash
34. Michal Tučný
35. Greenhorns
36. Rangers
37. Tomáš Linka
38. Pavel Bobek
39. Pacifik
40. Robert Křesťan
41. Druhá tráva
42. Bratři Nedvědovi
43. Brontosauři
44. Spirituál kvintet
45. Ztracenka
46. Zalomení palců
47. Znak Ligy lesní moudrosti, symbol trampingu
48. „Usárna“
49. Bratři Ryvolové

50. Fort Hazard
51. Nezmaři
52. Minnesengři
53. Žalman
54. Žalman a spol.
55. Jaroslav Samson Lenk
56. Vlasta Redl
57. Wabi Daněk
58. Kapitán Kid
59. Vojta Kid'ák Tomáško

Trampský slovník:

ahoj, neskl. (isl.) – trampský pozdrav, kombinován podáním ruky a zalomením palce (viz. zalomit palec), trampové pravděpodobně pozdrav přejali z angl. a hoy (námořnický pozdrav)

alice, -e, f. (voj.) – novodobá americká vojenská torna, nástupce usárny

bagr, -u, m. – lžíce, „vem si bagr“

bivakovat, nedok. – nocovat v lese, viz. bivak, širák

boviják, -u, m. – nůž, podle typu loveckého tesáku, tzv. Bowie – kníže (podle amer. plukovníka J. Bowieho)

brdská matrace, -e, f. – něžný výraz pro trampující dívku (omezený lokálně)

cajk, -u, m. (isl.) – trampské vybavení

camrátko, -a, n. – upomínkový předmět, obvykle zdobený šikmo seříznutý plátek z březové kulatiny (viz. kulatina), který dostávají všichni účastníci trampských akcí „dostal jsi taky camrátko?“

cancák, -u, m. – památník, zápisník z cest, „napiš mi něco do cancáku“

celta, -y, f. (isl., voj.) – stanový dílec, z něm. Zelt (stan), „půjč mi celtu“

čundr, -u, m. – výlet do přírody (pejorativ.), z něm. tschundern (toulat se), viz. čundrák, „jedou na čundr“

domovenka, -y, f. (isl., voj.) – nášivka, znamení T.O., nosí se na levém rukávu košile

dostavník, -u, m. (zast.) - vlak

ešus, -u, m. (isl., voj.) – jídelní miska, pův. označení ešálek (z něm. essen = jíst), též ešák, „už se ti vaří voda v ešusu“

fajrák, -u, m. – oheň

feldflaška, -y, f. (voj.) – vojenská polní láhev, též čutora

folkáč, -e, m. – hanlivé označení pro folkového diváka

hobousárna, -y, f. – pův. označení pro písň. skupiny Hoboes, dnes písň. o vlacích obecně

chechtáky, pomn. – peníze

jezdit na divoko, nedok. (zast.) – neorganizovaně trampovat

kanada1, -y, f. – kanadská noc, drsná legrace, tzv. kanadský žertík

kanada2, -y, f. – dlouhý kožený provázek, „podej mi tu kanadu“

kanady, pomn. (isl.) – vojenské vysoké boty, „teče mi do kanad“

kecky, pomn. (isl.) – pův. trampské boty, plátěné a šněrovací s gumovou podrážkou, název podle amer. firmy Keds

kedr, -u, m. – silný krajíc chleba, též brzda

kejtra, -y, f. (isl.) – kytara, též pádlo, pekáč, sladký dřevo, „zahraj něco na kejtru“

křusky, pomn. (isl.) – boty

kufrovat, nedok. (sport.) – bloudit, „zakufrovali jsme“

kušna, -y, f. – ústa

lahvoň, -e, m. – lahvové pivo

liháč, -e, m. (isl.) – lihový vaříč

louže, -e, f. (isl.) – rybník, jezero

lufták, -a, m. – výletník, „luftáci táhnou“

mecheche, neskl. (isl.) – bujará zábava, též merenda

melta, -y, f. (isl.) – kávovinový nápoj, náhražka kávy, oblíbená zejména během hospodářské krize

mrtvý dítě, -te, n. – viz. usárna

mumie, e, f. (isl.) – typ spacího pytle, „nejlepší je mumie“

ohnivá voda, -y, f. – alkoholický nápoj

ohnivec, -ce, m. – tramp určený šerifem, aby se staral o slavnostní oheň

pacifik, -u, m. – vlak, např. Posázavský pacifik na trati Praha – Čerčany

paďour, -a, m. – hanlivé označení pro měšťáka, vikendového turistu; původ zřejmě od slova padavka (neschopný člověk),

Pajda, -y, m. – trampský bůh, „za všechno může Pajda“

placka, -y, f. – na rozdíl od camrátko ji lze získat pouze za vítězství v soutěžích

potlach, -u, m. (indián.) – slavnostní shromáždění u ohně, pův. indián. slavnost potleec (angl. potlatch), v češtině mylně spojováno s tlachat, „jedeš na potlach?“

psavec, -e, m. – tramp píšící do trampských časopisů

ryvolovka, -y, f. – píseň bratří Ryvolů, viz. hobousárna

slezina, -y, f. (isl.) – shromáždění trampů, od slézat se

šosák, -a, m. (voj.) – nepromokavý kabát
štiplístek, -a, m. – průvodčí
švestky, pomn. – policie, též benga
T.O., neskl. – viz. tramská osada, většinou součást názvu, např. T.O.Paběrky, T.O. Zlatý klíč
táborák, -u, m. (isl.) – táborový oheň
tempo di vlak – charakteristický rytmus moderní (poválečné) tramské písně
traper, -a, m. (amer.) – zálesák
vaťák, -u, m. (isl.) – vatovaný kabát, „radši vezmu vaťák“
veget, neskl. (isl.) – pohoda, spokojenost
vlezný, -ho, n. – vstupný
vobrázky, pomn. – karty
vopejkadlo, -a, n. – seříznutý prut určený k opékání čehokoli na ohni, „podej mi vopejkadlo“
vrahovat, nedok. – jet načerno
zavírák, -u, m. (isl.) – skládací nůž, též žabikuch
zdunět se, dok. – opít se
zelenáč, -e, m. (amer.) – nováček, nezkušený tramp, z angl. greenhorn
zrzavá voda, -y, f. (zast.) – pivo
zvadlo, -a, n. – pozvánka na tramskou akci, „pošlu ti zvadlo“
žracák, -u, m. – chlebník, též žebadlo, „zapomněl si tam žracák“

117